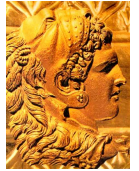

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
Τ.Θ. 141, 57400, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ: 00 30 6074483145, FAX: 00 30 2310791556
E-mail: rdoffice@tour.teithe.gr

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΗ :
ΝΙΚΟΛΑΟΥ – ΦΟΙΒΟΥ ΚΑΛΟΥΔΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
Α.Μ. : 164/03

ΘΕΜΑ : ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΟΡΦΩΝ
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ

ΕΠΙΒΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΚΟΥΡΤΕΣΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2007-2008

**Ευχαριστώ θερμά τους υπευθύνους της
Διαχειριστικής αρχής Π.Ε.Π. Ιονίων Νήσων
για την παραχώρηση έντυπου υλικού ,
καθώς και της έρευνας που είχε διεξάγει η
εταιρεία IRS για λογαριασμό της.**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΘΕΜΑ	ΣΕΛΙΔΑ
<u>1. Παρουσίαση Νησιών</u>	5
1.1 Κέρκυρα και Παξοί	5
1.2 Κεφαλλονιά και Ιθάκη	12
1.3 Ζάκυνθος	16
1.4 Λευκάδα	20
<u>2. Ο ρόλος και η θέση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων</u>	23
2.1 Εισαγωγή	23
2.2 Δημογραφικά	25
2.3 Μακροοικονομικά Στοιχεία	26
2.4 Δείκτες και Τομείς Απασχόλησης	26
2.5 Χρήσεις Γής	26
2. Φυσικό Περιβάλλον	28
2.7 Πολιτιστική Κληρονομιά	29
<u>3. Προφίλ Ιονίων Νήσων [Τουριστικές υποδομές και ανωδομές]</u>	32
3.1 Τουριστικό Προφίλ Ιονίων Νήσων	32
3.2 Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ιονίων Νήσων	34
3.3 Υποδομές Μεταφορών και Στοιχεία Αφίξεων	42
3.4 Λιμάνια και Θαλάσσιες Μεταφορές	42
3.5 Αεροπορικές Μεταφορές	45
<u>4. Ελληνικός Τουρισμός</u>	49
4.1 Ο τουρισμός στην Ελλάδα	49
4.2 Μορφές Τουρισμού	51
<u>5. Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού</u>	54
5.1.1 Η πορεία προς αυτές	54
5.1.2 Χαρακτηριστικά Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού	57
5.1.3 Εναλ. Μορφές Τουρισμού και Αειφόρος Ανάπτυξη	60
5.1.4 Οικονομική Θεώρηση Εναλ. Μορφών Τουρισμού	62
5.2 Θεματικός Τουρισμός	66
5.2.1 Θεματικός Τουρισμός Πάρκων και Μουσείων	66
5.2.2 Τουρισμός Περιπέτειας	68
5.2.3 Τουρισμός Γκόλφ	70
5.3 Θαλάσσιος Τουρισμός	73
5.3.1 Εννοιολογική του προσέγγιση	73
5.3.2 Δραστηριότητες Θαλασσίου Τουρισμού	75
5.3.3 Τρόποι Ανάπτυξης Θαλασσίου Τουρισμού	77
5.3.4 Σύνδεση του με τις Εναλ. Μορφές Τουρισμού	79
5.3.5 Η Θέση του στο Πλάισιο της Διεθνούς Ανάπτυξης Τάσεις και προοπτικές	84
5.4 Ανάπτυξη Πολιτιστικού Τουρισμού σε Διεθνές Επίπεδο	85
5.4.1 Εννοιολογικές Προσεγγίσεις Πολιτιστικού Τουρισμού	85
5.4.2 Μεταβολή του Τουριστικού προτύπου . Από τον μαζικό τουρισμό στις Ειδικές και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού	87

<u>6. Κοινοτικά προγράμματα για την ανάπτυξη των εναλλακτικών Μορφών τουρισμού</u>	91
6.1 INTERREG 3 ΕΛΛΑΔΑ -ΙΤΑΛΙΑ	91
6.2 Αξονες προτεραιότητας και μέτρα σχετικά με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού	91
6.3 INTERREG 3 - MEDOCC	91
6.4 Αξονες προτεραιότητας και μέτρα σχετικά με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού- Β Τμήμα	92
6.5 Επιλέξιμες Περιοχές	92
6.6 LEADER +	93
6.7 Αξονες προτεραιότητας και μέτρα σχετικά με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού – Γ τμήμα	93
<u>7. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ</u>	96
7.1 Νομός Ζακύνθου	96
7.2 Νομός Λευκάδας	99
7.3 Νομός Κεφαλληνίας - Ιθάκης	101
7.4 Νομός Κερκύρας	103
7.5 Δίκτυα Συνεργασίας	104
7.6 Ενδεικνυόμενες Δράσεις	106
<u>8. ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ</u>	107
8.1 Δημιουργία νέων Μορφών Εναλλακτικού Τουρισμού	108
8.2 Δίκτυα Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού	119
<u>9. SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ</u>	125
9.1 Συμπεράσματα	138
<u>10. Σύσχετισμός Πόρων / Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού</u>	Παράρτημα
<u>BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	140

1. Παρουσίαση Νησιών

1.1 Κέρκυρα και Παξοί

Συντεταγμένες: 39°37'26"N 19°49'12"E

Η **Κέρκυρα** είναι ένα από τα βορειότερα νησιά του Ιονίου Πελάγους, βρίσκεται στην είσοδο της Αδριατικής Θάλασσας κοντά στις Ηπειρωτικές ακτές.

Οι βορειοανατολικές ακτές της πλησιάζουν αρκετά (περ. 2 Km) στην Αλβανία

Έχει σχήμα μακρόστενο πλατύτερο στο βόρειο τμήμα της, ενώ στενεύει προς το νότο. Τα παράλια της έχουν συνολικό μήκος 217 χλμ. και σχηματίζουν αρκετούς όρμους και ακρωτήρια.

Το έδαφός της είναι κυρίως ορεινό, ιδιαίτερα στο βόρειο τμήμα. Οι ξένοι την αποκαλούν **Κορφού** (αγγλ. *Corfu*), από τις δύο κορυφές που φαίνονται καθώς πλησιάζει ο επισκέπτης στο νησί.

Υψηλότερες κορυφές οι: Παντοκράτορας η αρχαία Ιστώνη (914 μ.), Στραβοσκιάδι (849 μ.). Είναι από τα πλέον πυκνοκατοικημένα νησιά της Μεσογείου με πυκνότητα πληθυσμού 193 κατοίκους ανά τετρ.χλμ

Η Πόλη της Κέρκυρας

Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας^a UNESCO Μνημείο ΠΠΚ

Η παλαιά πόλη της Κέρκυρας

Χώρα μέλος	 Ελλάδα
Τύπος	Πολιτισμικό
Κριτήρια	iv
Ταυτότητα	#978
Περιοχή^b	Ευρώπη

Ιστορικό εγγραφής

Περιγραφή:	2007 31η Συνεδρίαση
-------------------	------------------------

a Επίσημο όνομα στον κατάλογο μνημείων της ΠΠΚ

b Επίσημη καταχώρηση από την UNESCO

Η πόλη της Κέρκυρας χαρακτηρίζεται από το έντονο Βενετσιάνικο στοιχείο, αλλά και από πολλές Αγγλικές και Γαλλικές επιρροές. Είναι κοσμοπολίτικη πόλη που αποπνέει μια αίσθηση αρχοντιάς, με κύρια αξιοθέατα τη μεγάλη πλατεία *Σπιανάδα*, που είναι η μεγαλύτερη πλατεία των Βαλκανίων, το Παλιό και το Νέο *Φρούριο*, το *Δημαρχείο* (Θέατρο Σαν Τζιάκομο), το *Κανόνι*, το *Μον Ρεπό* αλλά και τα *Μουσεία Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Ιστορίας*.

Ποντικονήσι και Κανόνι

Ίσως το πιο φημισμένο της αξιοθέατο είναι το νησάκι μπροστά στο *Κανόνι*, που συνδέεται με αυτό μέσω μιας μικρής λωρίδας στεριάς, πάνω στο οποίο βρίσκεται η εκκλησία της Παναγίας των Βλαχερνών και το ξακουστό *Ποντικονήσι*. Πάνω στο μικρό αυτό νησάκι βρίσκεται μια μικρή εκκλησία του Παντοκράτορα, του 11ου ή 12ου αιώνα. Επίσης αξιόλογα κτίσματα είναι και τα Ανάκτορα Μιχαήλ και Γεωργίου, ένα από τα ωραιότερα ανάκτορα γεωργιανού ρυθμού που άφησε πίσω της η Αγγλοκρατία. Παραδοσιακά πιάτα της κερκυραϊκής κουζίνας είναι η «πασιτισάδα», το «σοφρίτο» και το «μπουρδέτο». Η πόλη της Κέρκυρας έχει πληθυσμό 28.185 κατοίκους (απογραφή 2001) και είναι ένα από τα πιο παλιά αστικά κέντρα της Ελλάδας. Πολιούχος της πόλης είναι ο Άγιος Σπυρίδων, το άφθορο σκήνωμα του οποίου φιλοξενείται στον ομώνυμο ναό, ο οποίος αποτελεί έναν από τους πιο ιδιαίτερους που υπάρχουν. Κάθε χρόνο τον επισκέπτονται χιλιάδες επισκέπτες από όλα τα μέρη της Ελλάδας αλλά και πλήθος ξένων.

Αξιοθέατα

Ο Αχιλλέας θνήσκων στον κήπο του Αχιλλείου

Εκτός πόλεως μπορεί να συναντήσει κανείς εξαιρετικές τοποθεσίες. Ανάμεσα στα αξιοθέατα της περιοχής ανήκει το Αχιλλείο, το παλάτι της βασίλισσας Ελισάβετ (Σίσι), με το διάσημο γλυπτό «Αχιλλέας Θνήσκων» και τα υπέροχα έργα τέχνης, όπως τοιχογραφίες και πίνακες. Η περιοχή του Πέλεκα φημίζεται για τη θέα του ηλιοβασιλέματος που προσφέρει, ενώ στην Παλιοκαστρίτσα βρίσκεται το βυζαντινό φρούριο Αγγελόκαστρο. Παραλίες με ψιλή ξαυθή άμμο συναντώνται στον Άη Γόρδη, τη Γλυφάδα, τη λίμνη Κορισσίων, τον Άγιο Γεώργιο των Πάγων, το Μαραθιά, τον Γαρδένο, την Κασσιώπη, το Σιδάρι, τη Ρόδα, την Αχαράβη, τον Αλμυρό, τη Δασιά, στην Παλιοκαστρίτσα και σε άλλες περιοχές. Αλλά και χωριά στην ενδοχώρα της Κέρκυρας ασκούν μια γοητεία, όπως οι Σιναράδες, ο Άγιος Ματθαίος, οι Βαρυπατάδες, η Κορακιάνα, οι Γιαννάδες, οι Καρουσάδες, η Επίσκεψη, ο Χλωμός, ο Σπαρτύλας, η Λευκίμμη, πνιγμένα μέσα στο πράσινο.

Ιστορία της Κέρκυρας

 Το αέτωμα της Μέδουσας στο Αρχαιολογικό Μουσείο Κερκύρας

Ευρήματα ανθρώπινης παρουσίας στην Κέρκυρα βρίσκουμε απο την παλαιολιθική εποχή, αλλά και απο την νεολιθική εποχή έχουν βρεθεί σε διάφορες περιοχές λείψανα. Απο την ομηρική εποχή κατοικούσαν οι περίφημοι **Φαίακες** οι οποίοι ηταν Φοινικικής καταγωγής. Οι πρώτοι Έλληνες άποικοι που εγκαταστάθηκαν είναι απο την Ερέτρια της Εύβοιας. Στο νησί ήδη κατοικούσαν Ιλλύριοι. Κατόπιν εγκαταστάθηκαν Κορίνθιοι με αρχηγό τον *Χερσικράτη* το 734 π.Χ. Μαζί με την μητρόπολη της Κορίνθου ίδρυσε την Επίδαμνο, το σημερινό Δυρράχιο. Η Κέρκυρα επειδή ήταν πιστή σύμμαχος της Αθήνας αποτέλεσε και μια απο τις αφορμές του Πελοποννησιακού πολέμου. Για μεγάλο χρονικό διάστημα έμεινε στην Κέρκυρα και ο Μέγας Αλέξανδρος στα νεανικά του χρόνια. Το νησί πολύ γρήγορα πέρασε στην κυριαρχία των Ρωμαίων κατά την σταδιακή εξάπλωση τους προς ανατολάς. Πλήθος βαρβάρων πέρασαν και λεηλάτησαν το νησί κατά τη διάρκεια της Βυζαντινής περιόδου λόγω του ότι ήταν προγεφύρωμα για τις απέναντι ηπειρωτικές ακτές και ήλεγχε την είσοδο της Αδριατικής. Βάνδαλοι, Οστρογότθοι, Μουσουλμάνοι από τις ακτές της νότιας Ιταλίας που ρήμαζαν στην κυριολεξία τις περιοχές αυτές πλήγωσαν την ειρηνική πορεία του νησιού στο χρόνο. Κατόπιν ακολούθησαν Νορμανδοί σκληροί βορειοευρωπαίοι που την εποχή εκείνη είχαν κατακτήσει τη νίτια Ιταλία και Σικελία. Ο αρχηγός τους Γυισκάρδος κατέκτησε την Κέρκυρα. Μετά την κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους και την διανομή των Βυζαντινών εδαφών απο τους κατακτητές η Κέρκυρα περιήλθε στους Βενετούς, με διαστήματα επανάκτησής της από τους Έλληνες, αλλά και πάλι κατακτήθηκε απο τους Ανδεγαύους το 1267. Επανάηλθαν οι Βενετοί το 1386 και αρχίζει για την Κέρκυρα μια μακραίωνη περίοδος ενετοκρατίας που έδωσε το χρώμα και τον αέρα που ως σήμερα μπορούμε να διαπιστώσουμε. Αυτή την περίοδο το νησί γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη και οικονομική ευημερία, η πόλη της Κέρκυρας βρισκόταν μέσα στο φρούριο, αλλά

έξω είχε απλωθεί μια νέα πόλη ατείχιστη όμως, με αποτέλεσμα να είναι εκτεθειμένη σε κάθε είδους επιδρομές αλλοφύλων. Και για να αντιμετωπιστεί οποιαδήποτε εχθρική ενέργεια αποτελεσματικά, δημιουργήθηκε μια τεράστια έκταση μπροστά από το φρούριο η σημερινή πλατεία *σπιανάδα*. Το 1431 για πρώτη φορά εμφανίστηκαν Τούρκοι στο νησί και προσπάθησαν μάταια να το καταλάβουν.

Το φρούριο του Αγγελόκαστρου στην Κέρκυρα.

Οι Βυζαντινές επάλξεις του Αγγελόκαστρου αντιστάθηκαν επιτυχώς στην Τουρκική πολιορκία του 1571

Το 1537 Τούρκοι υπό τον τρομερό αρχηγό του στόλου Βαρβαρόσσα κατέστρεψαν την πόλη εκτός των τειχών και ρήμαξαν την κερκυραϊκή ύπαιθρο παίρνοντας 20.000 αιχμαλώτους. Το 1571 επανέρχονται οι Τούρκοι και πολιορκούν με μανία την πόλη χωρίς τελικά αποτέλεσμα αλλά κατέστρεψαν το νησί από άκρον εις άκρον. Ύστερα από αυτά τα γεγονότα η Βενετία τειχίζει τη νέα πόλη με το λεγόμενο *νέο φρούριο*, προσπαθώντας να προστατέψει το νησί από τις επιδρομές των Τούρκων.

Το 1716 οι Τούρκοι επανήλθαν με πολυπληθή στρατό να καταλάβουν το νησί αλλά με την πολύ καλή άμυνα και με την εποπτεία του στρατάρχη *Σούλεμποουργκ* και αυτή η πολιορκία δεν έφερε για τους Τούρκους τα ποθητά αποτελέσματα. Η Βενετία παρότι άφησε ανεξίτηλα τη σφραγίδα της στην Κέρκυρα δεν κατάφερε να την προστατέψει επαρκώς, γιατί έζησε μεγάλες σφαγές και καταστροφές από τις επιδρομές των Τούρκων.

Το 1797 ως το 1799 η Κέρκυρα πέρασε στα χέρια των Γάλλων. Κατόπιν πέρασε σε μια ιδιοτυπη Ρωσοτουρκική κατοχή, κάτω από τη διοίκηση των Ρώσων. Μετά από πολλές συζητήσεις μεταξύ των Τούρκων και Ρώσων αποφάσισαν να ιδρυθεί η **Επτάνησος Πολιτεία**.

Το 1807 ως και το 1814 επέστρεψαν οι Γάλλοι του Ναπολέοντα στην Κέρκυρα, και κατά την διάρκεια της παρουσίας τους έδωσαν χρώμα και μια αίσθηση γαλλική στη πόλη. Με την κατάρρευση των αυτοκρατορικών Γάλλων του Ναπολέοντα, αγγλικός στρατός καταλαμβάνει την Κέρκυρα το 1815 και παρέμειναν εκεί ως το 1864 οπότε το νησί ενσωματώθηκε στην Ελλάδα μαζί με τα άλλα Επτάνησα.

Η Κέρκυρα σε Αριθμούς

- Έκταση: 591 τ. χλμ. (641 τ.χλμ. ολόκληρος ο νομός που περιλαμβάνει ακόμη τους Παξούς, τους Αντίπαξους και τα διαπόντια νησιά Οθωνοί, Μαθράκι και Ερεικούσσα)
- Πληθυσμός Νομού: 111.975 κάτοικοι (απογραφή 2001)
- Πρωτεύουσα: Κέρκυρα (28.185 κάτοικοι)
- Ταχυδρομικός Κώδικας: 49100 (Πόλη) , 49080-49081-49082-49083-49084
- Τηλεφωνικός Κωδικός: 26610 (Κεντρική Κέρκυρα), 26630 (Βόρεια Κέρκυρα), 26620 (Νότια Κέρκυρα)

Διοικητικά-πληθυσμός

Η Κέρκυρα ανήκει στην περιφέρεια Ιόνιων νησιών και το Νομό Κέρκυρας, που αποτελείται από το νησί μαζί με τα νησάκια Παξοί, Αντίπαξοι, Οθωνοί, Μαθράκι και Ερεικούσσα.

Η πόλη της Κέρκυρας είναι πρωτεύουσα του Νομού και της περιφέρειας Ιόνιων Νησιών.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, το νησί είχε 107.879 κατοίκους. Χωρίζεται σε δώδεκα Δήμους, που είναι οι παρακάτω (σε παρένθεση ο πληθυσμός τους σύμφωνα με την απογραφή του 2001):

- Δήμος Κερκυραίων (39.387)
- Δήμος Αγίου Γεωργίου (4.958)
- Δήμος Αχιλλείων (10.319)
- Δήμος Εσπερίων (8.136)
- Δήμος Θιναλίων με έδρα την Αχαράβη (5.512)
- Δήμος Κασσωπαίων (2.787)
- Δήμος Κορισσίων (5.206)
- Δήμος Λευκιμμαίων (6.704)
- Δήμος Μελιτειέων (6.690)
- Δήμος Παλαιοκαστριτών (4.395)
- Δήμος Παρελίων (7.197)
- Δήμος Φαιάκων (6.488)

Υπάρχουν ακόμα ένας Δήμος και τρεις Κοινότητες, που έχουν την έδρα τους στα μικρά ομώνυμα νησιά:

- Δήμος Παξών που περιλαμβάνει και τους Αντίπαξους (2.438)
- Κοινότητα Ερεικούσσας (698)
- Κοινότητα Μαθρακίου (297)
- Κοινότητα Οθωνών (663)

Προσωπικότητες

- Ρένα Βλαχοπούλου, ηθοποιός
- Άντζελα Γκερέκου, ηθοποιός και πολιτικός
- Γεώργιος Θεοτόκης, πρωθυπουργός της Ελλάδας
- Ιωάννης Καποδίστριας, πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας
- Νικόλαος Μάντζαρς, συνθέτης
- Κόρε. Ύδρο., μουσικό συγκρότημα
- Σάκης Ρουβάς, τραγουδιστής
- Θεόδωρος Στεφανίδης, ποιητής

Παξοί

Συντεταγμένες: 39°12'27"N 20°09'41"E

Οι Παξοί είναι δύο μικρές νησίδες στο Ιόνιο Πέλαγος, απέναντι από τις ακτές της Ηπείρου. Ανήκουν στο Νομό Κέρκυρας και αποτελούν ιδιαίτερη επαρχία του, με έδρα τους Παξούς ή Γάιο.

Το ΒΔ. νησί είναι η Παξός και το ΝΑ. είναι η Αντίπαξος. Η Παξός είναι πολύ γραφικό νησί, με πολλά σπήλαια και θειούχες πηγές. Στους Παξούς παράγεται το καλύτερο λάδι των Επτανήσων και θαυμάσιο κρασί. Τα μεγαλύτερα χωριά είναι: οι Παξοί, πρωτεύουσα της επαρχίας, με 1.089 κατοίκους, τα Μαγαζιά (451 κατ.) και η Λάκκα, με 427. Ολόκληρη η επαρχία έχει πληθυσμό 2.253 κατοίκους.

1.2 Κεφαλονιά και Ιθάκη

Συντεταγμένες: 38°13'60"N 20°34'00"E

Η **Κεφαλονιά** είναι το μεγαλύτερο και το πιο ορεινό νησί των Επτανήσων. Βρίσκεται απέναντι από την είσοδο του Πατραϊκού Κόλπου, βόρεια της Ζακύνθου και νότια της Λευκάδας. Θεωρείται, σύμφωνα με πρόσφατα ιστορικά στοιχεία, να είναι αυτή η Ιθάκη του Ομήρου με την οποία έχουν ασχοληθεί τόσοι πολλοί μελετητές. Το νησί έχει έκταση περίπου 688 τ.χλμ. και σε αυτό κατοικούν περίπου 27.651 κάτοικοι. Μεγάλο μέρος της έκτασης του καταλαμβάνει το όρος Αίνος με σημαντικότερες κορυφές το Γιούπαρι (1.121μ.), την Αγία Δυνατή (1.131μ.), την Ευμορφία (1.043μ.) και την Κόκκινη Ράχη (1.078μ.) Οι σημαντικότερες πεδιάδες είναι αυτές της Κραναίας και της χερσονήσου Παλικής.

Οι ακτές της Κεφαλονιάς σχηματίζουν πολλούς κόλπους και πολλά ακρωτήρια. Σπουδαιότεροι κόλποι είναι της Σάμης, του Μύρτου, του Αργοστολίου, του Λουρδά και του Λιβαδιού. Κυριότερα ακρωτήρια είναι (αρχίζοντας από το νότο και προχωρώντας με ανατολική κατεύθυνση) η Μούντα, η Κάπρος, το Σαρακήνικο, ο Μύτικας, το Κεντρί, το βορεινό Δαφνούδι, στα βορειοδυτικά ο Αθέρας, στα δυτικά τα Ορθολίθια, η Σκίζα και ο Γερόγομπος και νοτιότερα το Ακρωτήρι και η Αγία Πελαγία, ο Λιάκας, ο Καστανάς κ.ά. Οι ακτές είναι γενικά βραχώδεις και απότομες προς το Ιόνιο, ενώ έχουν ηπιότερους σχηματισμούς προς την ανατολική πλευρά.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα σπήλαια του νησιού, όπως τα βαραθρώδη Μελισσάνη, Αγκαλάκι, Αγίων Θεόδωρων, Ζερβάτη, η Σπηλιά Δρογκαράτη, το σπήλαιο Σάκκου κ.ά. Η παραλία Μύρτος στην βορειοδυτική πλευρά του νησιού έχει ψηφιστεί 11 φορές ως η καλύτερη ελληνική θάλασσα σύμφωνα με την ετήσια ψηφοφορία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., ενάντι 2 του Πόρτο Κατσίκι (Λευκάδα) και 1 της Φαλάσαρνας (Κρήτη). Επανειλημμένα έχει χαρακτηριστεί ως η ωραιότερη παραλία της Μεσογείου και έχει μπει στη λίστα των ωραιότερων παραλιών του πλανήτη. Στην δυτική πλευρά του νησιού και συγκεκριμένα στην παλική μπορεί κανείς να επισκεφτεί την εξίσου όμορφη παραλία των Πετανών.

Αρκετές σεισμικές δονήσεις πλήττον την περιοχή κάθε χρόνο. Το 1953, ένας τρομερός σεισμός σχεδόν κατέστρεψε το νησί, αφήνοντας "όρθιο" μόνο το Φισκάρδο το οποίο βρίσκεται στα βόρεια του νησιού.

Το επώνυμο των περισσότερων κατοίκων της Κεφαλονιάς έχει την κατάληξη "-άτος".

Ένας μεγάλος αριθμός τουριστών επισκέπτεται το νησί κάθε χρόνο τους οποίους η Κεφαλλονιά είναι έτοιμη να φιλοξενήσει. Οι επισκέπτες αυξήθηκαν από την στιγμή που το βιβλίο "Το μαντολίνο του λοχαγού Κορέλι" έγινε ταινία (2001), η οποία γυρίστηκε στο νησί.

Σχεδόν κάθε χωριό της Κεφαλονιάς έχει την κατάληξη "-άτα", όπως τα Λουρδάτα, Φαβάτα, Δελαπορτάτα κ.λ.π.

Στο νησί υπάρχουν δύο μεγάλα μοναστήρια. Το ένα είναι το "Αγία Παναγία", το οποίο βρίσκεται στο Μαρκόπουλο στα νότιοανατολικά, και το άλλο βρίσκεται στο δρόμο μεταξύ Αργοστολίου και Μιχάτων.

Την καταπληκτική θέα του Ιονίου πελάγους μπορεί κανείς να θαυμάσει από τα δυτικά, στην Σκάλα, μέχρι τα βόρεια στο Φισκάρδο.

Από το νησί και συγκεκριμένα από το χωριό της Κοντογεννάδας (Κοντογεννάδα) στην Παλική κατάγεται και ο γνωστός από τις ανασκαφές στην σαντορινή αρχαιολόγος Σπύρος Μαρινάτος.

Το νησί πήρε το όνομά του από τον μυθικό Κέφαλλο, ο οποίος έφτασε στο νησί ως πρόσφυγας από την Αθήνα.

Οι πόλεις και τα χωριά είναι χτισμένα πάνω σε ψηλούς λόφους, με σκοπό να αποφύγουν τις επιδρομές πειρατών που ταξίδευαν στο Ιόνιο γύρω στα 1820. Το 1864, το νησί ξαναέγινε ελληνικό και προσαρτήθηκε στο ελληνικό κράτος όπως και τα υπόλοιπα νησιά του Ιονίου.

Στον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο, το νησί κατέλαβαν οι δυνάμεις του Άξονα. Μέχρι το 1943 η κατοχική δύναμη ήταν κυρίως Ιταλική, αλλά στην περιοχή υπήρχαν επίσης Ναζιστικές δυνάμεις που αριθμούσαν 12.000 άντρες. Σύγχυση επικράτησε όταν οι Ιταλοί στρατιώτες εξέφρασαν την επιθυμία τους να φύγουν από το νησί και να επιστρέψουν στην πατρίδα τους. Οι Γερμανοί δεν το επέτρεψαν φοβούμενοι ότι οι Ιταλικές δυνάμεις θα στρέφονταν εναντίον τους. Οι Ιταλοί δεν ήταν σίγουροι αν έπρεπε να παραδώσουν τα όπλα τους στους Γερμανούς. Τελικά οι Ιταλικές και Γερμανικές δυνάμεις οδηγήθηκαν σε μία μεγάλη μάχη η οποία κατέληξε στο Αργοστόλι. Οι Ιταλοί είχαν την πόλη υπό την κατοχή τους για 6 ώρες, αλλά τελικά κατέληξε στους Γερμανούς, οι οποίοι και κατέλαβαν ολόκληρο το νησί. Οι 6.000 από τους 9.000 επιζήσαντες Ιταλούς στρατιώτες εκτελέστηκαν από τους Γερμανούς. Η ειρήνη επικράτησε στο νησί το 1949.

Σχεδόν κάθε σπίτι της Κεφαλονιάς καταστράφηκε από τον σεισμό του 1953, όπου και αρκετοί κάτοικοι εγκατέλειψαν το νησί.

Η Κεφαλλονιά έγινε περισσότερο γνωστή τη δεκαετία του '90 χάρη στο βιβλίο του Λουί Ντε Μπερνιέ, "το Μαντολίνο του λοχαγού Κορέλι". Το βιβλίο αναφέρεται σε μια ερωτική ιστορία η οποία έλαβε χώρο κατά την διάρκεια του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου και είναι βασισμένο σε ιστορικά γεγονότα. Το βιβλίο έγινε και ταινία το 2001.

Οι υψηλές κορυφογραμμές που διατρέχουν το νησί σε συνεχείς εκτάσεις, αποτελούν το ιδανικό έδαφος για την ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας. Τα τελευταία χρόνια η Κεφαλονιά έχει γνωρίσει μεγάλο ενδιαφέρον από επενδυτές για τη δημιουργία αιολικών πάρκων. Αυτή τη στιγμή ήδη λειτουργεί αιολικό πάρκο στη θέση «Μανολάτη-Ξερολίμπα» του Δήμου Αργοστολίου, το οποίο τροφοδοτεί το εθνικό δίκτυο ηλεκτροδότησης με 13,6MW ηλεκτρικής ισχύος (η Κεφαλονιά ανήκει στα διασυνδεδεμένα νησιά του εθνικού δικτύου). Το μέλλον προδιαγράφεται δυναμικό στον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην Κεφαλονιά: ο μελλοντικός σχεδιασμός ΑΠΕ Νομού Κεφαλληνίας περιλαμβάνει ήδη δυο αιολικά πάρκα σε φάση κατασκευής, και ακόμη 5 σε διαδικασία αδειοδότησης.

Άποψη του Αργοστολίου , και φωτογραφίες από τον Θαλάσσιο πλούτο του νησιού

Πόλεις της Κεφαλληνίας

- Αργοστόλι: 13.000 κατ.
- Ληξούρι : 9.000 κατ.
- Σάμη : 800 κατ.
- Φισκάρδο : 1.000 κατ.
- Πόρος : 1.200 κατ.
- Σκάλα : 2.000 κατ.
- Άσσος : 50 με 100 κατ.

Προσωπικότητες

- Ιωάννης Φωκάς
- Σπύρος Μαρινάτος
- Νικόλαος Πλάτων
- Νίκος Καββαδίας
- Ιωάννης Μεταξάς
- Ηλίας Μηνιάτης
- Μαρίνος Χαρμπούρης
- Μαρίνος Αντύπας
- Γεράσιμος Μαρκοράς
- Ανδρέας Μιχαλιτσιάνος
- Ανδρέας Λασκαράτος
- Μικέλης Άβλιχος
- ΝΑΙΚΟΣ εικονική ζωγραφική

Ιθάκη

Συντεταγμένες: 38°25'00"N 20°40'00"E

Η **Ιθάκη** είναι το μικρότερο μετά τους Παξούς νησί των Επτανήσων και βρίσκεται στα νότια της Λευκάδας και στα βορειοανατολικά της Κεφαλονιάς, από την οποία χωρίζεται με τον ομώνυμο πορθμό. Πρόκειται για επίμηκες νησί με έκταση 92,6 τ.χλμ. και πληθυσμό 3.646 κατοίκους. Μαζί με άλλα μικρότερα νησιά αποτελεί την επαρχία Ιθάκης που ανήκει στο νομό Κεφαλληνίας.

Η Ιθάκη παρουσιάζει πλούσιο διαμελισμό στις ανατολικές ακτές, που χαρακτηρίζονται από πολλούς κόλπους και ακρωτήρια. Το βορειότερο άκρο του νησιού αποτελεί το ακρωτήριο Μέλισσα, ενώ το νοτιότερο το ακρωτήριο Άγιος Ανδρέας. Ανάμεσα στα δυο αυτά άκρα παρεμβάλλονται ο όρμος Φρικών, το ακρωτήριο Μαυρωνάς, το ακρωτήριο Άγιος Ηλίας, ο κόλπος Μώλου, το ακρωτήριο Σχοίνος και άλλα ακρωτήρια. Το μήκος των ακτών φτάνει συνολικά τα 101 χλμ. Στο νησί δεν υπάρχει εξ ορισμού κάποιο βουνό, αλλά υπάρχουν οι λόφοι Νηρίτο Όρος (806μ.) και το Μεροβίγλι (669μ.).

Χαρακτηριστικό του νησιού είναι τα άγονα εδάφη του και η λειψυδρία που εμποδίζουν την ανάπτυξη γεωργίας. Το νησί στηρίζεται οικονομικά κυρίως από τον τουρισμό και την αλιεία. Το όνομα του νησιού είναι γνωστό από την αρχαιότητα, καθώς αναφέρεται στην Οδύσσεια, κάποιες νεότερες μελέτες όμως αμφισβητούν κατά πόσο η σημερινή Ιθάκη ταυτίζεται με την Ομηρική. Η γενική εκτίμηση των ειδικών δέχεται την ταύτιση της σημερινής με την ομηρικής Ιθάκη, εξηγώντας ότι οι διαφορές από την περιγραφόμενη τοπογραφία στην Οδύσσεια προέκυψαν είτε λόγω έλλειψης γνώσης του νησιού από τον ποιητή είτε λόγω "ποιητικής αδείας".

1.3 Ζάκυνθος

Συντεταγμένες: 37°47'32"N 20°45'28"E

Η **Ζάκυνθος** είναι ένα από τα νησιά των Επτανήσων. Είναι το νοτιότερο και το τρίτο σε έκταση και πληθυσμό νησί των Ιονίων νήσων. Η έκτασή της είναι 406 τ. χλμ και ο πληθυσμός ανέρχεται στους 38.680 κατοίκους (απογραφή 2001). Από την Πελοπόννησο απέχει 9,5 ναυτ. μίλια (από την Κυλλήνη του Νομού Ηλείας) και 8,5 ναυτ. μίλια από το πλησιέστερο σε αυτή νησί, την Κεφαλονιά.

Γεωγραφία

Η Ζάκυνθος σε φωτογραφία δορυφόρου από τη NASA World Wind

Το σχήμα της Ζακύνθου είναι ακανόνιστο τριγωνικό με το μεν βορειότερο άκρο του νησιού να καταλήγει στο ακρωτήριο Σκινάρι, ενώ στο νοτιοανατολικό σχηματίζεται ο κόλπος του Λαγανά μεταξύ των δύο ακρωτηρίων, Μαραθία στη Δύση και Γέρακα το ανατολικό. Μέσα στον κόλπο του Λαγανά υπάρχουν δύο νησιά, το Μαραθωνήσι και το Πελούζο, ενώ 37 ναυτικά μίλια νότια του Λαγανά βρίσκονται οι νήσοι Στροφάδες. Ο κόλπος του Λαγανά είναι προστατευόμενος τόπος γέννησης αυγών και κατασκευής φωλιών της υπό εξαφάνιση χελώνας Καρέττα-Καρέττα.

Οι δυτικές ακτές έχουν μήκος περίπου 34 χλμ, είναι βραχώδεις και απότομες σχηματίζοντας πολλές σπηλιές και κολπίσκους. Αντίθετα οι ανατολικές ακτές που

κοιτάζουν προς την Πελοπόννησο και έχουν μήκος 37 χλμ είναι αμμώδεις με όμορφες παραλίες

Η παραλία με το διάσημο Ναβάγιο της Ζακύνθου.

Ιστορία

Η **Ζάκυνθος**, την οποία ο Όμηρος αναφέρει σαν Υλήεσσα δηλαδή δασώδη, πήρε το όνομά της από τον πρώτο εποίκιστή της τον Ζάκυνθο γιο του Βασιλιά της Φρυγίας Δάρδανου. Στην συνέχεια την κατέκτησε ο Αρκείσιος, απόγονος του βασιλιά της Κεφαλονιάς Κέφαλου, πατέρας του Λαέρτη, και παππού του Οδυσσέα. Έτσι περιήλθε η Ζάκυνθος στο Βασίλειο του Οδυσσέα ο οποίος συμμετείχε με δώδεκα πλοία στον Τρωικό πόλεμο. Μετά την επιστροφή του όμως και τον φόνο των μνηστήρων από τους οποίους είκοσι ήταν από την Ζάκυνθο, οι Ζακυνθinoί επαναστάτησαν και απέσπασαν το νησί τους από το Βασίλειο του Οδυσσέα. Με τα χρόνια ακολουθώντας το πνεύμα της εποχής εγκαθιδρύθηκε στη Ζάκυνθο νέο πολίτευμα, η Δημοκρατία. Στους Περσικούς πολέμους η Ζάκυνθος έμεινε ουδέτερη ενώ στον Πελοποννησιακό πόλεμο εμπλέκεται σαν σύμμαχος των Αθηναίων. Η Ζάκυνθος υποτάχθηκε στους Μακεδόνες του Μεγάλου Αλεξάνδρου κι αργότερα στους Ρωμαίους, που της παραχώρησαν σχετική αυτονομία. Σύμφωνα με την τοπική παράδοση ο χριστιανισμός διαδόθηκε στο νησί από την Μαρία Μαγδαληνή το 34 μ.Χ. όταν το πλοίο που την μετέφερε στην Ρώμη σταμάτησε για λίγο στην Ζάκυνθο. Στη διάρκεια των βυζαντινών χρόνων λεηλατείται από πειρατές και Βάνδαλους. Στα 1185 η Ζάκυνθος μαζί με την Κεφαλονιά καταλαμβάνονται από τους Νορμανδούς της Σικελίας (από το ναύαρχο Μαργαριτώνη του Βασιλιά της Σικελίας Γουλιέλμου Β') οι οποίοι αποσπώντας τις από την Βυζαντινή Αυτοκρατορία δημιουργούν την Παλατινή Κομητεία Κεφαλληνίας και Ζακύνθου κάτω από την ηγεμονία των Παλατινών Κομήτων Ορσίνι 1197 – 1325, Ανδηγαυών (d' Ανζου) 1325 – 1357 και Τόκκων 1357 – 1479.

Στην συνέχεια την κατακτούν οι Βενετοί και παραμένει κάτω από την Ενετική κυριαρχία έως το 1798. Γάλλοι δημοκρατικοί και στη συνέχεια Ρώσοι με σύμμαχους τους Τούρκους κατέλαβαν το νησί προσωρινά μέχρι όπου συστάθηκε η Επτάνησος

Πολιτεία το 1800 στην οποία μετείχε η Ζάκυνθος μαζί με τα άλλα νησιά του Ιονίου απαρτίζοντας το πρώτο αυτόνομο Ελληνικό κρατίδιο υπό την επικυριαρχία του Σουλτάνου. Το 1809 επανήλθαν οι Γάλλοι Αυτοκρατορικοί τούτη τη φορά και το 1815 δημιουργείται το Ενωμένο Κράτος των Ιονίων Νήσων που τέθηκε κάτω από την προστασία των Άγγλων έως το 1864. Το όνειρο των Ζακυνθινών να ενωθούν με την Ελλάδα πραγματοποιήθηκε ύστερα από σκληρούς αγώνες, στις 21 Μαΐου 1864, ύστερα από συνολικά 680 χρόνια ξένης κατοχής.

Αποψη της Ζακύνθου

Προσωπικότητες

Άγιος Διονύσιος Ζακύνθου Προστάτης Άγιος του νησιού

Διονύσιος Σολωμός Εθνικός ποιητής

Ανδρέας Κάλβος

Ugo Foscolo

Γρηγόριος Ξενόπουλος

Αντώνιος Μαρτελάος

Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου

Κωνσταντίνος Λομβάρδος

Νικόλαος Κουτούζης

Λεωνίδας Ζώης

Ντίνος Κονόμος

Γεώργιος Κωστάκης, συλλέκτης έργων τέχνης ρωσικής πρωτοπορίας.

Κλίμα και Οικονομία

Το κλίμα της Ζακύνθου είναι ήπιο μεσογειακό με πολλές βροχές από Νοέμβριο μέχρι Ιανουάριο και μεγάλη ηλιοφάνεια όλο το έτος.. Είχε ανέκαθεν πλούσια βλάστηση και είναι ένα νησί με πλούσια αγροτική παραγωγή, στηριγμένη κυρίως στην καλλιέργεια της ελιάς, εσπεριδοειδών και σταφίδας καθώς και των ανθοκομικών, έχει αναπτυγμένη επιχειρηματική δραστηριότητα, κυρίως στον τομέα του τουρισμού, με το διεθνές αεροδρόμιο Διονύσιος Σολωμός και πολλά αξιόλογα Ξενοδοχεία και καταλύματα, αξιοποιώντας τις φυσικές του ομορφιές και την πλούσια ιστορική παράδοση, σε συνδυασμό με την έμφυτη φιλοξενία των κατοίκων του.

Σεισμοί

Η ιστορία του νησιού και η ζωή των κατοίκων είναι συνυφασμένες με τους σεισμούς. Η περιοχή της νοτιοδυτικής Ελλάδας είναι από τις πλέον σεισμογενείς της χώρας μας. Η Ζάκυνθος αποτελεί τμήμα μικρής πλάκας του φλοιού της γης που περιλαμβάνει την Κεφαλονιά την Πελοπόννησο την Αττικοβοιωτία την Εύβοια και το Αιγαίο πέλαγος μαζί με την Κρήτη τα Δωδεκάνησα έως και τα παράλια της Μικράς Ασίας. Η πλάκα αυτή βρίσκεται ανάμεσα στην Αφρικανική και την Ευρασιατική πλάκα και δέχεται την πίεση της Αφρικανικής από το Ιόνιο μέχρι το Καρπάθιο πέλαγος. Η μετακίνηση των πλακών αυτών δημιουργεί τους σεισμούς άλλοτε μικρούς και άλλοτε ισχυρότατους , ανάλογα με την ενέργεια που έχει συσσωρευτεί. Στην ιστορία της Ζακύνθου αναφέρονται πολλοί καταστροφικοί σεισμοί όπως αυτός του 1469 μ.Χ. Ο σεισμός του 1514 ο οποίος κατακρήμνισε το νότιο τμήμα της αρχαίας πρωτεύουσας και του Κάστρου δημιουργώντας το χάσμα ανάμεσα στον λόφο της Μπόχαλης και του λόφου του Αγ. Ηλία. καθώς και ο σεισμός του 1622 όταν χωρίστηκε το ακρωτήριο Αγ. Σώστης από το νησί της Ζακύνθου σχηματίζοντας το ομώνυμο νησάκι στον κόλπο του Λαγανά.. Το 1742 συνέβη τρομερός σεισμός και η γη σείονταν για ένα ολόκληρο έτος. Τρομεροί χαρακτηρίζονται οι σεισμοί των ετών 1768, 1809, 1820, 1840, 1893, 1912. Τρομερότερος όλων και πιο πρόσφατος ήταν ο σεισμός της 12 Αυγούστου του 1953 που εκτιμάται ότι ήταν 7,1 βαθμοί της κλίμακας Ρίχτερ. Ισοπεδώθηκαν σχεδόν όλα τα κτήρια του νησιού εκτός από την εκκλησία του Αγ. Διονυσίου το κτήριο της Εθνικής Τράπεζας και το σχολείο της συνοικίας του Άμμου στην πρωτεύουσα, που ήταν κτισμένα αντισεισμικά.

Αυτό έδωσε αφορμή να θεσπισθούν αυστηρότατοι κανονισμοί δόμησης των νέων κτηρίων και να κτίζονται όλα αντισεισμικά με την χρήση άφθονου σιδήρου για το οπλισμένο σκυρόδεμα που αποτελεί τον φέροντα σκελετό τους. Έτσι στους σεισμούς των δεκαετιών του 1980 και 1990 που έφθασαν μέχρι και 6,2 Ρίχτερ , καθώς και στους τελευταίους σεισμούς του Απριλίου 2006 που γίνονταν καθημερινά για ένα μήνα περίπου φθάνοντας σε ένταση μέχρι και 5,6 Ρίχτερ οι ζημιές στα καινούργια κτήρια ήταν ελάχιστες .

1.4 Λευκάδα

Συντεταγμένες: 38°43'04"N 20°38'38"E

Η Λευκάδα σε φωτογραφία δορυφόρου από τη NASA World Wind

Η παραλία Πόρτο Κατσίκι στα νότια της Λευκάδας

Η Λευκάδα είναι το τέταρτο σε έκταση ελληνικό νησί του Ιονίου πελάγους και των Επτανήσων. Βρίσκεται νότια της Κέρκυρας και πλησίον των ακτών της Αιτωλοακαρνανίας και στην αρχαιότητα πίστευαν ότι ήταν χερσόνησος αυτής. Έχει σχήμα ελλειψοειδές. Κυριότερες πηγές πλούτου ο τουρισμός, η ελαιουργία, αμπελουργία και η αλιεία. Από τις ανασκαφές που έκανε ο Δαίρπφελντ υποστηρίζει ότι το νησί αυτό είναι η Ιθάκη του Οδυσσέα.

Σήμερα αποτελεί ομώνυμο νομό με πρωτεύουσα την πόλη της Λευκάδας. Κοντά στο νησί βρίσκονται οι μικρές νησίδες Μεγανήσι, Σπάρτη, Σκορπιός, Αρκούδι, Άτοκος, Καστός, Κάλαμος κ.ά. Παλαιότερα ονομαζόταν Άγια Μαύρα (Σάντα Μάουρα) από τον ναό της Αγίας Μαύρας που είχαν οικοδομήσει οι Φράγκοι κατά τον 13ο αιώνα στο ομώνυμο επιθαλάσσιο φρούριο.

Η Λευκάδα διαθέτει πολλές γραφικές παραλίες απaráμιλης ομορφιάς που χαρακτηρίζονται από τα γαλαζοπράσινα νερά τους τα οποία τις κατατάσσουν στις ομορφότερες της χώρας αλλά και ολόκληρης της Μεσογείου. Η διάσημη παραλία της Πόρτο Κατσίκι έχει κατά καιρούς ψηφιστεί από διεθνή τουριστικά περιοδικά ως η ομορφότερη παραλία της Μεσογείου.

Διοικητική διαίρεση - πληθυσμός

Παραλία στη Λευκάδα

Η Λευκάδα μαζί με τα νησιά Μεγανήσι, Καστό και Κάλαμο αποτελεί το Νομό Λευκάδας, το μικρότερο νομό της χώρας. Ανήκει στην περιφέρεια Ιόνιων νησιών. Ο νομός έχει, κατά την απογραφή του 2001, 22.506 κατοίκους, ενώ το νησί της Λευκάδας έχει 20.751 κατοίκους. Πρωτεύουσα του νομού είναι η πόλη της Λευκάδας με 6.903 κατοίκους. Άλλες σημαντικές πόλεις είναι η Λυγιά (739 κ.), το Νυδρί (865 κ.), η Καρυά (989), τα Λαζαράτα (454) και η Νικιάνα (666 κ.).

Ο νομός περιλαμβάνει τους εξής δήμους:

- Δήμος Απολλωνίων με έδρα τη Βασιλική (3.235)
- Δήμος Ελλομένου με έδρα το Νυδρί (3.352)
- Δήμος Καρυάς με έδρα την Καρυά (1.427)
- Δήμος Λευκάδας με έδρα τη Λευκάδα (10.875)
- Δήμος Μεγανησίου με έδρα το Κατωμέρι (1.092)
- Δήμος Σφακιωτών με έδρα τα Λαζαράτα (1.862)

Υπάρχουν και δύο κοινότητες:

- Κοινότητα Καλάμου (543)
- Κοινότητα Καστού (120) (σε παρένθεση ο πληθυσμός τους κατά την απογραφή του 2001)

Σημαντικά πρόσωπα

(σε χρονολογική σειρά)

- Ιωάννης Ζαμπέλιος, δικαστικός, συγγραφέας (1787 - 1856)
- Γεώργιος Τερτσέτης, νομικός, ποιητής (1800 - 1880)
- Σπυρίδων Ζαμπέλιος, ιστορικός (1815 - 1881)
- Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, ποιητής (1824 - 1879)
- Λευκάδιος Χερν, ποιητής και συγγραφέας (1850 - 1904), εθνικός ποιητής της Ιαπωνίας
- Δημήτριος Γολέμης, αθλητής (1877 - ;), χάλκινος Ολυμπιονίκης το 1896, στα 800 μ.
- Άγγελος Σικελιανός, ποιητής (1884 - 1951)
- Τζαβαλάς Καρούσος, ηθοποιός (1904 - 1969)
- Γεράσιμος Γρηγόρης, λογοτέχνης (1907 - 1985)
- Νίκος Σβορώνος, ιστορικός (1910 ή 1911) - 1989
- Θεόδωρος Στάμος, ζωγράφος, πρωτοπόρος του αφηρημένου εξπρεσσιονισμού (1922 - 1997)
- Πανταζής Κοντομίχης, φιλόλογος, συγγραφέας, λαογράφος (1924)
- Δέσποινα Θεμελή-Κατηφόρη, ιστορικός (1931 - 1988)
- Αριστόξενος Σκιαδάς, καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών (1932 - 1994)
- Απόστολος Κακλαμάνης, πολιτικός (1936)
- Ηλίας Λογοθέτης, ηθοποιός (1938)
- Αγνή Μπάλτσα, τραγουδίστρια της όπερας (1944)
- Γιάννης Κονιδάρης, εκδότης (1947 - 2007)
- Δημήτριος Παξινός, δικηγόρος, Πρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών (1949)
- Γιάννης Σολδάτος, συγγραφέας, σκηνοθέτης, εκδότης (1952)
- Έλλη Στάη, δημοσιογράφος (1954)
- Μαρία Βαμβακινού, πολιτικός (1959), μέλος της βουλής των αντιπροσώπων στην Αυστραλία από το 2001.
- Ευαγγελία Αραβανή, μοντέλο (1986), Σταρ Ελλάς 2005

«Αδελφές» πόλεις

Η πόλη της Λευκάδας είναι «αδελφοποιημένη» με τις παρακάτω πόλεις:

- Σιντζούκου (□□□)
- Πλοέστι (Ploiești)
- Εμαμπόντα (Emmaboda)
- Λουκάτ (Leucate)

2. Ο ρόλος και η θέση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

2.1 Εισαγωγή

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων συγκροτείται από 4 Νομούς (Κερκύρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας και Ζακύνθου), καταλαμβάνοντας έκταση 2.318 τ. χλμ. (1,8% της συνολικής επιφάνειας της χώρας. Βρίσκεται στο Δυτικότερο τμήμα της χώρας και αποτελείται από σύμπλεγμα 32 νησιών εκ των οποίων κατοικούνται τα 13. Η έδρα της Περιφέρειας είναι στην Κέρκυρα και η διοικητική διάρθρωσή της περιλαμβάνει 33 δήμους και 6 κοινότητες, με συνολικό πληθυσμό 212.984 κατοίκους (2001) και αντιπροσωπεύουν περίπου το 2% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. .

Μελετώντας τα δημογραφικά και κοινωνικοοικονομικά μεγέθη, τους δείκτες ευημερίας και αξιολογώντας τις αναπτυξιακές προοπτικές της Περιφέρειας, προκύπτει ότι υπάρχουν θετικές αποκλίσεις από τα αντίστοιχα μεγέθη που ισχύουν για το σύνολο της χώρας και καλές προοπτικές οικονομικής μεγέθυνσης. Ο νησιωτικός χαρακτήρας της Περιφέρειας καθώς και η γεωγραφική της θέση συμβάλει στην εμφάνιση ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων. Παρόλα αυτά η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων μαζί με την Κρήτη και το Νότιο Αιγαίο χαρακτηρίζονται για τον αναπτυξιακό δυναμισμό τους που βασίζεται στην τουριστική ανάπτυξη των τελευταίων ετών.

Τόσο ο πρωτογενής όσο και ο δευτερογενής τομέας εμφανίζουν τάσεις συρρίκνωσης έναντι του τριτογενή που αντιπροσωπεύει κυρίως τον τουρισμό.

Αναλυτικότερα, παρατηρούμε ότι η βιομηχανία είναι σχεδόν ανύπαρκτη, ενώ η βιοτεχνία είναι περιορισμένη σε μικρές μονάδες κυρίως σε περιαστικές ζώνες (οινοποιεία, ελαιουργεία, τυροκομεία, βιοτεχνίες παρασκευής τοπικών τουριστικών προϊόντων διατροφής και αρωματοποιίας).

Επίσης, ο τομέας της μεταποίησης είναι προσανατολισμένος στην παραγωγή οικοδομικών υλικών και επίπλων, ενώ αρκετά ενισχυμένος είναι και ο κλάδος πώλησης, συντήρησης και επισκευών αυτοκινήτων-μοτοσικλετών (δραστηριότητες που ενισχύονται από την αυξημένη τουριστική ανάπτυξη).

Ο τουρισμός αναπτύχθηκε ιδιαίτερα στην Περιφέρεια με τους νομούς Ζακύνθου και

Κέρκυρας να παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη τουριστική κίνηση. Ο τουρισμός είτε άμεσα είτε έμμεσα τα τελευταία χρόνια συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση των αναπτυξιακών δεδομένων της Περιφέρειας.

Λοιπές υπηρεσίες: άλλοι ανεπτυγμένοι κλάδοι άμεσα επηρεαζόμενοι και συνδεδεμένοι με τον τουρισμό, είναι οι μεταφορές (τα ταξιδιωτικά πρακτορεία είναι οι πιο κερδοφόρες από τις επιχειρήσεις του κλάδου), οι ενοικιάσεις μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή και οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες.

Αξιολογώντας το ρόλο της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων σε διεθνές επίπεδο μέσω των τουριστικών ροών, αυτός είναι συνυφασμένος με τις εξελίξεις της ευρύτερης περιοχής της Ν. Α. Ευρώπης ως μέρος ενός ευρύτερου ενιαίου πόλου τουριστικής ανάπτυξης. Ο αυξανόμενος ανταγωνισμός των τουριστικών προορισμών αυτής τη ζώνης απαιτεί την υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών και στρατηγικών για την πολλαπλή θωράκιση των ιδιαίτερων τουριστικών προορισμών της Περιφέρειας.

Σε Εθνικό επίπεδο οι τουριστικοί προορισμοί της Περιφέρειας αποτελούν έναν ισχυρό πόλο τουριστικής ανάπτυξης που λειτουργεί παράλληλα και συμπληρωματικά με τις λιγότερο ανεπτυγμένες τουριστικές περιοχές της Ηπείρου και της δυτικής Πελοποννήσου.

2.2 Δημογραφικά

Τα δημογραφικά στοιχεία δείχνουν ότι ο πληθυσμός της Περιφέρειας σημείωσε μικρή μείωση μεταξύ 1971 και 1981, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής -0,10% έναντι 1,11% για το σύνολο της χώρας. Την περίοδο 1981–2001 όμως εμφανίζονται σημεία ανάκαμψης και ο πληθυσμός αυξάνεται με υψηλότερο ρυθμό σε σχέση με αυτόν της χώρας (6,1%, έναντι 5,3% για τη χώρα την περίοδο 1981 – 1991 και 9,9% έναντι 6,9% για τη χώρα την περίοδο 1991-2001)

Η τάση αυτή εμφανίζεται και στους Νομούς Λευκάδας, Κεφαλληνίας και Ζακύνθου. Και στους τρεις νομούς ο πληθυσμός μειώνεται την δεκαετία 1971-1981 (σε ποσοστά 13,8%, 1,29% και 0,6% αντίστοιχα), ενώ ακολουθεί πορεία ανάκαμψης τις δύο επόμενες δεκαετίες. Ειδικότερα την δεκαετία 1991-2001 η αύξηση στον Νομό Λευκάδας (6,6%) προσεγγίζει την αύξηση για το σύνολο της χώρας, ενώ η αύξηση για τους Νομούς Κεφαλληνίας (21,6%) και Ζακύνθου (19,8%) είναι τριπλάσια της αύξησης του πληθυσμού της χώρας. Αντίθετα ο πληθυσμός του Νομού Κέρκυρας που αντιπροσωπεύει το 50% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, ακολουθεί σταθερή θετική πορεία καθ' όλη την περίοδο 1971 – 2001 αλλά την δεκαετία 1991-2001 παρουσιάζει συγκριτικά μικρό ποσοστό αύξησης (4,1%).

Στο εσωτερικό της Περιφέρειας η εξέλιξη του πληθυσμού με βάση της υψομετρική ζώνη διαβίωσης παρατηρείται :

Ο πληθυσμός των ορεινών ζωνών το 1991 αποτελεί το 6% περίπου του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας. Η μείωση των πληθυσμών αυτών είναι συνεχής από την δεκαετία του 70 (1971-1981 (-17,1%) και 1981-1991 (-9,3%)).

Στους πληθυσμούς των ημιορεινών ζωνών που αποτελούν το 20% περίπου του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας το 1991, παρατηρούμε μείωση 7,5% την δεκαετία 1971-1981 με τάση ανάκαμψης της τάξης του 12,6% την δεκαετία 1981-1991.

Ο πληθυσμός των πεδινών ζωνών αποτελεί το 74% περίπου του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας το 1991 και εμφανίζει αυξητικούς ρυθμούς αντίστοιχους με αυτούς του συνόλου του πληθυσμού της Περιφέρειας.

2.3 Μακροοικονομικά στοιχεία

Το 2001 το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων ανήλθε σε 11.650€, αγγίζοντας το 98,3% του Εθνικού Μέσου Όρου (ΕΜΟ) φέρνοντας την περιφέρεια στην 5^η θέση μεταξύ των 13 περιφερειών της χώρας. Αναλυτικότερα ο νομός Κέρκυρας με κατά κεφαλή ΑΕΠ 12.385€ υπερβαίνει κατά 5% περίπου το ΕΜΟ κατατάσσοντας τον νομό στην 7^η θέση των 52 νομών της χώρας. Τα αντίστοιχα στοιχεία είναι 11.563€ για τον νομό Ζακύνθου (97% - 13^η θέση), 10.506€ για τον νομό Λευκάδας (89% - 30^η θέση) και 10.271€ για τον νομό Κεφαλονιάς (87% - 34^η θέση).

2.4 Απασχόληση

Η Περιφέρεια την περίοδο 1971 – 1991 παρουσιάζει μία σημαντική στροφή στον τριτογενή τομέα, ξεπερνώντας κατά 4 περίπου ποσοστιαίες μονάδες το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας το 1991 ενώ την ίδια περίοδο παρατηρείται συρρίκνωση του πρωτογενούς τομέα, ο οποίος υποδιπλασιάζεται. Ο δευτερογενής τομέας στην Περιφέρεια, είναι αρκετά αδύναμος, ιδιαίτερα όσον αφορά τη μεταποιητική δραστηριότητα. Σε επίπεδο νομών, ο Νομός Κέρκυρας παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό πληθυσμού που απασχολείται στον τριτογενή τομέα και το χαμηλότερο στον πρωτογενή, ενώ στους υπόλοιπους νομούς της Περιφέρειας διακρίνεται μία πιο ισόρροπη κατανομή της απασχόλησης ανά τομέα χωρίς ιδιαίτερες αποκλίσεις μεταξύ των νομών.

2.5 Χρήσεις γης

Η συνολική έκταση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων καταλαμβάνει λιγότερο από το 2% της συνολικής έκτασης της χώρας. Αναλυτικότερα, ο μεγαλύτερος σε έκταση νομός είναι της Κεφαλονιάς καταλαμβάνοντας περίπου το 40% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, και ακολουθούν ο Νομός Κέρκυρας με 28%, Ζακύνθου με 17% και Λευκάδας με 15%.

Η κατανομή της γης στις βασικές κατηγορίες χρήσεων εμφανίζει το 34,4% του συνόλου της περιφέρειας να αποτελείται από τις καλλιεργούμενες εκτάσεις. Οι εκτάσεις που χαρακτηρίζονται ως κτηνοτροφική γη αποτελούν το 46,9% της Περιφέρειας και συγκεντρώνονται κυρίως στους Νομούς Κεφαλονιάς και Λευκάδας

(71,8% και 45,6% επί της συνολικής έκτασης του νομού, αντίστοιχα). Οι δασικές εκτάσεις καταλαμβάνουν ένα μικρό ποσοστό. Η Ζάκυνθος και η Λευκάδα που έχουν μεγάλο ποσοστό ορεινών εκτάσεων έχουν κατ' επέκταση και υψηλό ποσοστό δασικής κάλυψης (μέσος όρος 17%), σε αντίθεση με τα άλλα δύο νησιά (μέσος όρος 5,5%). Τέλος, οι εκτάσεις που προορίζονται για οικιστική χρήση καταλαμβάνουν 6,5% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό κατέχει ο Νομός Κέρκυρας (12,3% επί της συνολικής έκτασης του νομού).

Η γεωργική γη καταλαμβάνει γενικά μικρό ποσοστό της έκτασης των νησιών (Κέρκυρα 54,3%, Ζάκυνθος 40,4%, Λευκάδα 33,9%, Κεφαλονιά 17,8%), λόγω της γεωμορφολογίας του εδάφους και της σταδιακής εγκατάλειψης-αλλαγής χρήσης γης, προς όφελος της τουριστικής ανάπτυξης. Το ποσοστό της αρδευόμενης γης στο σύνολο της Περιφέρειας είναι εξαιρετικά μικρό (1,09%) και ως εκ τούτου απαιτούνται σημαντικά εγχειοβελτιωτικά έργα για την τόνωση της γεωργικής παραγωγής. Και στους 4 νομούς η κυρίαρχη καλλιέργεια είναι η ελιά, ενώ απαντώνται σε μικρότερα ποσοστά αμπέλια, εσπεριδοειδή, αροτραίες καλλιέργειες, κηπευτικά.

2.6 Φυσικό περιβάλλον

Τα Ιόνια Νησιά περιλαμβάνουν σημαντικά και ενδιαφέροντα φυσικά οικοσυστήματα, καθώς έχουν υψηλό δείκτη βροχοπτώσεων και ήπιο κλίμα. Επίσης, παρουσιάζουν μεγάλη βιοποικιλότητα καθώς τα οικοσυστήματα περιλαμβάνουν πλούσια χλωρίδα και πανίδα, που εμπλουτίζεται από την εποχιακή μετανάστευση πουλιών.

Επίσης, η περιφέρεια περιλαμβάνει αξιόλογα τοπία, σπήλαια και γεωλογικούς σχηματισμούς καταρράκτες και σημεία με αξιόλογη θέα. Στις θεσμοθετημένες περιοχές προστασίας περιλαμβάνεται και το νησιωτικό σύμπλεγμα των Εχινάδων Νήσων που ανήκουν διοικητικά στο Νομό Κεφαλονιάς (συνθήκη Ramsar).

Τέλος, έχει συσταθεί και λειτουργεί φορέας διαχείρισης στον Εθνικό Δρυμό Αίνου Κεφαλονιάς και στο Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου (έχει χαρακτηριστεί ως προστατευόμενη περιοχή βάσει του άρθρου 21 του νόμου 1650/86 με το Π.Δ. της 1.12.99, ΦΕΚ 906Δ).

Στις πηγές ρύπανσης του φυσικού περιβάλλοντος της περιφέρειας περιλαμβάνονται:

Οι τουριστικές εγκαταστάσεις, τα ελαιουργεία (η ελαιοκαλλιέργεια αποτελεί την κύρια αγροτική δραστηριότητα), τα λιπάσματα και φυτοφάρμακα που χρησιμοποιούνται στις καλλιέργειες, η κτηνοτροφική δραστηριότητα (σφαγεία, μεταποίηση τροφίμων, κ.α.), η διάθεση μη επεξεργασμένων οικιστικών απόβλητων στις θαλάσσιες ζώνες, η αυξημένη κίνηση των λιμανιών ιδιαίτερα στο Νομό Κέρκυρας και των αεροδρομίων κατά την τουριστική περίοδο, ιδιαίτερα δε του αεροδρομίου Κέρκυρας που βρίσκεται μέσα στην πιο φημισμένη θέση του νησιού (λίμνη Χαλικιόπουλου, Ποντικονήσι, Ν. Βλαχέρενα, Κανόνι). Τέλος, αισθητική ρύπανση προκαλούν οι ασύμβατες με τον παραδοσιακό χαρακτήρα των περιοχών κατασκευές.

2.7 Πολιτιστική Κληρονομιά

Στην περιφέρεια υπάρχουν χαρακτηρισμένα αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία με εθνική ή και υπερεθνική σημασία και 85 χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί εκ των οποίων 49 βρίσκονται στο Νομό Κέρκυρας, 2 στο Νομό Λευκάδας, 34 στο Νομό Κεφαλονιάς και κανένας στο Νομό Ζακύνθου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΠΕΡ. ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

3.1 Τουριστικό Προφίλ Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων σε συνδυασμό με τις εξελίξεις που διαφαίνονται στον Μεσογειακό και Ευρωπαϊκό χώρο, αναμένεται να έχουν σημαντικές επιδράσεις στην προοπτική τουριστικής ανάπτυξής της. Τις τελευταίες δεκαετίες η βελτίωση και ανάπτυξη των αερομεταφορών οδήγησε στη μείωση του χρόνου και των ναύλων διευρύνοντας έτσι σημαντικά το πλήθος των ανθρώπων που μπορούν να ταξιδέψουν αλλά και των επιλογών που έχουν ώστε να προσεγγίσουν νέους αναδυόμενους τουριστικούς προορισμούς με ιδιαίτερα ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά (χαμηλό κόστος, παρθένους πόρους, ποιοτικές υπηρεσίες, νέες εμπειρίες και εικόνες κλπ).

Παράλληλα, οι εξελίξεις στα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία διαφοροποιούν σημαντικά την καταναλωτική συμπεριφορά και τις συνήθειες, με συνέπεια να διαμορφώνονται νέες καταναλωτικές τάσεις σε όλο το εύρος της αγοράς και κατά συνέπεια και στον τουρισμό. Πλέον ο τουρίστας είναι περισσότερο ενημερωμένος, κάνει περισσότερα ταξίδια διακοπών ανά έτος αλλά μικρότερης διάρκειας, μπορεί ευκολότερα να συγκρίνει τιμές και παρεχόμενες υπηρεσίες, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση κόστους-απόδοσης αλλά είναι διατεθειμένος να πληρώσει για καλές υπηρεσίες, αναζητά νέους προορισμούς και εμπειρίες, θέλει να συμμετέχει ενεργά σε δραστηριότητες κατά τη διάρκεια των διακοπών του, ενδιαφέρεται περισσότερο για εξειδικευμένα προϊόντα κ.α. Έχοντας υπόψη ότι ο τουρισμός αποτελεί μια οικονομική δραστηριότητα αυτομάτως ο πελάτης/τουρίστας τοποθετείται στο επίκεντρο των πολιτικών που σχεδιάζει η περιφέρεια για την ορθολογική και αποτελεσματική τουριστική της ανάπτυξη.

Σκιαγραφώντας την τουριστική προσφορά παρατηρούμε ότι ο Μεσογειακός χώρος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα παγκόσμια τουριστικά θέρετρα. Το μεγαλύτερο μέρος του τουριστικού ρεύματος αποτελείται κυρίως από Ευρωπαίους και συγκεντρώνεται στις Μεσογειακές χώρες.

Δεδομένου ότι η τουριστική ζήτηση στρέφεται ήδη στην αναζήτηση, εκτός του ήλιου και της θάλασσας, σε διαφορετικού είδους ενδιαφέροντα και δραστηριότητες

σχετιζόμενα περισσότερο με τη φύση, τον πολιτισμό, την αρχιτεκτονική, τις κοινωνικές, ιστορικές, λαογραφικές, παραδοσιακές ταυτότητες των περιοχών, τις τοπικές συνήθειες όπως οι τοπικές κουζίνες κλπ και έχοντας υπόψη ότι τα Ιόνια Νησιά διαθέτουν πληθώρα φυσικών και ανθρωπογενών πόρων, επιβάλλεται άμεσα με ρεαλιστικό και αποτελεσματικό τρόπο να ανανεωθεί το παρεχόμενο τουριστικό προϊόν της περιφέρειας σύμφωνα με τις σύγχρονες τάσεις αλλά να ληφθούν μέτρα πρόβλεψης για τις μελλοντικές εξελίξεις του τομέα. Όπως έχει ήδη αναφερθεί ο τουρισμός μέσω της μεταφερόμενης κατανάλωσης τροφοδοτεί το τοπικό οικονομικό κύκλωμα ενισχύοντας την τοπική κατανάλωση που με την σειρά της υπό προϋποθέσεις ενεργοποιεί τους παράγοντες ενδογενούς ανάπτυξης.

Συνεπώς, ο τουρισμός επιδρά ως μοχλός ανάπτυξης, ως καταλύτης για την ανάπτυξη όλων των παραγωγικών τομέων.

Στο πλαίσιο των δεδομένων αυτών κρίνεται αναγκαία η ολοκλήρωση και ενίσχυση των βασικών δικτύων επικοινωνίας ώστε να συνθέσουν ένα πυκνό ιστό που θα βελτιώσει τη συνοχή της περιφέρειας και παράλληλα θα την βγάλει από την απομόνωση, δημιουργώντας αναπτυξιακές ευκαιρίες.

3.2 Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ιονίων Νήσων

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία¹ το ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιφέρειας εμφανίζει σημαντικές ποιοτικές και ποσοτικές διακυμάνσεις ανά νομό.

ΝΟΜΟΣ	ΝΗΣΙ	ΔΕΔΟΜΕΝΑ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ				
			5*	4*	3*	2*	1*
ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ (Συμπερ. Ν. Ιθάκης)	ΙΘΑΚΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	1	2	2	0
		ΔΩΜΑΤΙΑ	0	12	49	38	0
		ΚΛΙΝΕΣ	0	23	91	73	0
	ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	7	19	88	8
		ΔΩΜΑΤΙΑ	0	808	837	2.385	111
		ΚΛΙΝΕΣ	0	1.583	1.616	4.606	213
	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	8	21	90	8
		ΔΩΜΑΤΙΑ	0	820	886	2.423	111
		ΚΛΙΝΕΣ	0	1.606	1.707	4.679	213
ΚΕΡΚΥΡΑΣ (Συμπερ. Ν. Παξών)	ΚΕΡΚΥΡΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	6	58	85	192	60
		ΔΩΜΑΤΙΑ	1.322	8.297	5.990	6.233	1.212
		ΚΛΙΝΕΣ	2.579	15.491	11.397	11.784	2.334
	ΠΑΞΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	1	3	1	1
		ΔΩΜΑΤΙΑ	0	6	87	42	15
		ΚΛΙΝΕΣ	0	11	158	83	30
	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	ΜΟΝΑΔΕΣ	6	59	88	193	61
		ΔΩΜΑΤΙΑ	1.322	8.303	6.077	6.275	1.227
		ΚΛΙΝΕΣ	2.579	15.502	11.555	11.867	2.364
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	ΛΕΥΚΑΔΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	1	13	54	9
		ΔΩΜΑΤΙΑ	0	20	613	1.222	167

¹ Είναι γνωστό ότι η ανεπάρκεια των ελέγχων από τους αρμόδιους φορείς έχει επιτρέψει την δημιουργία μεγάλου αριθμού παράνομων, κυρίως βοηθητικών, καταλυμάτων που διαφοροποιούν σημαντικά την δυναμικότητα φιλοξενίας αλλά και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος.

		ΚΛΙΝΕΣ	0	39	1.174	2.343	316
	ΜΕΓΑΝΗΣΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	0	1	0	0
		ΔΩΜΑΤΙΑ	0	0	14	0	0
		ΚΛΙΝΕΣ	0	0	27	0	0
	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	1	14	54	9
		ΔΩΜΑΤΙΑ	0	20	627	1.222	167
		ΚΛΙΝΕΣ	0	39	1.201	2.343	316
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	21	50	160	11
		ΔΩΜΑΤΙΑ	0	1.911	4.272	6.296	274
		ΚΛΙΝΕΣ	0	3.800	8.322	12.054	526
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ		ΜΟΝΑΔΕΣ	6	89	173	497	89
		ΔΩΜΑΤΙΑ	1.322	11.054	11.862	16.216	1.779
		ΚΛΙΝΕΣ	2.579	20.947	22.785	30.943	3.419

Ο νομός Κερκύρας διαθέτει 43.867 κλίνες ποσοστό που αναλογεί περίπου στο 50% των κλινών της περιφέρειας, με τον νομό Ζακύνθου να καταλαμβάνει την δεύτερη θέση με 24.702 κλίνες (33% του συνόλου της περιφέρειας), και τους νομούς Κεφαλονιάς και Λευκάδας με 8.205 (10%) και 3.899 (5%) αντίστοιχα. Εξετάζοντας τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ξενοδοχειακού δυναμικού της περιφέρειας διαπιστώνουμε ότι το κέντρο βάρους των κλινών εντοπίζεται στις μεσαίες (22.785 κλίνες 3*) και χαμηλές (30.943 κλίνες 2*) κατηγορίες αστεριών. Χαρακτηριστικό του ποιοτικού επιπέδου του ξενοδοχειακού δυναμικού είναι ότι ξενοδοχεία πέντε αστέρων διαθέτει μόνο ο νομό Κερκύρας.

Στα σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα του ξενοδοχειακού τομέα θα πρέπει να επισημάνουμε τον μεγάλο κατακερματισμό των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων μικρής δυναμικότητας (173 ξενοδοχειακές μονάδες 3*, 497 ξενοδοχειακές μονάδες 2*) που εντοπίζεται στις χαμηλές κατηγορίες αστεριών. Πρόκειται για επιχειρήσεις οικογενειακού τύπου, που πιθανότατα δεν απασχολούν κατάλληλα εκπαιδευμένο και εξειδικευμένο προσωπικό στηρίζοντας τον επιχειρηματικό σχεδιασμό στον ανταγωνισμό των τιμών και όχι της ποιότητας. Τα παραπάνω στοιχεία θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στις προτεινόμενες ενέργειες και δράσεις τόσο κατά την ολοκλήρωση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, όσο στο σχεδιασμό της 4ης Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013.

Αναφορικά με το δυναμικό των κάμπινγκ παρατηρούμε ότι στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων δραστηριοποιούνται 26 επιχειρήσεις με 2.044 θέσεις και 244 οικίσκους. Αναφορικά με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά σημειώνουμε ότι 3 μονάδες Α' τάξης εντοπίζονται στον νομό Κερκύρας, ενώ ο μεγαλύτερος όγκος των διατιθέμενων θέσεων και οικίσκων εντοπίζεται στις μονάδες Γ' τάξης.

**Πίνακας 1Β. ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΜΠΙΝΓΚ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ**

(Κάμπινγκ που λειτουργούν το 2005 - Πηγή: Ξ.Ε.Ε.)

ΝΟΜΟΣ	ΔΕΔΟΜΕΝΑ	ΤΑΞΗ				ΓΕΝΙΚΟ ΛΘΡΟΙΣΜΑ
		Α	Β	Γ	Δ	
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	1	4	0	5
	ΘΕΣΕΙΣ	0	101	300	0	401
	ΟΙΚΙΣΚΟΙ	0	0	0	0	0
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	3	1	8	0	12
	ΘΕΣΕΙΣ	326	83	538	0	947
	ΟΙΚΙΣΚΟΙ	84	0	64	0	148
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	0	2	0	2
	ΘΕΣΕΙΣ	0	0	399	0	399
	ΟΙΚΙΣΚΟΙ	0	0	0	0	0
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	1	6	0	7
	ΘΕΣΕΙΣ	0	0	297	0	297
	ΟΙΚΙΣΚΟΙ	0	75	21	0	96
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	3	3	20	0	26
	ΘΕΣΕΙΣ	326	184	1.534	0	2.044
	ΟΙΚΙΣΚΟΙ	84	75	85	0	244

3.2.1 Πληρότητες Καταλυμάτων Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ*

	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ	% ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	% ΗΜΕΔΑΠΩΝ
1995	4.013.334	697.054	4.710.388	69,20%	85,2%	14,8%
1996	3.134.373	811.616	3.945.989	60,19%	79,4%	20,6%
1997	3.754.304	805.233	4.559.537	66,14%	82,3%	17,7%
1998	5.049.919	868.295	5.918.214	75,68%	85,3%	14,7%
1999	5.409.134	951.355	6.360.489	76,42%	85,0%	15,0%
2000	5.772.924	858.465	6.631.389	84,28%	87,1%	12,9%
2001	5.793.179	872.829	6.666.008	-	86,9%	13,1%

**Προσωρινά στοιχεία*

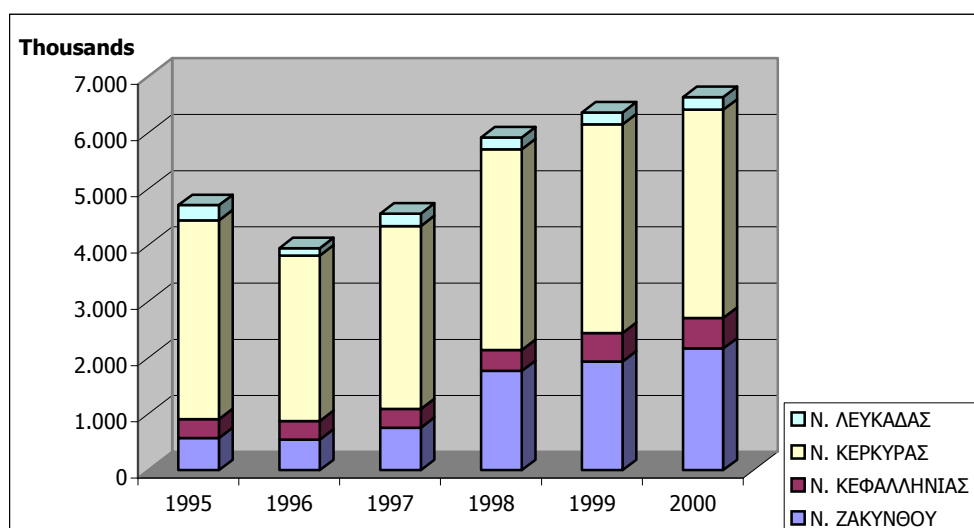
Όπως προκύπτει από τις διανυκτερεύσεις Αλλοδαπών και Ημεδαπών τουριστών στα ξενοδοχειακά καταλύματα της περιφέρειας Ιονίων Νήσων, ο κύριος όγκος προέρχεται από αλλοδαπούς τουρίστες με ποσοστό που κυμαίνεται σταθερά μεταξύ 80 με 86%. Οι πληρότητες στο πέρασμα του χρόνου βαίνουν βελτιούμενες αγγίζοντας το 2000 το 84,28%.

Παρά την έλλειψη συλλογής, επεξεργασίας και ανακοίνωσης επίσημων οικονομικών στοιχείων από τους αρμόδιους φορείς του τουρισμού της χώρας, που θα διευκόλυναν την σε βάθος μελέτη του τουριστικού φαινομένου, εντούτοις είναι γνωστό ότι κρισιμότερος παράγοντας δεν είναι η μελέτη των απόλυτων τιμών των αφίξεων και διανυκτερεύσεων αλλά η μελέτη του οικονομικού περιεχομένου που αυτά αντιπροσωπεύουν.

Τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα απεικονίζουν το σύνολο της περιφέρειας, ενώ στην συνέχεια παρουσιάζεται η συμμετοχή κάθε νομού στη διαμόρφωση του συνολικού αριθμού διανυκτερεύσεων της περιφέρειας.

3.2.2 ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΛΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

	N. ΖΑΚΥΝΘΟΥ	N. ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	N. ΛΕΥΚΑΔΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ
1995	570.897	335.086	3.535.969	268.436	4.710.388
1996	542.129	331.066	2.943.619	129.175	3.945.989
1997	754.519	330.891	3.250.964	223.163	4.559.537
1998	1.765.413	374.859	3.565.574	212.368	5.918.214
1999	1.936.065	502.901	3.710.341	211.182	6.360.489
2000	2.164.329	544.386	3.700.401	222.273	6.631.389

Από το διάγραμμα συμπεραίνουμε ότι διαχρονικά ο Νομός Κερκύρας συγκεντρώνει τις προτιμήσεις των επισκεπτών διατηρώντας τις ετήσιες διανυκτερεύσεις περίπου στις 3.500.000 που αντιπροσωπεύουν περίπου το 55% των συνολικών διανυκτερεύσεων της περιφέρειας. Αντίθετα αν και υπολείπεται σημαντικά σε απόλυτες τιμές διανυκτερεύσεων, ο Νομός Ζακύνθου την περίοδο 1997-1998 εμφανίζεται ότι υπερδιπλασιάζει τον αριθμό των διανυκτερεύσεων του βελτιώνοντας συνεχώς τις επιδόσεις του με συνέπεια το 2000 να συμμετέχει με 32% περίπου στο σύνολο των διανυκτερεύσεων της περιφέρειας.

**3.2.3 ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΑ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΟΥ Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ***

	ΑΛΛΟΔΑ ΑΠΟΙ	ΗΜΕΔΑ ΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΛΗΡ ΟΤΗΤ Α	% ΑΛΛΟΔΑΠΟ Ι	% ΗΜΕΔΑΠΟΙ
1995	3.115.64 9	420.320	3.535.969	71,80%	88,1%	11,9%
1996	2.439.27 0	504.349	2.943.619	62,27%	82,9%	17,1%
1997	2.824.50 2	426.462	3.250.964	69,20%	86,9%	13,1%
1998	3.124.91 4	440.660	3.565.574	76,61%	87,6%	12,4%
1999	3.232.98 8	477.353	3.710.341	77,77%	87,1%	12,9%
2000	3.283.06 1	417.340	3.700.401	-	88,7%	11,3%

**3.2.4 ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΑ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΟΥ Ν. ΖΑΚΥΝΘΟΥ***

	ΑΛΛΟΔΑ ΠΟΙ	ΗΜΕΔΑ ΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΛΗΡΟ ΤΗΤΑ	% ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	% ΗΜΕΔΑΠΟΙ
1995	482.804	88.093	570.897	67,70%	84,6%	15,4%
1996	417.691	124.438	542.129	61,29%	77,0%	23,0%
1997	622.851	131.668	754.519	68,22%	82,5%	17,5%
1998	1.568.379	197.034	1.765.413	83,78%	88,8%	11,2%
1999	1.712.907	223.158	1.936.065	83,57%	88,5%	11,5%
2000	1.964.716	199.613	2.164.329	-	90,8%	9,2%

Από τους αναλυτικούς πίνακες ανά νομό διαπιστώνουμε ότι οι Νομοί Κέρκυρας και Ζακύνθου αντλούν την συντριπτική πλειοψηφία των τουριστών τους από το εξωτερικό με ποσοστά γύρω στο 85%. Αντίθετα οι Νομοί Κεφαλληνίας και Λευκάδας εμφανίζουν περισσότερο ισορροπημένες τις διανυκτερεύσεις μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών με ποσοστά που κινούνται γύρω στο 65% και 35% αντίστοιχα. Το στοιχείο αυτό διαφοροποιεί σημαντικά τόσο τις χρηματικές εισροές όσο και τα επίπεδα θωράκισης των προορισμών από επικείμενες αιφνίδιες κρίσεις. Οι αλλοδαποί τουρίστες που επισκέπτονται τα Ιόνια Νησιά προέρχονται από τα χαμηλότερα οικονομικά στρώματα της δυτικής και βόρειας Ευρώπης μειώνοντας αισθητά το κατά κεφαλήν εισόδημα που δαπανάται. Αντίθετα, οι ημεδαποί τουρίστες έχουν ικανοποιητικά υψηλότερες δαπάνες κατά τη διάρκεια των διακοπών τους.

3.2.5 ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΟΥ Ν. ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ*

	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ	% ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	% ΗΜΕΔΑΠΟΙ
1995	223.843	111.243	335.086	57,22%	66,8%	33,2%
1996	228.187	102.879	331.066	49,46%	68,9%	31,1%
1997	190.184	140.707	330.891	45,48%	57,5%	42,5%
1998	247.463	127.396	374.859	53,99%	66,0%	34,0%
1999	354.982	147.919	502.901	56,05%	70,6%	29,4%
2000	397.792	146.594	544.386	-	73,1%	26,9%

**3.2.6 ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΑ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΟΥ Ν. ΛΕΥΚΑΔΑΣ***

	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ	% ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	% ΗΜΕΔΑΠΟΙ
1995	191.038	77.398	268.436	58,41%	71,2%	28,8%
1996	49.225	79.950	129.175	47,11%	38,1%	61,9%
1997	116.767	106.396	223.163	61,59%	52,3%	47,7%
1998	109.163	103.205	212.368	58,24%	51,4%	48,6%
1999	108.257	102.925	211.182	62,44%	51,3%	48,7%
2000	127.355	94.918	222.273	-	57,3%	42,7%

3.3 Υποδομές Μεταφορών & Στοιχεία Αφίξεων

Οι μεταφορές οι οποίες είναι συστατικό στοιχείο για την τουριστική ανάπτυξη ενός προορισμού, επιβάλλεται να εξετάζονται ως ένα συνολικό αλληλοεξαρτώμενο πλέγμα τόσο για την πληρότητα και επάρκειά του όσο και για τη λειτουργική διασύνδεσή του.

Αν και οι σημαντικότερες μεταφορικές υποδομές των Ιονίων Νήσων αφορούν τη σύνδεσή τους με την Ηπειρωτική Ελλάδα και την Ευρώπη (λιμάνια, αεροδρόμια), ωστόσο και το εσωτερικό οδικό δίκτυο διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στο συνολικό σύστημα μεταφορών εντός των νησιών, αφού συμβάλλει στην αντιμετώπιση των ενδονομαρχιακών ανισοτήτων, στη συγκράτηση του πληθυσμού σε απομονωμένες περιοχές, καθώς και στη δυνατότητα ανάπτυξης δραστηριοτήτων στην ενδοχώρα όπως οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, παράλληλα με την τουριστική δραστηριότητα της παράκτιας ζώνης.

Στην επίτευξη των στόχων αυτών έχουν γίνει σημαντικές παρεμβάσεις μέσω των κοινοτικών χρηματοδοτήσεων χωρίς όμως να έχουν επιτύχει να καλύψουν σε ικανοποιητικό επίπεδο τις τοπικές ανάγκες.

3.4 Λιμάνια και Θαλάσσιες Μεταφορές

Τα λιμάνια της Περιφέρειας, με σημαντικότερο το λιμάνι της Κέρκυρας, εξυπηρετούν κυρίως την επιβατική κίνηση και την κίνηση των σκαφών αναψυχής, ενώ η εμπορευματική κίνηση είναι περιθωριακού χαρακτήρα.

Στο νομό Κέρκυρας το μεγαλύτερο ακτοπλοϊκό φόρτο (εμπορευματική - επιβατική κίνηση) δέχεται η γραμμή Κέρκυρας-Ηγουμενίτσας και ακολουθούν οι γραμμές Λευκίμμης-Ηγουμενίτσας, Κέρκυρας-Ιταλίας και Κέρκυρας – Αλβανίας.

Επίσης ο νομός διαθέτει λιμενικές υποδομές στο βόρειο και νότιο τμήμα του για την εξυπηρέτηση της σύνδεσης της Κέρκυρας με τους Παξούς και με τις Διαπόντιες νήσους (λιμάνια Κασσιόπης, Αγ. Στεφάνου Αυλιωτών και Λευκίμμης), όπως και μαρίνα στη θέση Γουβιά. Οι Παξοί συνδέονται εποχιακά και με την ηπειρωτική Ελλάδα (Πρέβεζα, Αμφιλοχία, Πάργα) για τη μετακίνηση τουριστών.

**ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΛΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ
ΣΤΟΝ ΛΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ**

ΕΤΟΣ		ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
1995	66.747		
1996	31.420	96/95	-52,93%
1997	39.781	97/96	26,61%
1998	104.634	98/97	163,03%
1999	45.133	99/98	-56,87%
2000	43.626	00/99	-3,34%
2001	44.661	01/00	2,37%
2002*	48.870	02/01	9,42%
2003*	45.495	03/02	-6,91%

**Προσωρινά στοιχεία*

Στο Νομό Λευκάδας όπου υπάρχει η ιδιομορφία της χερσαίας σύνδεσης του νησιού με την Ηπειρωτική Ελλάδα, το λιμάνι της Λευκάδας αποτελεί κυρίως σταθμό ανεφοδιασμού σκαφών αναψυχής. Από τα λιμάνια του Νυδρίου και Βασιλικής εξυπηρετούνται οι ακτοπλοϊκές συνδέσεις με Κεφαλονιά (Φισκάρδο), Ιθάκη (Φρίκες, Πισσαετός). Από το Νυδρί γίνεται η σύνδεση και με το Μεγανήσι. Επίσης εκπονείται μελέτη για την κατασκευή του λιμένα Νότιας Λευκάδας πλησίον του λιμένα Βασιλικής.

Στο Νομό Κεφαλονιάς τα κύρια λιμάνια είναι η Σάμη και ο Πόρος που εξασφαλίζουν τη σύνδεση του νησιού με Πάτρα και Κυλλήνη. Το Αργοστόλι έχει χάσει μέρος από την παλιά σημασία του αλλά εξακολουθεί να έχει εμπορευματικό και επιβατικό χαρακτήρα, ενώ το Ληξούρι εξυπηρετεί τη διακίνηση επιβατών και εμπορευμάτων από Αργοστόλι. Άλλα μικρότερης σημασίας λιμάνια είναι η Πεσσάδα (ακτοπλοϊκή σύνδεση με λιμάνι Αγ. Νικολάου Ζακύνθου), η Αγ. Ευφημία (ακτοπλοϊκή σύνδεση με το Βαθύ Ιθάκης και κατ' επέκταση με τον Αστακό Αιτωλοακαρνανίας) και το Φισκάρδο (ακτοπλοϊκή σύνδεση με λιμάνι Βασιλικής και με Ιθάκη) που αποτελεί και το κυριότερο λιμάνι σκαφών αναψυχής του νομού.

Στην Ιθάκη κύριο λιμάνι είναι το Βαθύ (ακτοπλοϊκή σύνδεση με Πάτρα μέσω Σάμης και εποχικά με Αστακό), ενώ μικρότερο λιμάνι είναι ο Πισσαετός (σύνδεση με

Λευκάδα και Σάμη).

Ο Νομός Ζακύνθου διαθέτει ένα βασικό λιμάνι, το οποίο εξυπηρετεί την επιβατική και εμπορευματική κίνηση με την Κυλλήνη σημειώνοντας σημαντικούς φόρτους, ενώ το λιμάνι Αγ. Νικολάου Βολιμών εξυπηρετεί την ακτοπλοϊκή σύνδεση με Κεφαλονιά (Πεσσάδα).

Εκτός από τα κύρια λιμάνια των νησιών έχουν κατασκευαστεί ή προγραμματίζονται σε επίκαιρες θέσεις μικρά λιμενικά έργα για την εξυπηρέτηση τοπικών αναγκών που αφορούν κυρίως την αλιευτική δραστηριότητα και τα σκάφη αναψυχής.

3.5 Αεροπορικές Μεταφορές

Η ιδιαίτερη σημασία του τουρισμού στην οικονομία της Περιφέρειας, σε συνδυασμό με το νησιωτικό χαρακτήρα της, έχουν ως αποτέλεσμα την αυξημένη εξάρτησή της από τις αερομεταφορές. Αεροδρόμια διαθέτουν όλες οι πρωτεύουσες των νομών, πλην της Λευκάδας που εξυπηρετείται από το αεροδρόμιο του Ακτίου.

3.5.1 ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

	ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΟΥΣ				ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	ΠΡΟΓΡΑΜ Μ. ΠΤΗΣΕΙΣ	ΠΤΗΣΕΙ Σ CHART ER	ΣΥΝΟΛΟ		ΠΡΟΓΡΑΜ Μ. ΠΤΗΣΕΙΣ	ΠΤΗΣΕ ΙΣ CHART ER	ΣΥΝΟΛΟ
1995	52.885	1.124.617	1.177.502				
1996	59.313	912.498	971.811	96/95	12,15%	-18,86%	-17,47%
1997	9.500	1.022.676	1.032.176	97/96	-83,98%	12,07%	6,21%
1998	17.958	1.192.354	1.210.312	98/97	89,03%	16,59%	17,26%
1999	18.670	1.388.143	1.406.813	99/98	3,96%	16,42%	16,24%
2000	7.415	1.539.741	1.547.156	00/99	-60,28%	10,92%	9,98%
2001	-	-	1.603.332	01/00	-	-	3,63%
2002*	-	-	1.577.062	02/01	-	-	-1,64%
2003*	-	-	1.498.232	03/02	-	-	-5,00%

*Προσωρινά στοιχεία

Η διαφορά της κίνησης των αεροδρομίων μεταξύ των τριών νομών είναι πολύ μεγάλη, με την Κέρκυρα να καταλαμβάνει την πρώτη θέση με μεγάλη διαφορά, τη Ζάκυνθο τη δεύτερη και την Κεφαλονιά την τρίτη. Η αναλογία των επισκεπτών που χρησιμοποιούν προγραμματισμένες πτήσεις σε σχέση με αυτούς που ταξιδεύουν στα Ιόνια Νησιά με πτήσεις Charter είναι συντριπτικά υπέρ των δεύτερων. Η διαφορά

αυτή διευρύνεται ακόμα περισσότερο αν αναιρέσουμε από τους επιβάτες των προγραμματισμένων πτήσεων όσους δεν είναι τουρίστες (π.χ. μόνιμοι κάτοικοι).

3.5.2 ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΘΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΟΝ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

	ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΟΥΣ				ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	ΠΡΟΓΡΑΜΜ. ΠΤΗΣΕΙΣ	ΠΤΗΣΕΙΣ CHARTER	ΣΥΝΟΛΟ		ΠΡΟΓΡΑΜΜ. ΠΤΗΣΕΙΣ	ΠΤΗΣΕΙΣ CHARTER	ΣΥΝΟΛΟ
1995	40.685	751.056	791.741				
1996	38.565	601.704	640.269	96/95	-5,21%	-19,89%	-19,13%
1997	8.331	677.194	685.525	97/96	-78,40%	12,55%	7,07%
1998	12.103	784.386	796.489	98/97	45,28%	15,83%	16,19%
1999	17.937	880.415	898.352	99/98	48,20%	12,24%	12,79%
2000	7.063	964.864	971.927	00/99	-60,62%	9,59%	8,19%
2001	-	-	974.975	01/00	-	-	0,31%
2002*	-	-	940.968	02/01	-	-	-3,49%
2003*	-	-	873.564	03/02	-	-	-7,16%

**Προσωρινά στοιχεία*

Η μεγάλη αναλογία υπέρ των πτήσεων charter υποδηλώνει ότι ο τουρισμός των Ιονίων Νήσων στηρίζεται στον μαζικό οργανωμένο τουρισμό μέσω τουριστικών πακέτων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω, αυτό το είδος τουρισμού μειώνει τις ευκαιρίες αποκόμισης ικανοποιητικών κερδών από τους επιχειρηματίες του τουρισμού και τους τοπικούς παράγοντες.

3.5.3 ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΟΝ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ ΤΟΥ Ν. ΖΑΚΥΝΘΟΥ

	ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΟΥΣ				ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΤΗΣΕΙΣ	ΠΤΗΣΕΙΣ CHARTER	ΣΥΝΟΛΟ		ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Μ. ΠΤΗΣΕΙΣ	ΠΤΗΣΕΙΣ CHARTER	ΣΥΝΟΛΟ
1995	2.563	276.168	278.731				
1996	13.578	231.788	245.366	96/95	429,77%	-16,07%	-11,97%
1997	1.104	274.099	275.203	97/96	-91,87%	18,25%	12,16%
1998	4.893	320.116	325.009	98/97	343,21%	16,79%	18,10%
1999	357	387.693	388.050	99/98	-92,70%	21,11%	19,40%
2000	276	437.485	437.761	00/99	-22,69%	12,84%	12,81%
2001	-	-	470.589	01/00	-	-	7,50%
2002*	-	-	467.410	02/01	-	-	-0,68%
2003*	-	-	455.984	03/02	-	-	-2,44%

**Προσωρινά στοιχεία*

Εκτός από τις πτήσεις charter η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων έχει εξασφαλισμένη σύνδεση όλων των νησιών της με την Αθήνα, ενώ η Κέρκυρα συνδέεται και με την Θεσσαλονίκη.

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι άμεσα με την χρήση υδροπλάνων θα επιτευχθεί η αεροπορική σύνδεση της περιφέρειας με την Πάτρα και τα Ιωάννινα, ενώ στα μελλοντικά σχέδια της εταιρίας είναι και η ενδοπεριφερειακή διασύνδεση των Ιονίων με την χρήση υδροπλάνων.

Τέλος η Περιφέρεια διαθέτει 4 ελικοδρόμια στα απομονωμένα λόγω γεωγραφικής θέσης νησιά της (Ερείκουσα, Οθωνοί, Παξοί και Ιθάκη).

3.5.4 ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΟΝ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

	ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΟΥΣ				ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	ΠΡΟΓΡΑΜΜ. ΠΤΗΣΕΙΣ	ΠΤΗΣΕΙΣ CHARTER	ΣΥΝΟΛΟ		ΠΡΟΓΡΑΜΜ. ΠΤΗΣΕΙΣ	ΠΤΗΣΕΙΣ CHARTER	ΣΥΝΟΛΟ
1995	9.637	97.393	107.030				
1996	7.170	79.006	86.176	96/95	-25,60%	-18,88%	-19,48%
1997	65	71.383	71.448	97/96	-99,09%	-9,65%	-17,09%
1998	962	87.852	88.814	98/97	1380,00%	23,07%	24,31%
1999	376	120.035	120.411	99/98	-60,91%	36,63%	35,58%
2000	76	137.392	137.468	00/99	-79,79%	14,46%	14,17%
2001	-	-	157.768	01/00	-	-	14,77%
2002*	-	-	143.936	02/01	-	-	-8,77%
2003*	-	-	168.684	03/02	-	-	17,19%

**Προσωρινά στοιχεία*

4.1 Ο τουρισμός στην Ελλάδα

Ο τουρισμός αποτελεί σήμερα μια γιγάντια οικονομική δραστηριότητα. Είναι η πρώτη σε παγκόσμιο επίπεδο, έχοντας υποσκελίσει την αυτοκινητοβιομηχανία, ενώ βρίσκεται πολύ ψηλότερα από τις βιομηχανίες χημικών, τροφίμων ή καυσίμων. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ακόμη, είναι ότι αποτελεί τη μόνη ίσως δραστηριότητα που έχει πραγματικά παγκόσμια διάσταση.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (ΠΟΤ), η δραστηριότητα αυτή αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά μέσα στα επόμενα χρόνια, φθάνοντας το 2020 τα 1.6 δισεκατομμύρια αφίξεις από 665 εκατομμύρια που ήταν το 1999, καταγράφοντας δηλαδή μια εντυπωσιακή μέση ετήσια αύξηση 4,3%. Η Ευρώπη είχε πάντοτε τη μερίδα του λέοντος στην παγκόσμια τουριστική κίνηση με ποσοστό γύρω στο 64%, το οποίο προβλέπεται να διατηρήσει, έστω και ελαφρά μειωμένο, τα επόμενα χρόνια.

Μέσα στο έντονα αυτό ανταγωνιστικό περιβάλλον, η Ελλάδα κατέχει μια εξαιρετικά προνομιούχα θέση με μοναδικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

Τα κυριότερα από αυτά είναι:

- Μια πολύ υψηλή και θετική αναγνωρισιμότητα. Η ΕΛΛΑΔΑ ως χώρα είναι γνωστή και ευμενώς αποδεκτή σε μεγάλο ποσοστό κατοίκων του πλανήτη.
- Οι μοναδικές ιστορικές και πολιτισμικές καταβολές της, που ασκούν παγκόσμια γοητεία.
- Οι εξαιρετικές φυσικές ομορφιές και το ήπιο, φιλικό στον άνθρωπο, μεσογειακό κλίμα.
- Τέλος η παρουσία της μέσα στην Ευρώπη, τον κύριο προορισμό του παγκόσμιου τουρισμού, και η άμεση γειτνίασή της με άλλες χώρες ιδιαίτερου τουριστικού ενδιαφέροντος.

Ο ελληνικός τουρισμός, είναι ένας από τους δυναμικότερους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, ο οποίος συνεισφέρει περίπου το 18% στο ΑΕΠ και απασχολεί περίπου 700.000 εργαζομένους σε πολύ μεγάλο αριθμό μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα στην περιφέρεια.

Ακολουθώντας, έναν εντυπωσιακό ρυθμό ανάπτυξης κατά τις δεκαετίες 1960 και 1970, και μια σταθερά ανοδική πορεία τις δεκαετίες 1980 και 1990 (Πίνακας 1.2),

ο ελληνικός τουρισμός αποτελεί σήμερα μια από τις βασικότερες πηγές εσόδων για την ελληνική οικονομία.

Σήμερα, υπάρχουν νέες ευκαιρίες για τον ελληνικό τουρισμό, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν, με τα κατάλληλα βήματα. Για παράδειγμα η προσέλκυση ξένων επενδύσεων, ο διαρκής εκσυγχρονισμός όλων των τουριστικών επιχειρήσεων και η ανάπτυξη μιας σειράς υποστηρικτικών τουριστικών υποδομών θα ευνοήσουν την εξέλιξη ειδικών μορφών τουρισμού και θα αμβλύνουν την έντονη εποχικότητα που χαρακτηρίζει τη ζήτηση για τη χώρα. Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι ένας από τους σημαντικότερους τομείς του τουρισμού, γεγονός που δεν οφείλεται αποκλειστικά στην ύπαρξη χιλιάδων νησιών στην Ελλάδα.

4.2 Μορφές Τουρισμού

■ Μαζικός Τουρισμός: Ο μαζικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από την ομαδική συμμετοχή των τουριστών στις διάφορες φάσεις της τουριστικής δραστηριότητας. Ο χαρακτήρας του μαζικού τουρισμού οφείλεται στον τρόπο οργάνωσης του ταξιδιού καθώς και στον επιλεγμένο τόπο διακοπών. Μαζικός Τουρισμός και χώρο-χρονικές συγκεντρώσεις ερμηνεύουν βασικά το σύγχρονο τουριστικό φαινόμενο.

■ Ατομικός Τουρισμός: Ο ατομικός τουρισμός αντιτίθεται στο μαζικό τουρισμό και χαρακτηρίζεται από την ανεξάρτητη ατομική οργάνωση και εκτέλεση του ταξιδιού εκ μέρους των τουριστών. Η ανάπτυξη αυτής της κατηγορίας τουρισμού συνδυάζεται σε μεγάλο βαθμό με ατομικά-ιδιωτικά μέσα μετακίνησης, όπως τα αυτοκίνητα, τα θαλαμηγά σκάφη κ.α., τόσο κατά την μετάβαση όσο και κατά την διάρκεια της παραμονής του τουρίστα στη χώρα ή τις χώρες υποδοχής και φιλοξενίας. Ο κύριος χαρακτήρας της κατηγορίας αυτής τουρισμού είναι περιηγητικός.

■ Εσωτερικός τουρισμός: Ο εσωτερικός τουρισμός πραγματοποιείται από τον ντόπιο πληθυσμό μιας χώρας μέσα, πάντα στα φυσικά της όρια δηλαδή μέσα στην επικράτειά της. Η συγκεκριμένη κατηγορία τουρισμού παρουσιάζει σημαντικές οικονομικές και άλλες ωφέλειες για τη χώρα στην οποία αναπτύσσεται. Μια από αυτές είναι η συγκράτηση της εκροής συναλλάγματος εξαιτίας της μη πραγματοποίησης εξωτερικού τουρισμού εκ μέρους του ντόπιου πληθυσμού. Η ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού προϋποθέτει την δημιουργία κατάλληλων και ταυτόχρονα οικονομικά προσιτών μέσων φιλοξενίας στους ντόπιους τουρίστες καθώς και τη βελτίωση – ανάπτυξη των διάφορων δικτύων και μέσων συγκοινωνίας, ώστε οι μετακινήσεις των ντόπιων τουριστών στην επικράτεια της χώρας που κατοικούν μόνιμα να είναι ταχύτερες, ανετότερες και ασφαλέστερες.

■ Εξωτερικός Τουρισμός: Ο εξωτερικός η διεθνής τουρισμός πραγματοποιείται από άτομα που διαμένουν μόνιμα σε μια χώρα και την εγκαταλείπουν προσωρινά για να επισκεφτούν κάποια άλλη ή κάποιες άλλες χώρες για τουριστικούς σκοπούς έτσι ώστε να ικανοποιήσουν συγκεκριμένες τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες τους κατά συνέπεια εξωτερικό τουρισμό έχει οποιαδήποτε χώρα όταν μόνιμοι κάτοικοι άλλων χωρών την επισκέπτονται ή όταν μόνιμοι κάτοικοι της

επισκέπτονται άλλες χώρες για τουριστικούς σκοπούς. Στην πρώτη περίπτωση ο εξωτερικός τουρισμός χαρακτηρίζεται σαν ενεργητικός, αφού ως κύριο χαρακτηριστικό της είναι η εισροή συναλλάγματος. Στην δεύτερη περίπτωση ο εξωτερικός τουρισμός χαρακτηρίζεται σαν παθητικός, αφού ως κύριο χαρακτηριστικό της είναι η εκροή πολυτίμου συναλλάγματος.

■ Συνεχής Τουρισμός: Χαρακτηριστική διάκριση του συνεχούς τουρισμού είναι ότι διαρκεί όλο το χρόνο, που σημαίνει ότι σε καμία περίπτωση δεν επηρεάζονται οι δραστηριότητες του από τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε όλες τις εποχές, δηλαδή σε όλη την διάρκεια του χρόνου. Οι αντιπροσωπευτικότερες μορφές τουρισμού αυτής της κατηγορίας είναι ο συνεδριακός τουρισμός, ο τουρισμός κίνητρων ο τουρισμός εκθέσεων, ο τουρισμός πόλης και ο μορφωτικός τουρισμός.

■ Εποχιακός Τουρισμός: Χαρακτηριστική διάκριση του εποχιακού τουρισμού είναι ότι δεν διαρκεί όλο το χρόνο που σημαίνει ότι σε αντίθεση με το συνεχή τουρισμό η δραστηριότητες του επηρεάζονται αποφασιστικά από τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε διαφορετικές εποχές, γι'αυτό και αναστέλλονται αυτές προσωρινά για ένα μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα κάθε έτος. Οι αντιπροσωπευτικότερες μορφές τουρισμού αυτής της κατηγορίας είναι ο γενικός τουρισμός κατά την διάρκεια του καλοκαιριού, ο τουρισμός παραχείμασης και ο τουρισμός χειμερινών σπορ.

Η ενηλικίωση του τουριστικού φαινομένου συμπίπτει με τον μαζικό οργανωμένο τουρισμό που οδήγησε τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο στην ανάπτυξη ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού, με σκοπό να συμβάλλουν στην καλύτερη διαχείριση του μαζικού τουρισμού, στην προσέλκυση τουριστών ειδικών ενδιαφερόντων, κυρίως εκτός περιόδου αιχμής και στην αξιοποίηση των μη τουριστικά ανεπτυγμένων περιοχών.

Οι πιο γνωστές και ευρύτερα διαδομένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού δίνονται από τον Πίνακα 1.1 ².

Πίνακας 1.1

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	
1. ΓΕΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	13. ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
2. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ	14. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
3. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ	15. ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
4. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ	16. ΧΡΟΝΟΜΕΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
5. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΑΘΛΗΣΗΣ	17. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
6. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΟΛΗΣ	18. ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
7. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ	19. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ
8. ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	20. ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
9. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	21. ΛΑΪΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
10. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	22. ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
11. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΩΝ ΣΠΟΡ	23. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
12. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΧΕΙΜΑΣΗΣ	24. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ

5.1 Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

5.1.1 Η Πορεία Προς Τις Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

Η ραγδαία ανάπτυξη του τουρισμού, ιδίως μεταπολεμικά, έχει αναγάγει τη δραστηριότητα αυτή σε μια από τις μεγαλύτερες εξαγωγικές βιομηχανίες στον κόσμο με πολύ σημαντικές επιδράσεις στις αναπτυξιακές προσπάθειες των χωρών υποδοχής³. Τη δεκαετία του 1960 οι ρυθμοί αυξήθηκαν ακόμα περισσότερο λόγω της επίδρασης τεσσάρων βασικών παραγόντων:

Της εντυπωσιακής ανάπτυξης και οργάνωσης των εταιριών του Τουρισμού.

Της επέκτασης των θεσμών του κοινωνικού κράτους με την παράλληλη ύπαρξη περισσευόμενων εισοδημάτων στις αναπτυγμένες χώρες.

Της επικράτησης του ταξιδιού διακοπών ως κοινωνικού προτύπου που υποδεικνύει κοινωνική πρόοδο.

Της κρατούσας άποψης στους οικονομολόγους των διεθνών οργανισμών ότι ο Τουρισμός είναι ένας κλάδος που μπορεί να συμβάλει θετικά στην οικονομική ανάπτυξη των υπανάπτυκτων χωρών, αλλά και όσων αναπτυσσόμενων ή αναπτυγμένων χωρών έχουν τους ανάλογους τουριστικούς πόρους⁴.

Αρχικά, οι Tour Operators (TO) αναλάμβαναν να πουλήσουν στους πελάτες τους οργανωμένα ταξίδια τα οποία περιελάμβαναν τις μετακινήσεις - τη διαμονή/ διατροφή - και κάποιες ξεναγήσεις. Η συνεχής εξέλιξη καθετοποίησε τις παρεχόμενες υπηρεσίες, μειώνοντας ολοένα και περισσότερο το κόστος. Η μείωση επέτρεψε το «άνοιγμα» του τουρισμού σε ακόμα μεγαλύτερες κοινωνικές μάζες χαμηλότερων εισοδημάτων. Παράλληλα, η κατοχύρωση του δικαιώματος της ετήσιας πληρωμένης άδειας και η ανάπτυξη του κράτους πρόνοιας με τη δημιουργία των προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού, έδωσε επιπλέον ώθηση στον τουριστικό

³ W.T.O., 1990, Travel and Tourism Trends, Madrid

⁴ Τσάρτας Π., 1996, «Αειφορική ανάπτυξη και τουρισμός», στο Λάσκαρης Κ. (επιμ.), *Sustainable Development: Θεωρητικές προσεγγίσεις μιας κρίσιμης έννοιας*, εκδ. Παπασωτηρίου, Αθήνα 1996

κλάδο.

Η ανάπτυξη του μαζικού οργανωμένου Τουρισμού συνδέθηκε με το ταξίδι για λόγους διακοπών, ψυχαγωγίας, ξεκούρασης και περιήγησης σε περιοχές με πολιτιστικό ενδιαφέρον. Αυτός που ταξίδευε επιβεβαίωνε την οικονομική και κοινωνική του άνοδο, συγκέντρωνε εμπειρίες, χαρακτηριζόταν από καινοτομική διάθεση και νεωτεριστικές αντιλήψεις κ.λ.π.

Παράλληλα η επικρατούσα άποψη των οικονομολόγων ότι η εφαρμογή του μοντέλου του οργανωμένου μαζικού τουρισμού μπορεί να παίζει σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή προσπάθεια των μειονεκτουςών περιοχών ενθάρρυνε ακόμα περισσότερο τις τουριστικές δραστηριότητες.

Η ταύτιση των απαιτήσεων της τουριστικής ζήτησης και προσφοράς οδήγησε στην επικράτηση του τουρισμού ως επιχειρηματικής δραστηριότητας βιοπορισμού, έναντι της γεωργίας και της βιομηχανίας. Με το πέρασμα του χρόνου και την εμφάνιση των πρώτων επιδράσεων στους τόπους προορισμού έγινε αντιληπτό ότι το τουριστικό φαινόμενο αποτελεί μια πολυσχιδή δραστηριότητα που άπτεται της επιστημονικής μελέτης ενός ευρύτατου φάσματος επιστημών εκτός από την οικονομική.

Η εμπλοκή και άλλων επιστημών (κοινωνιολογία, ανθρωπολογία, χωροταξία κ.α.) στη μελέτη του τουριστικού φαινομένου επισήμανε το εύρος και το βάθος των επιπτώσεων που παρατηρούνταν στον τόπο υποδοχής από τον μαζικό οργανωμένο τουρισμό. Η αναλυτική προσέγγιση των πολλαπλών επιπτώσεων και των λειτουργικών συσχετίσεων που παρουσιάζονται μεταξύ τους, οδήγησε στην κριτική και τελικά στην ανατροπή απόψεων για την χωρίς όρια τουριστική ανάπτυξη και τα οφέλη της. Ο προβληματισμός επικεντρώθηκε σε τρία θέματα:

Στην αναζήτηση νέων προτύπων τουριστικού ταξιδιού που θα έχουν λιγότερο αρνητικές επιπτώσεις στον τόπο υποδοχής.

Στην ανάδειξη του περιβάλλοντος και του πολιτισμού ως πόρων ανεκτίμητης αξίας, που η προστασία τους είναι επιβεβλημένη.

Στην επιστημονική μελέτη του τουρισμού με διεπιστημονικό τρόπο ιδιαίτερα σε ότι αφορά τα ζητήματα που σχετίζονται με την ανάπτυξη και τις επιπτώσεις της, αλλά και την αναζήτηση νέων και περισσότερο ισορροπημένων για την τοπική κοινωνία

μοντέλων ανάπτυξης⁵.

Παράλληλα, ο εντεινόμενος ανταγωνισμός, η εμφάνιση νέων τουριστικών προϊόντων, η ανάπτυξη της οικολογίας, η μεταβολή στα καταναλωτικά πρότυπα, αλλά και η εμφάνιση των πρώτων αρνητικών επιπτώσεων από την ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού έχει ως συνέπεια να παρατηρηθεί στροφή στις επιλογές των τουριστών.

Η σταδιακή εξειδίκευση των κινήτρων του ταξιδιού ώθησε σε μία αντίστοιχη εξειδίκευση των ταξιδιών, δημιουργώντας αυτές που ονομάζουμε νέες, ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού⁶.

Η εξέλιξη αυτή είναι συνέπεια μιας σειράς παραγόντων όπως:

Η κριτική που ασκήθηκε από πολλούς επιστήμονες διαφορετικών ειδικοτήτων που σχετίζονται με τον Τουρισμό στο πρότυπο του μαζικού οργανωμένου τουρισμού και στις επιπτώσεις του στον τόπο υποδοχής.

Τα προβλήματα κορεσμού και περιβαλλοντικής ρύπανσης που δημιουργήθηκαν σε πολλές τουριστικές περιοχές και οδήγησαν σε μείωση των αφίξεων και στροφή των ΤΟ σε άλλες λιγότερο κορεσμένες αγορές.

Η πίεση οργανωμένων ομάδων πολιτών στις χώρες υποδοχής που κυρίως επιζητούσαν την προστασία του περιβάλλοντος και πόρων του τοπικού πολιτισμού.

Η σταδιακή αλλαγή των κινήτρων που οδηγούσαν τους τουρίστες στην απόφαση να ταξιδέψουν. Κυριαρχούν κίνητρα που δίνουν έμφαση στην επιστροφή στην ύπαιθρο, την αυτονομία στο ταξίδι, την αναζήτηση της ουσιαστικής διάστασης του τοπικού πολιτισμού, της ενεργούς συμμετοχής μέσω του αθλητισμού.

Η επιτυχημένη εμπειρία ανάπτυξης πολλών μορφών τουρισμού που μετά από αρκετά χρόνια παρουσίας κερδίζουν υψηλά ποσοστά τουριστών.

Σταδιακές αλλαγές στην πολιτική των ΤΟ που βλέπουν ότι υπάρχει σημαντική στροφή στη ζήτηση και σπεύδουν να ανταποκριθούν.

Η στροφή της πολιτικής πολλών τουριστικών κρατών που βλέπουν ότι η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού μπορεί να έχει καλύτερα αποτελέσματα στις

⁵ Τσάρτας Π., 1996, «Αειφορική ανάπτυξη και τουρισμός», στο Λάσκαρης Κ. (επιμ.), Sustainable Development: Θεωρητικές προσεγγίσεις μιας κρίσιμης έννοιας, εκδ. Παπασωτηρίου, Αθήνα 1996

⁶ Γ. Τσεκούρας 1991, Μεταβολή του προτύπου του Μαζικού Τουρισμού, ΕΤΒΑ, Αθήνα 1991

τοπικές οικονομίες και κοινωνίες.

Η ανάπτυξη αυτών των νέων, ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού είχε ως συνέπεια την εμφάνιση κάποιων νέων πρωτοβουλιών ενός άλλου τύπου τουριστικής ανάπτυξης που σέβεται περισσότερο τον τόπο υποδοχής, αλλά και τον τουρίστα.

Αυτές οι μορφές χρησιμοποιήθηκαν ως βάση για την ανάπτυξη προγραμμάτων τουριστικής αειφορικής ανάπτυξης στις δεκαετίες του 70 και 80.

Σε θεωρητικό επίπεδο διαφάνηκε ότι η ανάπτυξη αυτών των μορφών που βασίζεται στην υψηλή ποικιλία θα κρατούσε μακριά τους ΤΟ, με συνέπεια τη μείωση του βαθμού εξάρτησης των τόπων προορισμού από τα καθετοποιημένα συστήματα που έχουν αναπτύξει οι ΤΟ. Η προοπτική αυτή βελτιώνει τις αντοχές του τόπου προορισμού κάνοντάς τον λιγότερο ευάλωτο στις πιέσεις των τουριστικών μεσαζόντων.

5.1.2 Τα Χαρακτηριστικά των Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού

Η ιδιαίτερη βαρύτητα που δόθηκε από τις ανθρωπιστικές επιστήμες, αλλά και από τους τουριστικούς παραγωγούς στα κίνητρα των τουριστών για την επιλογή των ταξιδιών τους, απέδωσε ενδιαφέροντα στοιχεία. Αρχικά υποστηρίχθηκε ότι ο μαζικός οργανωμένος τουρισμός στηρίχθηκε εκ μέρους των τουριστών στην αναζήτηση των τεσσάρων S (Sun, Sand, Sex, Sea). Η διεξοδική μελέτη των κινήτρων των τουριστών όμως είχε δείξει ότι και παράγοντες, όπως οι ψυχολογικοί, οι κοινωνικοί και οι δημογραφικοί είχαν συχνά σημαντικό ρόλο στην επιλογή ενός ταξιδιού. Τα καταναλωτικά πρότυπα, η κοινωνική θέση, η ηλικία, η τάση για αναζήτηση και εξερεύνηση, τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα κ.α. πρόβαλαν ως στοιχεία που διαμόρφωναν τις τελικές επιθυμίες των τουριστών. Η δειλή αρχικά, και μετέπειτα μαζικότερη εμφάνιση ομάδων που προέτασσαν τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα τους ως απαραίτητα συστατικά των διακοπών τους ήταν τα πρώτα δείγματα διαφοροποίησης από τον βιομηχανοποιημένο τυποποιημένο τουρισμό που επικρατούσε έως τότε. Το τρίπτυχο τιμή-ανάπαυση-περιήγηση δέχθηκε την εσωτερική του κριτική από τουρίστες που επιζητούσαν διαρκώς τον εμπλουτισμό των δυνατοτήτων που τους παρέχονταν (γνήσιες πολιτιστικές εκδηλώσεις, επιλογές στον ελεύθερο χρόνο κ.λ.π.). Η αντίδραση των ΤΟ ήταν η δημιουργία δύο τύπων οργανωμένων ταξιδιών χωρίς την ανατροπή των βασικών συστατικών στοιχείων του οργανωμένου τουρισμού (charter,

μαζική εστίαση & στέγαση). Στον ένα τύπο το πρόγραμμα ήταν προκαθορισμένο δίχως να αφήνει περιθώρια αυτονομίας στον τουρίστα / πελάτη, ενώ στον άλλο τύπο ο τουρίστας διέθετε σχετική αυτονομία ή μπορούσε να συμμετάσχει στην οργάνωσή του. Τις περισσότερες φορές αυτός ο εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος περιελάμβανε δραστηριότητες που ανταποκρίνονταν στα χόμπι που είχε ο τουρίστας στην περιοχή μόνιμης διαμονής του. Με αυτόν τον τρόπο οι παθητικές διακοπές μετεξελίσσονται σε ενεργητικές, αφού παρέχουν τη δυνατότητα ενεργούς συμμετοχής του τουρίστα σε διάφορες δραστηριότητες στον τόπο προορισμού.

Το νέο πρότυπο ενεργού τουρίστα απογαλακτίζεται από τον μαζικό οργανωμένο τουρισμό και αναζητά ολοένα και μεγαλύτερη αυτονομία. Έτσι έχουμε την εμφάνιση των ειδικών μορφών τουρισμού οι οποίες δεν ήρθαν ως αποτέλεσμα μιας συγκροτημένης κίνησης κάποιας κοινωνικής ομάδας ή της αλλαγής των κινήτρων σε παγκόσμια κλίμακα, αλλά ως αποτέλεσμα διαφόρων γεγονότων τόσο στις χώρες αποστολής, όσο και στις χώρες προορισμού των τουριστών. Οι βασικότερες μορφές εναλλακτικού τουρισμού είναι:

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

- 1 Αγροτουρισμός
- 2 Τουρισμός στην ύπαιθρο
- 3 Αθλητικός τουρισμός
- 4 Ορειβατικός τουρισμός
- 5 Τουρισμός υγείας - φυσικής ζωής
- 6 Περιηγητικός τουρισμός
- 7 Θαλάσσιος τουρισμός (διάφορες μορφές)
- 8 Οικολογικός τουρισμός
- 9 Πολιτιστικός τουρισμός κ.α.

Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτής της μορφής τουρισμού είναι ο σεβασμός στο τουριστικό προϊόν και τον τουρίστα, αλλά και η ιδιαίτερη φροντίδα για τον τόπο υποδοχής. Η ανάπτυξη των μορφών αυτών τουρισμού απέδειξε ότι μπορεί να είναι εφικτή η αρμονική -ή έστω λιγότερο επιβλαβής- συνύπαρξη των ντόπιων με τους τουρίστες, καθώς και η τουριστική ανάπτυξη με την βιωσιμότητα των πόρων του τόπου υποδοχής. Σημαντικό στοιχείο είναι η δυνατότητα ήπιας παρέμβασης για τη δημιουργία τουριστικής υποδομής ενταγμένης στην τοπική κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική κλίμακα με σεβασμό στις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.

Η αυξανόμενη ευαισθησία των τουριστών για θέματα σχετικά με τον πολιτισμό, την διαφορετικότητα της τοπικής ταυτότητας, το περιβάλλον (φυσικό και δομημένο) κ.α. έκανε τους τουρίστες συνεργάτες σε αυτή την απρογραμμάτιστη κίνηση.

Παράλληλα, η συστηματική πίεση των επιστημόνων ανέδειξε τις αρνητικές επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού και την εναλλακτική πρόταση των ήπιων μορφών και τελικά έπεισε τα κέντρα αποφάσεων για την αναγκαιότητα στήριξής τους. Πολλές κυβερνήσεις χρησιμοποίησαν τις μορφές αυτές ως εργαλείο συγκράτησης των αγροτικών πληθυσμών στην ύπαιθρο εντάσσοντας τις στα προγράμματα περιφερειακής πολιτικής τους.

Από την πλευρά τους οι ΤΟ συνέπλευσαν με την νέα αυτή τάση για δύο κυρίως λόγους:

Υπήρχε ήδη μια διαμορφωμένη τάση από την οποία μπορούσαν να επωφεληθούν υιοθετώντας τμήματα των εναλλακτικών μορφών στα δικά τους οργανωμένα πακέτα. Εκμεταλλεύτηκαν ορισμένα από τα στοιχεία των εναλλακτικών μορφών (ενδιαφέρον για την παρθένα φύση και το περιβάλλον) ώστε να αναζητήσουν και τελικά να προσφέρουν νέους προορισμούς.

5.1.3 Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού & Αειφόρος Ανάπτυξη

Η σημασία που δόθηκε από τους κρατικούς αλλά και τους ιδιωτικούς φορείς για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού έδωσε τη δυνατότητα επανατοποθέτησης του ζητήματος του προτύπου τουριστικής πολιτικής. Οι περισσότερες προσπάθειες για ήπια εναλλακτική μορφή ανάπτυξης με άξονα τις ειδικές ή εναλλακτικές μορφές τουρισμού έγιναν στην Ευρώπη όπου υπήρχε και η μεγαλύτερη παράδοση στο χώρο αυτό. Τα κυριότερα θετικά αποτελέσματα αυτών των προσπαθειών ήταν:

Δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης για νέους και γυναίκες που είτε ήταν άνεργοι, είτε είχαν ως μόνη απασχόληση την αγροτική

Διασύνδεση της τουριστικής δραστηριότητας με άλλους κλάδους της τοπικής οικονομίας και ιδιαίτερα την γεωργοκτηνοτροφία, την παραγωγή βιοτεχνικών προϊόντων κ.λ.π.

Αναζωογόνηση της τοπικής οικονομίας σε περιοχές ορεινές, ημιορεινές και νησιωτικές με έντονη προβληματικότητα.

Αναβίωση και επαναδραστηριοποίηση μορφών της βιοτεχνικής παραγωγής που είχαν εγκαταλειφθεί.

Χρήση ήπιων και φιλικών προς το περιβάλλον μορφών ενέργειας

Ανάπτυξη μορφών επιχειρηματικής δράσης οικογενειακού τύπου

Ανάπτυξη καινοτομικών πρωτοβουλιών από ντόπιους (ιδιωτική ή συνεταιριστική μορφή)

Έργα προστασίας του περιβάλλοντος ή ενεργητικής διαχείρισης του

Παρεμβάσεις ανάπλασης σε παραδοσιακούς οικισμούς και περιοχές φυσικού κάλλους

Εισοδήματα από τον τουρισμό σε ετήσια βάση.

Η ήπια παρέμβαση που απαιτείται από αυτές τις προσπάθειες απέδειξε ότι το μεγάλο μέγεθος στον τουρισμό δεν είναι προαπαιτούμενο για την επιτυχή επιχειρηματική δραστηριότητα. Θα πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι τα περισσότερα επιτυχημένα παραδείγματα προέρχονται από χώρες και περιοχές με μακρά παράδοση στην ξενοδοχεία και τις δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

Από τις προσπάθειες αυτές ανέκυψαν και προβλήματα όπως:

Έλλειψη συνέχειας και συνέπειας σε πολλές περιπτώσεις κυρίως από τους κρατικούς φορείς.

Ανυπαρξία θεσμικού πλαισίου που να σχεδιάζει και ελέγχει τις διαδικασίες ανάπτυξης τέτοιων μορφών.

Μη πρόβλεψη συγκροτημένης ανάπτυξης πολλών μορφών μαζί για την δημιουργία πλέγματος δράσεων που θα επέτρεπε ικανοποιητικότερες διασυνδέσεις με τους άλλους κλάδους της οικονομίας.

Έλλειψη συγκροτημένου σχεδίου μάρκετινγκ που θα προωθούσε δυναμικά αυτές τις προσπάθειες.

Έλλειψη σε καταρτισμένο εργατικό δυναμικό.

Μελετώντας τα παραπάνω θετικά σημεία και λαμβάνοντας υπόψη τις ελλείψεις που παρουσιάστηκαν προκύπτει ότι η αειφορική τουριστική ανάπτυξη μέσω των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, απαιτεί σημαντική διοικητική οργάνωση, επιστημονική μελέτη και θεσμική κάλυψη. Οι σπασμωδικές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες δεν κατορθώνουν να δημιουργήσουν ένα ολοκληρωμένο πλέγμα δραστηριοτήτων σε βαθμό τέτοιο που να μπορέσει να αποτελέσει ολοκληρωμένο τουριστικό προϊόν. Παράλληλα δεν καταφέρνει να συγκροτήσει την κρίσιμη μάζα που απαιτείται για την κινητοποίηση των ενδογενών παραγωγικών δυνάμεων ώστε να δοθεί ώθηση στο τοπικό οικονομικό κύκλωμα.

5.1.4 Οικονομική Θεώρηση των Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να εμβαθύνουμε τον προβληματισμό μας προς τις «Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού» αφενός και αφετέρου στην ηπιότητα αυτών των μορφών. Τείνει να παγιωθεί η άποψη ότι οι μορφές του τουρισμού που καλούνται Εναλλακτικές είναι αυτομάτως και ήπιας παρέμβασης ή εμπεριέχουν μια αίσθηση ιδιαίτερης φροντίδας για το περιβάλλον, τη φύση και τα κοινωνικά στοιχεία του τόπου υποδοχής. Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι απαλλαγμένος από τα δεινά που θεωρείται ότι φέρουν οι υπόλοιπες μορφές τουρισμού και παρουσιάζεται ως κάτι τελείως διαφορετικό και αγνό. Είναι όμως τα πράγματα έτσι;

Από οικονομική άποψη ο τουρισμός είναι η κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών (π.χ. κατάλυμα, μεταφορές, εστίαση, ψυχαγωγία) σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο. Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου κατά το παρελθόν ήταν αρκετό να προσφερθεί στον τουρίστα/επισκέπτη η δυνατότητα για αναψυχή και ξεκούραση (4s). Πλέον, λόγω του εντεινόμενου ανταγωνισμού, της μεταβολής των κοινωνικών προτύπων, αλλά της σταθερής επιδίωξης για κέρδος, οι τουριστικοί παραγωγοί αφουγκράστηκαν τις νέες τάσεις, τμηματοποίησαν την αγορά και άρχισαν να παρέχουν διαφοροποιημένο το προϊόν τους (στόχος πάντα παραμένει η κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών). Το τουριστικό μάρκετινγκ διέγινε το ανερχόμενο οικολογικό ρεύμα και κυρίως μια ευρύτερη αίσθηση ευαισθησίας και σεβασμού των πόρων (με την ευρύτερη έννοια) που διατρέχει την κοινωνία. Προσάρμοσε τις παρεχόμενες υπηρεσίες σύμφωνα με τις σύγχρονες καταναλωτικές επιταγές, ανέδειξε μια νέα γκάμα προϊόντων, απενοχοποίησε ένα τμήμα των τουριστικών δραστηριοτήτων και δημιούργησε μια νέα αγορά χαμηλού συνήθως κόστους (νέοι παρθένοι προορισμοί) και υψηλών οικονομικών προσδοκιών. Έτσι δεν μπορούμε να θεωρήσουμε τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού ως κάτι νέο αλλά η καινοτομική εξέλιξη ανανέωσης ενός προϊόντος που διατηρεί τα βασικά χαρακτηριστικά του και εμπλουτίζεται με νέα στοιχεία ώστε να καλύψει τις ανάγκες της ολοένα απαιτητικότερης και διαφοροποιούμενης αγοράς.

Παράλληλα, ένα δεύτερο στοιχείο που αθροίζεται στα θετικά των εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι η ηπιότητα ως προς τη χρήση των πόρων και κατά συνέπεια η δυνατότητα βιώσιμης ανάπτυξης μειονεκτούντων περιοχών. Η αποδοχή των επιστημόνων και η επιτυχία στους καταναλωτές αυτών των νέων μορφών τουρισμού

έγκειται στην έννοια της υψηλής ευαισθησίας και σεβασμού που εμπεριέχουν τόσο για περιβαλλοντικά όσο και για κοινωνικά θέματα. Η έννοια αυτή όμως δεν έχει να κάνει τόσο με τα συστατικά στοιχεία αυτών των μορφών, όσο με την ένταση χρήσης τους. Τα θετικά στοιχεία των εναλλακτικών μορφών προκύπτουν από την ορθολογική εφαρμογή και όχι από την απλή εφαρμογή αυτών των μορφών τουρισμού. Η ένταση της τουριστικής ανάπτυξης είναι αυτή που χαρακτηρίζει το προϊόν και όχι το προϊόν την ένταση. Μπορεί τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτών των μορφών να επιτρέπουν μεγαλύτερη διάχυση στο χώρο και στο χρόνο, δεν εξασφαλίζουν όμως a priori την παροχή ευεργετικών επιδράσεων. Η τήρηση ορίων στην ένταση του τουριστικού φαινομένου τέτοιων, ώστε να συμβαδίζουν με τις φυσικές δυνατότητες και αντοχές του τοπικού συστήματος (κοινωνικό και φυσικό) είναι το κλειδί της αειφορίας. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού ίσως να είναι το προσφορότερο μέσο για την αειφορική ανάπτυξη τηρουμένων των αναλογιών, δεν μπορούν όμως να την εγγυηθούν. Η χάραξη συγκεκριμένης στρατηγικής (φέρουσα ικανότητα, λειτουργικές διασυνδέσεις στην παραγωγή, ορθολογική χρήση των πόρων κ.α.), η πληρότητα του ελέγχου και η κοινωνική αποδοχή και συμμετοχή είναι τα στοιχεία που καθορίζουν την επιτυχία ενός τουριστικού αναπτυξιακού προγράμματος. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εναλλακτικών μορφών τουρισμού (υψηλή διάχυση στο χώρο, επαφή με ευαίσθητα οικολογικά συστήματα κ.λ.π.) είναι δυνατόν να αποδειχτούν καταστροφικότερα, αν δεν συνοδεύονται από κατάλληλες στρατηγικές. Για την πληρέστερη κατανόηση των παρατηρήσεων, θα πάρουμε ως παράδειγμα τον περιπατητικό τουρισμό που αναπτύχθηκε στο φαράγγι της Σαμαριάς στην Κρήτη, το οποίο αποτελεί προστατευόμενη περιοχή, σύμφωνα με το χάρτη μνημείων της UNESCO. Το φαράγγι αυτό το επισκέπτονται καθημερινά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες εκατοντάδες τουρίστες. Οι τουρίστες μεταφέρονται στην κοντινή περιοχή με λεωφορεία μαζικά, μπαίνουν και περπατούν στο φαράγγι επί 7 ώρες, συχνά χωρίς να έχουν ενημερωθεί για τις συνθήκες της εκδρομής (χρονοαπόσταση, θερμοκρασία, κατάσταση μονοπατιού κ.λ.π.), με αποτέλεσμα οι περισσότεροι να μην μπορούν τελικά να απολαύσουν τη φύση και το τοπίο για το οποίο έχουν κάνει την εκδρομή. Ο μεγάλος αυτός αριθμός των επισκεπτών αλλοιώνει το φυσικό τοπίο, καθώς εκτός των άλλων ρυπαίνεται με πάσης φύσεως απορρίμματα, τα οποία κανείς δεν είναι διατεθειμένος να κουβαλάει για 7 ώρες, εφόσον δεν υπάρχουν χώροι ρίψης απορριμμάτων μέσα στο φαράγγι. Οι αλλοιώσεις που οι ειδικοί έχουν επισημάνει στο

χώρο είναι πολύ μεγάλες, καθώς ο αριθμός των επισκεπτών κάθε χρόνο αυξάνει. Παράλληλα, είναι εξαιρετικά αμφίβολο κατά πόσο οι ίδιοι οι επισκέπτες μένουν ευχαριστημένοι, καθώς ο ρυθμός της εκδρομής είναι τέτοιος που δεν τους δίνει τη δυνατότητα να απολαύσουν τη φύση.

Παρόμοια κατάσταση επικρατεί στην κοιλάδα με τις πεταλούδες της Ρόδου, η οποία είναι προστατευόμενη περιοχή (Natura 2000). Το ξεχωριστό οικοσύστημα της περιοχής επιτρέπει τη συγκέντρωση χιλιάδων πεταλούδων και παρότι αποτελεί αντικείμενο προστασίας και ιδιαίτερης διαχείρισης έχει γίνει τουριστικό θέαμα. Το πλήθος των επισκεπτών που συγκεντρώνεται καθημερινά διαταράσσει την πανίδα και αλλοιώνει το ενδιαίτημά τους.

Θα πρέπει λοιπόν το θέμα των εναλλακτικών μορφών τουρισμού να τύχει ιδιαίτερης προσοχής, αφού δεν μπορεί να θεωρηθεί πανάκεια στην αναπτυξιακή διαδικασία, ενώ η ευκολία και εμπιστοσύνη με την οποία αντιμετωπίζονται μπορεί να λειτουργήσει ως Κερκόπορτα για την εμφάνιση περισσότερων δεινών και την καταστροφή και άλλων περιοχών.

«Η θέση του WTO είναι ότι όλες οι τουριστικές δραστηριότητες, που μπορεί να συνδέονται με διακοπές, εργασία, συνέδρια ή πανηγύρια, περιπέτεια ή ακόμα και ο ίδιος ο οικοτουρισμός, πρέπει να είναι βιώσιμες. Αυτό σημαίνει ότι ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη των τουριστικών υποδομών, και οι επακόλουθες λειτουργίες τους και επίσης η εμπορευματοποίησή τους πρέπει να εστιάζονται σε περιβαλλοντικά, κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά κριτήρια αειφορίας, ώστε να εξασφαλίζουν ότι ούτε το φυσικό περιβάλλον, αλλά ούτε η κοινωνικο-πολιτιστική διάρθρωση των κοινωνιών υποδοχής θα διαταραχθούν από την άφιξη των τουριστών. Αντίθετα, οι τοπικές κοινωνίες θα πρέπει να ωφεληθούν από τον τουρισμό, τόσο οικονομικά, όσο και πολιτιστικά. Η αειφορία συνεπάγεται ότι οι επιχειρήσεις και οι κοινωνίες στις οποίες λειτουργούν έχουν κάτι να κερδίσουν από τον τουρισμό»⁷.

Σύμφωνα με τον Inskoop⁸, όλες οι μορφές τουρισμού μπορούν να είναι βιώσιμες,

⁷ Yunis E., 2001, Condition for Sustainable Ecotourism Development and Management, Seminar on Planning, Development and Management of Ecotourism in Africa, Regional Preparatory Meeting for the International Year of Ecotourism 2002, Maputo - Mozambique, 5-6 March 2001

⁸ Inskoop E., Tourism Planning: An integrated & sustainable development approach, Van Nostrand Reinhold, New York, 1991

κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, όπως ο σεβασμός στην τοπική κοινωνία και στο περιβάλλον της περιοχής στην οποία εφαρμόζονται. Αυτό ίσως συμβαίνει ιδιαίτερα στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι οποίες εφαρμόζονται σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές και εκεί όπου υπάρχουν σημαντικά πολιτιστικά μνημεία, τα οποία πρέπει να διασωθούν και να προστατευθούν, ενώ η σωστή εφαρμογή των μορφών αυτών επιτρέπει τα έσοδα από τις τουριστικές δραστηριότητες να παραμένουν στον τοπικό πληθυσμό δημιουργώντας πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα. Επιπλέον, οι μορφές αυτές τουρισμού είναι μικρής κλίμακας και δεν απαιτούν τεράστιες εγκαταστάσεις, οι οποίες απαιτούν με τη σειρά τους μεγάλο επενδυτικό κόστος.

5.2 Θεματικός Τουρισμός

Προσπαθώντας να προσδιορίσουμε τον όρο του Θεματικού τουρισμού, αναφέρουμε ότι «καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων γύρω από θέματα υγείας, πολιτιστικής κληρονομιάς, βιομηχανικού και επιστημονικού τουρισμού, αθλητισμού, τέχνης, θρησκείας. Για την επιτυχή πραγματοποίηση θεματικού τουρισμού απαραίτητη είναι η ανάλογη υποδομή» (Loufir R. & Παπαναστασίου Μ., 1999:129).

5.2.1 Θεματικός Τουρισμός Πάρκων & Μουσείων

Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία οι κύριες κατηγορίες θεματικών πάρκων (Baud-Bovy, Lawson, 1977) είναι οι ακόλουθες:

Διασκέδασης (Entertainment Parks)

Ιστορικά (Historical Parks)

Σαφάρι (Safari Parks)

Άλλες νέες μορφές

Με την πάροδο έχει επέλθει μια διαφοροποίηση των κινήτρων των τουριστών και των προτιμήσεών η οποία οδηγεί σε νέες κατηγοριοποιήσεις των θεματικών πάρκων (Braun, 1988) ως προς:

Το μέγεθος (επισκεψιμότητα-επένδυση).

Την χωροθέτηση (τουριστικές περιοχές-αστικές περιοχές).

Τον προσανατολισμό της δραστηριότητας ή εκδήλωσης.

Την λειτουργία (ετήσια ή εποχιακή).

Μέγεθος.

Προσπελασιμότητα.

Αξία του Περιβάλλοντος.

Έλεγχος της γης και διατηρησιμότητα.

Η συμβολή των θεματικών πάρκων και μουσείων μέσα στην τοπική οικονομία και κοινωνία μπορεί να διαδραματίσει θετικό ρόλο, όχι μόνο στην ανάπτυξη του τουρισμού, αλλά γενικά και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του τοπικού πληθυσμού.

Η προσπάθεια της σύνδεσης του θεματικού πάρκου με το τουριστικό προϊόν της περιοχής, πρέπει να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά (Jones-Robinet):

Να είναι «μοναδικό», ώστε να είναι ένας «προορισμός» που πρέπει να δεις.

Να είναι μεγάλης κλίμακας με σημαντικά θέλγητρα.

Να ενθαρρύνεται η διανυκτέρευση, διότι όσοι δεν διανυκτερεύουν (κοντινές αποστάσεις ή διαμονή σε φίλους και συγγενείς) είναι υπεύθυνοι για μόλις το 20% της οικονομικής επίδρασης του τουρισμού σε σχέση με εκείνους που διανυκτερεύουν.

Να υπάρχουν συμπληρωματικές δραστηριότητες προορισμού, διαμορφώνοντας ένα μίγμα αναψυχής και δραστηριοτήτων ελεύθερου χρόνου.

Να υποστηρίζεται η προώθηση με κάλυψη και προβολή από τα MME (media)

Αυτοί οι παράγοντες αποτελούν το κύριο κίνητρο για την προσέλκυση επισκεπτών, με ταυτόχρονη διατήρηση της βιωσιμότητας της επένδυσης. Παράλληλα προσελκύουν επισκέπτες ιδιαίτερα από γειτονικές περιοχές όπου εμφανίζεται επαναληψιμότητα της επίσκεψης, γεγονός που συμβάλλει στη διατήρηση της κίνησης στα θεματικά πάρκα. Διαπιστώνεται ότι το 80% της επισκεψιμότητας των θεματικών πάρκων είναι από κατοίκους της περιοχής απόστασης έως 2ώρες (Jones-Robinet).

Από την άλλη πλευρά στην ανάπτυξη των θεματικών πάρκων πρέπει να λαμβάνουμε σοβαρά υπόψη τον τυπικό κύκλο ανάπτυξης θεματικού πάρκου (Braun):

Στρατηγικό σχέδιο, κεντρική ιδέα-έννοια και εφικτότητα (Concept, feasibility & master plan),

Διαδικασία αποδοχής από το κοινό (Public Approval process),

Ανάπτυξη σχεδιασμού (Design Development),

Χρηματοδότηση (Financing),

Κατασκευή σχεδίων (Construction drawings),

Κατασκευή (construction),

Ροές προμηθειών και εξοπλισμού

Εγκατάσταση διαδρομών, υπηρεσίες εκθετήριες και εξοπλισμό

Προέναρξη λειτουργίας (Pre-opening)

Έναρξη λειτουργίας (Park Opening)

Ο κύκλος αυτός έχει ιδιαίτερη σημασία και ακολουθείται από επιχειρήσεις όχι μόνο πάρκων αλλά και μουσείων και γενικότερα επιχειρήσεις που σχετίζονται με διαχείριση θεματικών θέλγητρων.

Το παράδειγμα της EuroDisney ή Disneyland Paris είναι ουσιαστικά ένα αυτόνομο θεματικό πάρκο που διατηρεί χαρακτηριστικά ενός αυτόνομου τουριστικού προορισμού. Εκτός από το κύριο θεματικό πάρκο που αποτελεί τον κύριο πόλο έλξης, υπάρχει μια σειρά ξενοδοχειακών καταλυμάτων, συνεδριακών χώρων, καθώς και δυνατότητες για σπορ και χαλάρωση σε ένα κατασκευασμένο περιβάλλον, που προσπαθεί να προσομοιώσει συγκεκριμένο φυσικό περιβάλλον, γήπεδο γκολφ και ένα ολόκληρο χωριό για νυκτερινή διασκέδαση (Disney Village) όπου υπάρχουν μπαρ, εστιατόρια κλπ.

5.2.2 Τουρισμός Περιπέτειας

Ο προσδιορισμός του όρου για τον τουρισμό περιπέτειας σύμφωνα με τον Adventure Travel Society και του Adventure Travel Trade Association «ορίζεται ως η δραστηριότητα ελεύθερου χρόνου που λαμβάνει χώρα σε ένα ασύνηθες, εξωτικό, απόμακρο ή άγριο προορισμό. Τείνει να συνδέεται με υψηλού επιπέδου δραστηριότητα από τους συμμετέχοντες κυρίως σε εξωτερικούς χώρους. Οι τουρίστες περιπέτειας αναμένουν να έχουν εμπειρία ποικίλων βαθμών κινδύνου, έντασης και ηρεμίας, και να αυτοελέγχονται. Αυτές οι περιπέτειες εμπεριέχουν όλα τα επίπεδα ικανοτήτων και χωρίζονται σε δύο χαρακτηριστικές περιοχές:

Σκληρή περιπέτεια

Τουρισμός σκληρής περιπέτειας απαιτεί εμπειρία διότι εμπεριέχει ένα στοιχείο κινδύνου και πρέπει να είσαι φυσικά και νοητικά κατάλληλος. Παραδείγματα: Αναρριχήσεις, Ράφτινγκ σε ποταμό επιπέδου άνω του 5, ανεμοπλοΐα (hang gliding),

αναρρίχηση βράχου, καγιάκ σε λευκά νερά, επιβίωση σε άγριο περιβάλλον,
ποδηλασία βουνού κλπ

Ήπια περιπέτεια

Τουρισμός ήπιας περιπέτειας απαιτεί μικρότερο φυσικό κίνδυνο, ελάχιστη ή και καθόλου εμπειρία και προσφέρει περισσότερη ευκολία σε θέματα ύπνου και κουζίνας. Παραδείγματα: Ιππασία, Ράφτινγκ, Θαλάσσιο καγιάκ, καταδύσεις (Snorkeling), ποδηλατική περιήγηση, κατασκήνωση, κανό, Σκι, Εκπαιδευτικές περιπέτειες, Ιπτάμενο ψάρεμα, Πολιτιστική περιήγηση, πεζοπορία, Snowmobiling, Snowshoeing, Σπηλαιολογία, ιστιοσανίδα και άλλα.»

Ο τουρισμός περιπέτειας αναπτύχθηκε εδώ και αρκετά χρόνια. Επικεντρώθηκε σε συγκεκριμένες περιοχές (Αφρική-Σαφάρι κλπ), αλλά τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ανάπτυξη του και σε άλλες γεωγραφικές περιοχές, λόγω της διαφοροποίησης των κινήτρων και των επιθυμιών των τουριστών. Μπορεί να συνδυαστεί με ποικίλες άλλες δραστηριότητες που κατά μίαν έννοια δεν θεωρούντο «τουριστικές». Η αλλαγή του κλασσικού προτύπου τουρισμού διακοπών σε διεθνές επίπεδο, σε συνδυασμό με τη διαφοροποίηση του τρόπου ζωής των σύγχρονων τουριστών επιτρέπει την ανάπτυξη αυτής της μορφής και παρουσιάζεται μια έντονη δυναμική.

Ο τουρισμός περιπέτειας μπορεί να πραγματοποιηθεί σε περιοχές όπου υπάρχει έντονη τουριστική κίνηση με την έννοια κυρίως του μαζικού τουρισμού, όπου μπορεί να προστεθεί ως εναλλακτική δραστηριότητα στις ήδη υπάρχουσες για τους τουρίστες. Επίσης, αναπτύσσεται σε περιοχές όπου υπάρχει ελάχιστη, έως μικρή τουριστική ανάπτυξη με κύριο όμως χαρακτηριστικό συνήθως την ικανή απόσταση από τα τουριστικά καταλύματα. Εξίσου σημαντικές είναι οι δραστηριότητες του τουρισμού περιπέτειας όταν λειτουργούν αυτόνομα σε περιοχές όπου δεν υπάρχει συσχέτιση με τον τουρισμό. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις, η ανάπτυξη τουρισμού περιπέτειας σε μια περιοχή λειτουργεί με όλα τα θετικά στοιχεία της αειφόρου ανάπτυξης του τουρισμού. Στις περιπτώσεις αυτές εκτός από τη δημιουργία των αναγκαίων υποδομών επιτυγχάνεται μια συγκράτηση του πληθυσμού, ιδιαίτερα των νέων ηλικιών, ως οδηγοί, συνοδοί στις δραστηριότητες που αφορούν τον τουρισμό περιπέτειας.

Σύμφωνα με τις διεθνείς τουριστικές τάσεις των κύριων αγορών τουριστών

διαπιστώνουμε ότι οι προοπτικές για τον τουρισμό περιπέτειας είναι θετικές. Νέοι τουρίστες αλλά και μεγαλύτερης ηλικίας άτομα αναζητούν το νέο και διαφορετικό τουριστικό προϊόν. Συνδυάζοντας το κλασικό πρότυπο τουρισμού με νέες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, όπως είναι ο τουρισμός περιπέτειας δημιουργείται μια σημαντική τουριστική ανάπτυξη στις περιοχές, ώστε να συμβάλλει θετικά για τις επιχειρήσεις που αναπτύσσονται και ενεργοποιούνται στην περιοχή. Συνακόλουθα, αυτή η μορφή τουρισμού μπορεί να συνδυαστεί με μία νέα τάση των τουριστών διεθνώς για μικρής διάρκειας μετακινήσεις (τριήμερα-τετραήμερα) σε όλη τη διάρκεια του έτους και για συγκεκριμένες δραστηριότητες (π.χ ραφτινγκ). Οι εξελίξεις στις αεροπορικές μετακινήσεις έχουν μειώσει τις αποστάσεις από πλευράς χρόνου και δίνουν μια νέα οπτική. Επίσης, η καλή επικοινωνία και ανάδειξη του χώρου, που συνήθως υλοποιείται μέσα από την καλή συνεργασία των τοπικών φορέων αποτελεί συστατικό στοιχείο ανάπτυξης αυτής της εναλλακτικής μορφής τουρισμού.

5.2.3 Τουρισμός Γκολφ

Το γκολφ αποτελεί ένα άθλημα που αναπτύχθηκε στην Αγγλία και η διάδοσή του, η οργάνωσή του και η γενικότερη φυσιογνωμία σχετίζεται με την κουλτούρα και τις ιδιαιτερότητες της Βρετανικής κοινωνίας. Σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία σε διεθνές επίπεδο, διακρίνονται πέντε διαφορετικοί τύποι οργάνωσης και λειτουργίας.

Παιχνίδι επί πληρωμή (Pay and Play).

Ιδιωτική Λέσχη (Club – χρήση μόνο από μέλη).

Μεικτή Λέσχη (Club - χρήση από το κοινό και τα μέλη).

Ξενοδοχεία Θέρετρα γκολφ (golf resorts) (χρήση από τουρίστες γκόλφερς μόνο).

Ξενοδοχεία θέρετρα γκολφ και οικιστικής ανάπτυξης (golf resorts & real estate) (συνδυασμένη λειτουργία γηπέδων γκολφ, οικιστικής ανάπτυξης, ξενοδοχείων κλπ).

Στον τουρισμό οι δύο τύποι που ενδιαφέρουν περισσότερο είναι τα ξενοδοχεία θέρετρα γκολφ και συνδυασμένης λειτουργίας. Στις περιπτώσεις αυτές το υψηλό κόστος συντήρησης και λειτουργίας του γηπέδου γκολφ και των υπηρεσιών καλούνται να καλύψουν οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις ή στην τελευταία περίπτωση οι επιχειρήσεις σε συνεργασία με άλλους φορείς (real estate). Το υψηλότερο κόστος

και η μορφή αυτών των τύπων προσανατολίζει ξενοδοχειακές επιχειρήσεις υψηλού επιπέδου.

Ως βασικά κριτήρια και προϋποθέσεις για τον καθορισμό ενός τουριστικού προορισμού αναφέρονται:

Άνετη πρόσβαση στον προορισμό γκολφ.

Υψηλής στάθμης ξενοδοχειακή ανωδομή και εξυπηρέτηση.

Δύο ή τρία γήπεδα (pay and play) σε μικρή απόσταση μεταξύ τους, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο τουρίστα να παίξει εναλλακτικά.

Υψηλής ποιότητας σχεδιασμένα γήπεδα (αρχιτεκτονικό design).

Υψηλής ποιότητας management γηπέδων, συντήρηση γηπέδων και εξυπηρέτηση πελατών.

Υψηλής στάθμης περιβάλλουσα τουριστική υποδομή.

Φυσικό περιβάλλον – κλίμα.

Συνοδευτικά ενδιαφέροντα (γαστρονομικά-πολιτιστικά).

Τα γήπεδα γκολφ απαιτούν υψηλές δαπάνες συντήρησης και ιδιαίτερες ανάγκες σε νερό. Επίσης, σημαντικό παράγοντα για τη διατήρηση του γηπέδου γκολφ σε καλή κατάσταση αποτελεί το κλίμα. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί η χωροταξική τοποθέτηση, για την ανάπτυξη του χλοοτάπητα.

Από τα ανωτέρω διαπιστώνεται ότι για την ανάπτυξη του τουρισμού γκολφ απαιτείται στρατηγικός σχεδιασμός, δημιουργία υποδομών γκολφ, δημιουργία συμπληρωματικών δραστηριοτήτων και παράλληλα προβολή και προώθηση του τουριστικού προορισμού ως προορισμού γκολφ. Ιδιαίτερα για την ανάπτυξη μια περιοχής γκολφ ως προορισμού εάν πρόκειται αποκλειστικά και μόνο για τουριστική περιοχή πρέπει να δοθεί έμφαση στον τουρισμό πολυτελείας με παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών ώστε να δημιουργείται υψηλή προστιθέμενη αξία που να καλύπτει τα έξοδα για τη συντήρηση και λειτουργία του γηπέδου γκολφ.

Οι υποδομές γκολφ δημιουργούν απαιτήσεις για τουρισμό υψηλού επιπέδου ποιότητας με αποτέλεσμα την υψηλή προστιθέμενη αξία του τουριστικού προϊόντος. Αυτό λειτουργεί πολλαπλασιαστικά για την τοπική οικονομία και ενεργοποιεί την

ανάπτυξη σε κάθε επίπεδο. Παράλληλα αναπτύσσονται και μια σειρά από επιχειρηματικές δράσεις (συνεδριακά κέντρα, εστιατόρια κλπ.) που διαμορφώνουν ένα σύνθετο τουριστικό προϊόν με θετικά αποτελέσματα για την περιοχή εγκατάστασης.

5.3 Θαλάσσιος Τουρισμός

5.3.1 Εννοιολογική Προσέγγιση του Θαλάσσιου Τουρισμού

Η συσχέτιση τριών βασικών εννοιών που αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοεπηρεάζονται είναι ο μαζικός τουρισμός, η περιφέρεια αναψυχής, δηλαδή ο χώρος και οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Η δημιουργία ανακατατάξεων οδήγησε στην ανακατανομή της τουριστικής κίνησης σε παγκόσμιο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και οι πολιτικές αλλαγές που συντελέστηκαν στην αναδιάρθρωση του ευρωπαϊκού χώρου. Επίσης, η ρύπανση του περιβάλλοντος και η ευαισθητοποίηση για την προστασία του είναι παράγοντες που επηρεάζουν τις προτιμήσεις του τουρίστα-καταναλωτή και κατευθύνουν τις επιλογές του σε διαφορετικές μορφές ζήτησης του τουριστικού προϊόντος και κατ' επέκταση στην αυξομείωση της τουριστικής κίνησης σε συγκεκριμένους τόπους προορισμού. Η ζήτηση διαφοροποιείται, οι προτιμήσεις του τουρίστα αναζητούν νέους τρόπους ικανοποίησης των αναγκών και των επιθυμιών τους.

Η τουριστική κίνηση αυξάνει για μικρές αποστάσεις ή για υπερπόντιες, ενώ για την απόσταση του τουριστικού πακέτου που ξεκινάει από την Δυτική Ευρώπη ή τις Σκανδιναβικές Χώρες με προορισμό τη Μεσόγειο μειώνεται. Επίσης, η ανάδειξη νέων προορισμών αποτελεί σημαντικό παράγοντα της τουριστικής ζήτησης.

Σχετικά με το θέμα του χώρου που επηρεάζει την τουριστική κίνηση, η διάλυση των πρώην Ανατολικών χωρών και η διαδικασία για την ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι δύο σημαντικά γεγονότα, τα οποία μεταβάλλουν τη δομή και τη λειτουργία των περιφερειών αναψυχής στην Ευρώπη. Διότι η διευκόλυνση της μετακίνησης οδηγεί στην αύξηση της διεθνούς τουριστικής κίνησης, σε συνδυασμό δε με την ανάπτυξη των έργων στον τομέα των μεταφορών, η προσπελασιμότητα σε τόπους προορισμού καθίσταται περισσότερο δυνατή από προηγουμένως. Αυτή η δυνατότητα οδηγεί σε μια χωρική ανακατάταξη της τουριστικής μετακίνησης.

Όπως αναφέρθηκε, η ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα επηρεάζει τη ζήτηση της επιλογής των τουριστικών τόπων και ευνοεί τον θαλάσσιο τουρισμό,

επειδή προσφέρει επαφή με το υγρό στοιχείο. Παράλληλα, η τμηματοποίηση των διακοπών δίνει τη δυνατότητα για μικρές διακοπές (short breaks) σε αντιδιαστολή με τις ενιαίες ετήσιες διακοπές.

Όσον αφορά τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού συνδέονται με τη γενικότερη προστασία του περιβάλλοντος.

Σε όλες σχεδόν τις χώρες, ανεξάρτητα από τις οικονομικές τους δυνατότητες, καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την αξιοποίηση του φυσικού τους περιβάλλοντος, με σκοπό την προσέλκυση ξένων επισκεπτών και την αύξηση της συμμετοχής τους στα οφέλη της «παγκόσμιας τουριστικής βιομηχανίας».

Η τουριστική βιομηχανία βρίσκεται σε μια καθοριστική περίοδο διαρθρωτικών αλλαγών με σκοπό την βελτίωση, τον εμπλουτισμό, τη διαφοροποίηση και την προσαρμογή της τουριστικής τους προσφοράς στις αναμενόμενες απαιτήσεις μιας έντονα διαφοροποιημένης ζήτησης.

Αυτές οι μεταβολές αφορούν και τις προτιμήσεις των τουριστών/καταναλωτών. Στην κοινωνία των δικτύων επικοινωνιών και της πληροφορίας ο τουρίστας είναι περισσότερο ενημερωμένος, ιδιαίτερα απαιτητικός, αναζητεί νέες μορφές τουρισμού, στενότερη επαφή με τη φύση, τον πολιτισμό και ουσιαστικότερη ανθρώπινη επικοινωνία.

Οι ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως ο θαλάσσιος, ο αθλητικός, ο πολιτιστικός, ο συνεδριακός, ο τουρισμός υγείας παρέχουν τη δυνατότητα διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος και της ποιοτικής ανάπτυξης.

5.3.2 Δραστηριότητες του Θαλάσσιου Τουρισμού

Ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί μια από τις δυναμικότερες ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού, αφού η σημασία για την ανάπτυξή του από τις οικονομίες των χωρών με τις φυσικές και οικονομικές προϋποθέσεις είναι μεγάλη.

Ο θαλάσσιος τουρισμός αναφέρεται στο σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο θαλάσσιο χώρο μιας χώρας υποδοχής τουριστών. Με τον όρο αυτό, εννοούμε κάθε τουριστική δραστηριότητα που έχει σχέση με τη θάλασσα και τις ακτές. Το γιώτινγκ και οι κρουαζιέρες αποτελούν τις δύο βασικές κατηγορίες του (Κ. Κραντονέλλης, Βόλος, 1995).

Οι τομείς στους οποίους διακρίνεται ο θαλάσσιος τουρισμός, ανάλογα με την κατάταξη των δραστηριοποιούμενων πλοίων είναι:

Τα κρουαζιερόπλοια,

Τα επαγγελματικά πλοία αναψυχής,

Τα πλοία που εκτελούν κυκλικά περιηγητικά ταξίδια.

Θαλάσσιος τουρισμός θα μπορούσε να χαρακτηριστεί κάθε δραστηριότητα τουριστική που έχει σχέση με τη θάλασσα (και τις ακτές). Συνήθως, ως θαλάσσιος τουρισμός νοούνται οι θαλάσσιες περιηγήσεις –κρουαζιέρες με κρουαζιερόπλοια ή άλλα σκάφη αναψυχής καθώς και ναυταθλητικές δραστηριότητες (όπως ιστιοπλοΐα – YACHTING με σκάφη αναψυχής, YACHTS \ θαλαμηγούς ή τουριστικά σκάφη κ.λ.π.).

Με τον θαλάσσιο τουρισμό αναφερόμαστε σε ένα μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων, όπως κολύμβηση, θαλάσσιο σκι, υποβρύχιο ψάρεμα, χρήση σαφών αναψυχής (ιστιοπολοΐα), κρουαζιέρες, μέχρι και οργανωμένη περιήγηση σε αξιοθέατα και βιότοπους. Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων θαλάσσιου τουρισμού είχε ραγδαίες εξελίξεις διεθνώς εδώ και αρκετές δεκαετίες στις πιο ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης και στην Αμερική.

Όπως αναφέρει ο Π. Κομίλης (ΚΕΠΕ, 1986, σελ.75) ο θαλάσσιος τουρισμός αναφέρεται στις δραστηριότητες αναψυχής ή στη μετακίνηση για λόγους αναψυχής που σχετίζονται με τη θάλασσα ή ευρύτερα με υδάτινους χώρους (λίμνες, ποτάμια, κ.ά). Ο θαλάσσιος τουρισμός δεν συνδέεται αποκλειστικά με τουρίστες υψηλών εισοδημάτων (θαλαμηγοί και μαρίνες), αλλά με ένα ευρύτατο πλέγμα

δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο-παράκτιο χώρο.

Αυτές μπορεί να είναι:

Δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής αθλητισμού στο θαλάσσιο-παράκτιο χώρο, όπως κολύμβηση, ιστιοπλοΐα, κωπηλασία, ερασιτεχνική αλιεία, θαλάσσιο σκι, windsurfing κ.λ.π.

Κρουαζιέρες

Yachting-θαλασσινές διακοπές-μικρές κρουαζιέρες και εκδρομές με ιδιόκτητα αυτοεξυπηρετούμενα σκάφη ή με ενοικιαζόμενα από μικρές ομάδες τουριστών.

Χρησιμοποιούνται σύγχρονοι τύποι θαλαμηγών ή παραδοσιακά σκάφη.

Επίσης, μια ειδική κατηγορία θαλάσσιου τουρισμού, είναι μια ενδιάμεση μορφή θαλασσινών διακοπών, η οποία συνδυάζει τα χαρακτηριστικά της κρουαζιέρας (οργανωμένη και προκαθορισμένη διαδρομή) και περιήγησης με Θ/Γ σκάφη (ανεξαρτησία επιλογής της διαδρομής). Πρόκειται για θαλασσινές διακοπές-μικρές κρουαζιέρες και εκδρομές περιορισμένου αριθμού τουριστών (10 –20 συνήθως άτομα) που χρησιμοποιούν σύγχρονους τύπους μεγάλων σχετικά Θ/Γ σκαφών ή παραδοσιακούς με λιγότερες ανέσεις και πολυτέλεια. Αυτή η μορφή του θαλάσσιου τουρισμού απευθύνεται σε τουρίστες /καταναλωτές νέων ή μέσης ηλικίας μάλλον με μεσαία εισοδήματα και έχει χαρακτήρα αθλητικό –περιπέτειας (Sea Adventure Holidays).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΓΙΑ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑ
(ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ) ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ

ΛΟΓΟΙ	ΚΑΤΩ ΤΩΝ 50 ΕΤΩΝ	ΑΝΩ ΤΩΝ 50 ΕΤΩΝ
Πολιτισμός	3	4
Διασκέδαση	21	11
Διευκολύνσεις για τα παιδιά	17	0
Χωρίς/Λίγα παιδιά	1	9
Ασφάλεια	12	31

Pampering	7	12
Ειδικές περιπτώσεις	12	0.5
Ρομαντισμός	0	0.5
Κλίμα	15	6
Φαγητό	6	7.5
Ευκολία ταξιδιού	5	12
Ανάρρωση	0	0.5
Κοινωνικοί	1	6
Σύνολο	100	100
Πηγή : Roger Cartwright & Carolyn Baird, 1999		

5.3.3 Τρόποι Ανάπτυξης του Θαλάσσιου Τουρισμού

Τα πρώτα οργανωμένα σκάφη αναψυχής προς ενοικίαση εμφανίστηκαν ήδη από το 1955 στην Cote d' Azur. Πιο πρόσφατα, κατά τη δεκαετία του '70, η ενοικίαση μετατράπηκε σε "τουριστικό προϊόν" το οποίο δεν ήταν πλέον μόνο προσανατολισμένο προς μια πελατεία εξασκημένη στα σκάφη αλλά προς μία πελατεία η οποία προσελκείτο από "ονειρικές" διακοπές σε μέρη καινούργια γι' αυτήν.

Αυτή η ανάπτυξη οδήγησε στη δημιουργία τυποποιημένων προϊόντων όπως: η ενοικίαση καινούργιων σκαφών αναψυχής και τα ομαδοποιημένα σκάφη σε φλοτίλλες.

Αυτά τα τουριστικά προϊόντα, αποτελούν εξολοκλήρου χαρακτηριστικά της ελληνικής προσφοράς, τα οποία μιμήθηκαν στις αρχές της δεκαετίας του '80 οι Γιουγκοσλάβοι και οι Τούρκοι.

Όμως η αποδοτικότητα αυτών των προϊόντων ήταν σχετικά μικρή σε σχέση με τα επενδυμένα κεφάλαια. Γι' αυτό οι εκμισθωτές σκαφών αναψυχής άρχισαν να

διαχειρίζονται τα σκάφη ιδιωτών, προσφέροντας τους επιτόκιο μίσθωσης υπολογισμένο ώστε να καλύπτει τα έξοδα συντήρησης και απόσβεσης του επενδυμένου κεφαλαίου μέσα στα πρώτα 3 ή 4 χρόνια. Αυτή η πρακτική, ιδιαίτερα διαδεδομένη στη Γαλλία και την Ελλάδα, ευνοεί τόσο τους ιδιοκτήτες όσο και τους μεσάζοντες.

Η Ελλάδα, η Τουρκία και η πρώην Γιουγκοσλαβία ακολούθησαν πλάνα ανάπτυξης του τουρισμού βασιζόμενα κυρίως στις κρουαζιέρες, που θεωρούνται τεχνικές και οικονομικές επιτυχίες.

Από την άλλη, Γερμανικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται στη Γαλλία, την Ισπανία και την Ιταλία προσφέρουν στους Γερμανούς ενοικιαζόμενα σκάφη αναψυχής.

Γενικότερα, οι Ιταλοί νοικιάζουν από την Γαλλία, οι Γερμανοί από την Ιταλία ή την Γαλλία και τελευταία από την Ισπανία. Ενώ όλη η Ευρώπη και οι Η.Π.Α. πηγαίνουν στην Ελλάδα, την Τουρκία και την πρώην Γιουγκοσλαβία.

Οι τάσεις των αγορών δεν είναι ομοιόμορφες, αφού παρεμβαίνουν κριτήρια όπως η κατασκευή λιμένων αναψυχής, τα εισοδήματα της κάθε χώρας, οι πολιτικές τουρισμού που ακολουθούνται, καθώς και τα θεσμικά δεδομένα.

α) Λιμενικές Εγκαταστάσεις Υποδομής Τουριστικών Πλοίων και Σκαφών Αναψυχής - Μαρίνες

Μαρίνα είναι λιμάνι για σκάφη αναψυχής, που μπορεί να δεχθεί ένα σημαντικό αριθμό σκαφών (500-1.500) σε συγκεκριμένες θέσεις με πλήρη εξυπηρέτηση (θέσεις πρόσδεσης ή παραβολής). Οι θέσεις δημιουργούνται κατά μήκος κρηπιδωμάτων ή γεφυρωμάτων (σταθερών ή πλωτών).

Οι μαρίνες δεν αποτελούν μόνο χώρο φύλαξης και ασφαλούς παραμονής σκαφών αναψυχής, αλλά ταυτόχρονα παρέχουν ένα σύστημα παροχής πλήθους υπηρεσιών, όπως: (N. Βασιλείου, Αθήνα 2001):

Εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης (χώροι αντιπροσώπων γραφείων, α΄ βοήθειες, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, λουτρά & τουαλέτες, super market, εστιατόρια, parking)

Χώροι αποθήκευσης (ανταλλακτικών, πανιών, υλικών εξοπλισμού σκαφών)

Χώροι και εξοπλισμός συντήρησης (βάσεις σκαφών, γερανοί, χώροι συνεργείων)

Προσωπικό και εξοπλισμός συντήρησης Μαρίνας

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο οι μεγαλύτερες μαρίνες βρίσκονται στη Δανία, στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γαλλία. Οι μαρίνες στις χώρες αυτές ξεπερνούν κατά πολύ τις 1.000 θέσεις. Μικρότερες μαρίνες συναντάμε στη Γερμανία και Ιρλανδία. Η Ισπανία διαθέτει 173 μαρίνες με περίπου 60.000 θέσεις ελλιμενισμού.

5.3.4 Σύνδεση του Θαλάσσιου Τουρισμού με τις Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

Ο θαλάσσιος τουρισμός μπορεί να συνδεθεί και να συνδυαστεί και με άλλες μορφές τουρισμού. Τα ταξίδια εναλλακτικού τουρισμού θεωρήθηκαν πρότυπο «ενεργητικών» διακοπών, σε αντίθεση με το πρότυπο των «παθητικών» διακοπών. Η έννοια των ενεργητικών διακοπών περιλαμβάνει την αναζήτηση στο ταξίδι αυτονομίας και δραστηριοτήτων που ανταποκρίνονται στα κίνητρα των τουριστών για ένα ταξίδι με νόημα: αθλητισμός, φυσική ζωή, περιήγηση, πολιτιστικές δραστηριότητες, εκπαίδευση και άλλα (Π. Τσάρτας, 1996, σελ. 349).

Ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί μια από τις δυναμικότερες εναλλακτικές μορφές, αφού η σημασία του για τις οικονομίες των χωρών που τον αναπτύσσουν είναι μεγάλη. Η πιο παραγωγική και συναλλαγματοφόρα δραστηριότητα της μορφής αυτής είναι της ναύλωσης των σκαφών αναψυχής, όπως θαλαμηγών, ταχύπλοων σκαφών, ιστιοφόρων. Εξίσου σημαντικό προϊόν του θαλάσσιου τουρισμού αποτελούν και οι κρουαζιέρες, οι οποίες εξασφαλίζουν υψηλή ποιότητα διαμονής και ψυχαγωγίας στους τουρίστες-καταναλωτές.

Ο τουρίστας που επισκέπτεται τη χώρα μας, έχοντας επιλέξει την εναλλακτική μορφή του θαλάσσιου τουρισμού μπορεί να τη συνδυάσει με ένα σωρό άλλες δραστηριότητες που θα τον βοηθήσουν να ψυχαγωγηθεί και να αποκτήσει μια ευρύτερα θετική εντύπωση για τη χώρα μας, υποκινώντας με τον τρόπο αυτό φίλους και γνωστούς να την επισκεφθούν προβάλλοντάς την με άμεσο τρόπο.

Ορισμένες από τις μορφές που μπορεί να συνδυάσει ο τουρίστας που κάνει θαλάσσιο τουρισμό είναι οι κάτωθι:

α) Τουρισμός Υγείας

Η ραγδαία εξέλιξη αυτής της μορφής τουρισμού, η οποία αποτελεί μια από τις βασικότερες μορφές είναι προφανής και δεικνύει την αυξητική ζήτηση των ατόμων που μετέχουν σε αυτήν με κίνητρο την αποκατάσταση της υγείας τους ή την

ανανέωση της φυσικής τους κατάστασης. Ο θαλάσσιος τουρίστας, ο οποίος επιδιώκει τη χαλάρωση και την ξεκούραση μέσα από την αναζήτηση νέων τόπων και την εξερεύνηση νέων προορισμών είναι φυσικό να συνδυάζει την παραμονή του στη χώρα με την επίσκεψή του σε γνωστά κέντρα θαλασσο- υδρο-, λουτρο-, αεροθεραπείας. Τα άτομα που επιλέγουν την κρουαζιέρα ή το yachting κατοικούν κυρίως σε μεγάλα αστικά κέντρα, στα οποία οι συνθήκες και οι απαιτήσεις του τρόπου ζωής επιβάλλουν την ανάγκη ανανέωσης και την προσφυγή σε μεθόδους φυσικής θεραπευτικής και προληπτικής ιατρικής. Επίσης, τα άτομα αυτά διαθέτουν ικανοποιητικό έως υψηλό εισόδημα και έχουν τη δυνατότητα και τα οικονομικά μέσα να επενδύσουν στην υγεία, την ανανέωση της φυσικής τους κατάστασης και κατ' επέκταση της μακροζωίας τους. Τα βασικά χαρακτηριστικά της κατηγορίας αυτής αναφέρονται τόσο στη σύνθεση της πελατείας, όσο και στον τύπο των προσφερομένων υπηρεσιών που προσδιορίζεται από τους φυσικούς πόρους, όπως παραθαλάσσιες τοποθεσίες. Βέβαια, η ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού και η προσπάθεια προσαρμογής του στην αυξανόμενη ζήτηση αλλά και στην ικανοποίηση των διαφοροποιημένων αναγκών των τουριστών έχει δώσει τη δυνατότητα της δημιουργίας κέντρων θαλασσοθεραπείας, γυμναστηρίων, φυσικής ανανέωσης μέσα στα ίδια τα κρουαζιερόπλοια. Επομένως, η ειδική αυτή μορφή τουρισμού αποτελεί πλέον όχι μόνο συνδυασμό, αλλά αναπόσπαστο τμήμα του θαλάσσιου τουρισμού.

β) Αθλητικός Τουρισμός

Αυτή η εναλλακτική μορφή του τουρισμού έχει ως κύριο κίνητρο την άσκηση ενός αθλήματος, όπως την ποδηλασία, την ιππασία, το τέννις, την πεζοπορία, το γκολφ, τα διάφορα προγράμματα γυμναστικής. Η άθληση θεωρείται σημαντικός παράγοντας για τη φυσική και σωματική υγεία του ατόμου, παρέχοντας τη δυνατότητα πραγματοποίησης εκδρομών και περιηγήσεων. Ιδιαίτερα δε, στους τουρίστες/καταναλωτές του θαλάσσιου τουρισμού, οι οποίοι είναι άτομα που αγαπούν την περιπέτεια, την άθληση, την εξερεύνηση νέων τόπων και την γνωριμία με το άγνωστο. Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα τους δίνεται η δυνατότητα της συμμετοχής σε διάφορα αθλήματα και σε δραστηριότητες που αρκετές φορές στην περίπτωση της κρουαζιέρας, ιδιαίτερα οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται στο ίδιο το κρουαζιερόπλοιο. Επομένως, ο αθλητικός τουρισμός είναι η εναλλακτική μορφή τουρισμού που συνδυάζεται και διαπλέκεται με το θαλάσσιο προσελκύοντας άτομα που κάνουν τουρισμό κινήτρων και ο τρόπος ζωής τους ανταποκρίνεται στις

προτάσεις της φυσικής και υγιεινής ζωής.

γ) Πολιτιστικός Τουρισμός

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί μια σημαντική μορφή τουρισμού, αφού το πολιτιστικό κίνητρο ήταν και παραμένει ένας από τους κυριότερους λόγους ταξιδιών για τους τουρίστες. Η έννοια του πολιτισμού καταγράφει τα στοιχεία που συνθέτουν τον πολιτισμό και παράλληλα μπορούν να θεωρηθούν και τουριστικοί πόροι. Έτσι ο πολιτισμός περιλαμβάνει:

Μορφές τέχνης, (μουσική, χορός, γλυπτική κ.λ.π.).

Έθιμα και παραδόσεις της περιοχής που σχετίζονται με την τοπική παράδοση.

Ιστορία, θρησκεία (πνευματικά και υλικά στοιχεία).

Δομημένο περιβάλλον (αρχιτεκτονική, παραδοσιακοί οικισμοί, ιστορικά κέντρα).

Σύνολα φυσικού περιβάλλοντος ή μικτού (φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος).

Τα αναφερόμενα στοιχεία αποτελούν πόλο έλξης των τουριστών του θαλάσσιου τουρισμού, που αναζητούν τη γνωριμία με καινούργιους και μακρινούς πολιτισμούς. Σύμφωνα δε, με τα στοιχεία του πίνακα των (Roger Cartwright & Carolyn Baird), ο οποίος αναφέρεται στα κίνητρα και τις αιτίες για κρουαζιέρα, το πολιτιστικό στοιχείο αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιλογή του τόπου προορισμού. Για την ανάπτυξη της μορφής αυτής απαιτείται εκτός από τη βασική υποδομή και ειδική, όπως για παράδειγμα προγράμματα πολιτιστικών, καλλιτεχνικών και μορφωτικών εκδηλώσεων. Η κρουαζιέρα ή το yachting πολιτιστικού χαρακτήρα συνιστούν ουσιαστικό στοιχείο της γνωριμίας των διαφορετικών παραδόσεων, εθίμων, θρησκειών και γενικότερα του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος αποτελεί δε, αναπόσπαστο τμήμα της διαδικασίας επίσκεψης του συγκεκριμένου τόπου προορισμού και της συμμετοχής των τουριστών του θαλάσσιου τουρισμού στις εκδηλώσεις αυτές.

δ) Τουρισμός Περιπέτειας

Αυτή η εναλλακτική μορφή τουρισμού πραγματοποιείται από άτομα που τους αρέσει να ζουν έντονα. Έχουν τη θέληση και την επιμονή να ζουν νέες εμπειρίες που τους δίνουν την αίσθηση και το στοιχείο του απροσδόκητου, του άγνωστου και των εκπλήξεων. Μπορεί να περιπλανηθούν σε μακρινές και δύσβατες περιοχές, να κάνουν κωπηλασία, ορειβασία, αλλά και υποβρύχια κατάδυση. Επομένως, πολλές από τις

δραστηριότητες αυτές αποτελούν μέρος της εξερεύνησης και των δραστηριοτήτων του θαλάσσιου τουρισμού. Κατά τη διάρκεια μιας κρουαζιέρας υπάρχει η δυνατότητα ενασχόλησης με πολλές από τις παραπάνω δραστηριότητες και με το yachting η ένταση, η περιπέτεια και η γνωριμία με το καινούργιο αποτελούν τα συστατικά στοιχεία αυτής της επιλογής. Η δυνατότητα της υποβρύχιας κατάδυσης, του σέρφινγκ, της εξερεύνησης του βυθού, της εξερεύνησης της ποικιλίας του φυσικού πλούτου, του κλίματος μιας περιοχής δίνονται μέσα από τις δραστηριότητες του θαλάσσιου τουρισμού. Ο συνδυασμός αυτός είναι αναγκαίος και συμπληρώνει την ανάγκη για γνωριμία με το καινούργιο, δίνοντας την αίσθηση της ικανοποίησης για την επιλογή αυτής της εναλλακτικής μορφής τουρισμού δηλαδή του θαλάσσιου.

ε) Οικοτουρισμός / Οικολογικός Τουρισμός

Αυτή η εναλλακτική μορφή τουρισμού παρέχει τη δυνατότητα της άμεσης επαφής του τουρίστα με τη φύση και τη νομοτέλειά της. Η γνώση της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής, η αναζήτηση της εμπειρίας, η επαφή με το περιβάλλον είναι ουσιαστικά στοιχεία του οικοτουρισμού ή «πράσινου» τουρισμού όπως αλλιώς ονομάζεται. Ο τουρίστας, ο οποίος επιλέγει αυτή τη μορφή κινήτρων επιδιώκει τη γνωριμία του με το φυσικό πλούτο της περιοχής, τη χλωρίδα και την πανίδα αυτής, τους βιότοπους, τους εθνικούς δρυμούς, την προσέγγιση και εξερεύνηση με τη φύση.

Αυτός ο τρόπος προσέγγισης του οικολογικού τουρισμού συνδυάζεται με τον θαλάσσιο τουρισμό, στον οποίο ο τουρίστας/καταναλωτής ασχολείται με θαλάσσιες δραστηριότητες, έχει τη δυνατότητα με το ιστιοφόρο σκάφος του να βρεθεί σε μακρινές και απρόσιτες σε άλλους παραλίες και να εξερευνήσει τον φυσικό πλούτο του τόπου προορισμού του, να γνωρίσει από κοντά τις ομορφιές της περιοχής και να προσεγγίσει την περιοχή με τέτοιο τρόπο που πολλοί δεν έχουν αυτή τη δυνατότητα, εξαιτίας της μορφής τουρισμού που επιλέγουν. Ο οικολογικός τουρισμός αποτελεί λοιπόν, όχι μόνο απαραίτητο συνδυασμό με τον θαλάσσιο, αλλά συνιστά τη φυσική εξέλιξη αυτού.

στ) Αστικός Τουρισμός

Αυτή η μορφή τουρισμού έχει ως κύριο χαρακτηριστικό την επίσκεψη μιας πόλης και την περιήγησή της σε αυτήν, προκειμένου ο τουρίστας να συμμετάσχει σε ενδιαφέρουσες εκδρομές για να γνωρίσει τα σημαντικότερα αξιοθέατα της πόλης, να

ψωνίσει, να διασκεδάσει γνωρίζοντας τη νυχτερινή ζωή της πόλης και να παρακολουθήσει τον τρόπο ζωής αυτής, παρακολουθώντας διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Είναι επομένως φυσικό, ο τουρίστας που κάνει θαλάσσιο τουρισμό και αγκυροβολήσει σε κάποιο λιμάνι είτε με το κρουαζιερόπλοιο, είτε με το ιστιοφόρο του να γνωρίσει την πόλη που τον φιλοξενεί. Η γνωριμία του με την πόλη, το περιβάλλον της, τις εκδηλώσεις της και τη ζωή της γενικότερα αποτελεί απαραίτητο συστατικό στοιχείο της εναλλακτικής αυτής μορφής τουρισμού. Οι δραστηριότητες του θαλάσσιου τουρισμού δίνουν τη δυνατότητα στα άτομα που τις επιλέγουν, να τις συνδυάζουν με την επικοινωνία και τη γνωριμία με την πόλη προορισμού.

ζ) Εκπαιδευτικός Τουρισμός

Η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού αποτελεί μια εναλλακτική μορφή, η οποία δίνει τη δυνατότητα στους τουρίστες να συμμετάσχουν σε πολιτιστικού-εκπαιδευτικού τύπου δραστηριότητες, όπως επίσης και σε μαθήματα ειδικού ενδιαφέροντος. Όπως στον πολιτιστικό τουρισμό, έτσι και στον εκπαιδευτικό απαιτείται η δημιουργία κατάλληλης υποδομής και ανωδομής και συγκεκριμένα κατάλληλων χώρων που θα στεγάσουν τις αναφερόμενες εκδηλώσεις και θα προβάλλουν τον εκπαιδευτικό χαρακτήρα με τον εμπλουτισμό εκδηλώσεων, επισκέψεων σε μουσεία, παρακολούθηση παραστάσεων. Οι δραστηριότητες μορφωτικού χαρακτήρα, έχουν σαν στόχο την επαφή του τουρίστα με τον τόπο προορισμού, τη γνωριμία του με αυτόν και την καλύτερη κατανόηση της νοοτροπίας των ανθρώπων του.

Είναι σαφές, ότι η επιλογή των δραστηριοτήτων του θαλάσσιου τουρισμού οδηγεί σε δραστηριότητες εκπαιδευτικού χαρακτήρα με θέματα όπως ο θαλάσσιος πλούτος της συγκεκριμένης περιοχής και οι ιδιαιτερότητές του. Ο συνδυασμός αυτών των δύο εναλλακτικών μορφών τουρισμού προκαλεί διττό αποτέλεσμα. Από τη μια πλευρά ο τουρίστας έχει τη δυνατότητα να εξερευνήσει και να γνωρίσει τον φυσικό πλούτο της περιοχής και από την άλλη να μάθει και να κατανοήσει καλύτερα τις αιτίες και τις ιδιαιτερότητες αυτής, τις οποίες πριν την διαδικασία εκπαίδευσης, απλά μπορούσε να παρατηρεί.

5.3.5 Η Θέση του Θαλάσσιου Τουρισμού στο Πλαίσιο της Διεθνούς Ανάπτυξης – Τάσεις και Προοπτικές

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι άρρηκτα δεμένος με την αναπτυξιακή διαδικασία μιας χώρας. Η αξιοποίηση της θέσης του, η οποία είναι εξαιρετικά σημαντική και προκαλεί κυρίως θετικές επιπτώσεις στο πλαίσιο της διεθνούς ανάπτυξης. Οι κυριότερες επιπτώσεις που προκαλούν τα βασικά προϊόντα αυτού, δηλαδή το Yachting και η κρουαζιέρα, ενδεικτικά είναι οι ακόλουθες:

Επιμήκυνση της εποχικότητας με δυνατότητα διεύρυνσης της τουριστικής περιόδου.

Προσέλκυση τουριστών υψηλής εισοδηματικής στάθμης με αντίστοιχη αύξηση εισροής συναλλάγματος.

Κίνδυνοι μείωσης της τουριστικής κίνησης, εξαιτίας επηρεασμού από δυσμενείς καταστάσεις (π.χ. τρομοκρατικές ενέργειες).

Αναβάθμιση της τουριστικής ζήτησης με προσέλκυση ειδικής τουριστικής πελατείας, ειδικών ενδιαφερόντων (θαλάσσια περιήγηση, θαλάσσια σπορ).

Εμπλουτισμός και διαφοροποίηση της τουριστικής προσφοράς με ανάλογη προσαρμογή στην ολοένα και αυξανόμενη ζήτηση.

Συμβολή στην απασχόληση τόσο άμεση όσο και έμμεση. Στην πρώτη περίπτωση εξαιτίας του υψηλού επιπέδου των προσφερόμενων υπηρεσιών υπάρχει ανάγκη σε ειδικευμένο προσωπικό και στη δεύτερη εξαιτίας της κατασκευής ναυπηγοεπισκευαστικών μονάδων, μαρινών, αγκυροβόλιων.

Ανάπτυξη νέων περιοχών με τη δημιουργία νέων προορισμών θαλάσσιου τουρισμού.

Οι αναφερόμενες επιπτώσεις δεικνύουν την περαιτέρω δυνατότητα ανάπτυξης του θαλάσσιου τουρισμού και των προϊόντων αυτού, καθώς όπως θα δούμε και παρακάτω οι τάσεις και οι προοπτικές μεγέθυνσης και αξιοποίησης των πόρων αυτού παρουσιάζονται θετικές.

5.4 Η Ανάπτυξη του Πολιτιστικού Τουρισμού σε Διεθνές Επίπεδο

5.4.1 Εννοιολογικές Προσεγγίσεις του Πολιτιστικού Τουρισμού

Ο τουρισμός αποτελεί αδιαμφισβήτητα μια από τις μεγαλύτερες δραστηριότητες παγκοσμίως. Η οικονομική σπουδαιότητα του τουρισμού, μέσα από τη δυνατότητα να εξασφαλίζει κρατικά έσοδα και να δημιουργεί θέσεις απασχόλησης τον ανάγει σε σημαντικό οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό παράγοντα ανάπτυξης, τόσο για τις αναπτυγμένες όσο και για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι οικονομικές ωφέλειες του τουρισμού, είναι το αποτέλεσμα μιας αναπτυξιακής διαδικασίας που στηρίζεται κατά κύριο λόγο στο φυσικό και πολιτιστικό κεφάλαιο της τουριστικής περιοχής (Robinson, Boniface:1999).

Το πολιτιστικό κεφάλαιο αποτελεί αναπόσπαστο δομικό στοιχείο της ανάπτυξης του τουρισμού. Η επιθυμία των τουριστών να πραγματοποιήσουν επαφές και να γνωρίσουν μορφές και στοιχεία του υλικού και πνευματικού πολιτισμού της χώρας που επισκέπτονται, όπως μνημεία, χειροτεχνήματα, έθιμα, πολιτιστικές δραστηριότητες, μορφές τέχνης κ.α., επιδιώκοντας να βιώσουν εμπειρίες από άλλους πολιτισμούς, είναι κίνητρα συνυφασμένα με την έννοια του τουριστικού φαινομένου.

Ο όρος Πολιτιστικός Τουρισμός χρησιμοποιείται για να περιγράψει την κατανάλωση προϊόντων τέχνης, μνημείων και τοποθεσιών, λαϊκών παραδόσεων καθώς και μια ευρεία γκάμα άλλων πολιτιστικών προϊόντων, από τους τουρίστες. Διαπιστώνουμε ότι ο όρος πολιτιστικός τουρισμός είναι ιδιαίτερα διευρυμένος, γεγονός που δυσκολεύει την αποδοχή μιας κοινής εννοιολογικής οριοθέτησης (Richards: 1993).

Στοιχεία που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσέλκυσης τουριστών πολιτιστικού τουρισμού είναι (ECTARC: 1989):

Αρχαιολογικά μνημεία, τοποθεσίες και μουσεία.

Αρχιτεκτονική δομή (οικιστικά σύνολα, παραδοσιακά κτίρια).

Αντικείμενα τέχνης, χειροτεχνήματα, γκαλερί, φεστιβάλ, εκδηλώσεις

Μουσική και χορός

Drama (θέατρο, κινηματογράφος)

Μελέτη του προφορικού και γραπτού λόγου

Θρησκευτικές εκδηλώσεις

Ο ΠΟΤ (1985) υιοθετεί δυο διαφορετικές εννοιολογικές προσεγγίσεις του πολιτιστικού τουρισμού. Η πρώτη, η οποία χαρακτηρίζεται ως «στενή οριοθέτηση», περιλαμβάνει: «τις μετακινήσεις ατόμων που πραγματοποιούνται κατά βάση με ουσιώδη πολιτιστικά κίνητρα όπως είναι: οι παραστάσεις τέχνης, οι πολιτιστικές περιηγήσεις, η συμμετοχή σε φεστιβάλ και άλλα πολιτιστικά γεγονότα, οι επισκέψεις σε μνημεία και τοποθεσίες, η μελέτη της φύσης, τα ήθη και έθιμα, οι θρησκευτικές εκδηλώσεις». Στην παραπάνω προσέγγιση περιλαμβάνονται όλες εκείνες οι δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται ως στοιχεία «υψηλής» κουλτούρας (high culture).

Αντίθετα η δεύτερη «ευρεία οριοθέτηση» περιλαμβάνει: «όλες τις μετακινήσεις των ατόμων, με σκοπό την ικανοποίηση της ανθρώπινης ανάγκης για την εξερεύνηση του διαφορετικού που οδηγεί στη βελτίωση του πολιτιστικού επιπέδου των ατόμων μέσα από την πληροφόρηση, την εμπειρία και την συναναστροφή με άλλους λαούς». Η δεύτερη αυτή προσέγγιση δεν χρησιμοποιείται συχνά διότι δεν παρέχει τις βάσεις για επιστημονική διερεύνηση του τι πραγματικά περιλαμβάνει ο πολιτιστικός τουρισμός.

Η ευρύτητα των διαφορετικών εννοιολογικών προσεγγίσεων ως προς τον όρο πολιτιστικός τουρισμός, στοχεύει στον ακριβή προσδιορισμό των δραστηριοτήτων και ενεργειών που περιλαμβάνονται σε αυτή τη μορφή τουρισμού, καθώς και τη σκιαγράφηση των κινήτρων των τουριστών πολιτιστικού τουρισμού.

5.4.2 Μεταβολή του Τουριστικού Πρότυπου: Από το Μαζικό Τουρισμό στις Ειδικές & Εναλλακτικές Μορφές

Ο οργανωμένος μαζικός τουρισμός αποτέλεσε το πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης που κυριάρχησε όλη τη μεταπολεμική περίοδο. Τις τελευταίες δεκαετίες το πρότυπο αυτό τέθηκε υπό αμφισβήτηση εξαιτίας των έντονων αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον (φυσικό και δομημένο) και τον πολιτισμό των τοπικών κοινωνιών. Με έναυσμα τις παραπάνω διαπιστώσεις ξεκινά μια αναζήτηση για ένα νέο πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης το οποίο θα ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις για καθαρό περιβάλλον, σεβασμό στις τοπικές ιδιομορφίες, αποκέντρωση και συμμετοχή των κατοίκων στις αναπτυξιακές διαδικασίες (Τσάρτας, 1996:338). Οι ειδικές και εναλλακτικές μορφές αποτέλεσαν το νέο πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης το οποίο έρχεται σε αντίθεση με αυτό του μαζικού τουρισμού. Η διαφορά έγκειται τόσο στον οργανωτικό χαρακτήρα, όσο και στα κίνητρα πραγματοποίησης του ταξιδιού.

Πίνακας 1 Ειδικές μορφές τουρισμού: δραστηριότητες, αιτίες και περιοχές που μπορούν να αναπτυχθούν

Τοποθεσίες	Ειδικού ενδιαφέροντος δραστηριότητες	Αιτίες
Αστικές	Μουσεία	Νοσταλγία, ποικιλία, ανακάλυψη, αυθεντικότητα, μοναδικότητα, εκπαίδευση
	Εκθέσεις τέχνης	Συγκίνηση, ομορφιά, εκκεντρικότητα, μοναδικότητα, αυθεντικότητα, εκπαίδευση
	Παράδοση	Ατμόσφαιρα, περιβάλλον, αυθεντικότητα, ανακάλυψη, εκπαίδευση
	Καλλιτεχνικές εκδηλώσεις	Συγκίνηση, φυγή
	Πολιτισμός (εθνολογικά), ταξίδια	Αυθεντικότητα, μοναδικότητα, κοινωνική επαφή, νοσταλγία, εκπαίδευση
	Αθλητικός τουρισμός	Θέαμα, βελτίωση της φυσικής κατάστασης, κοινωνική επαφή

Πίνακας 1 Ειδικές μορφές τουρισμού: δραστηριότητες, αιτίες και περιοχές που μπορούν να αναπτυχθούν

Τοποθεσίες	Ειδικού ενδιαφέροντος δραστηριότητες	Αιτίες
	Πολιτιστικά (εθνικά) ταξίδια, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, παραδόσεις	Αυθεντικότητα, μοναδικότητα, κοινωνική επαφή, νοσταλγία, εκπαίδευση, συγκίνηση, φυγή
Αγροτικές	Ταξίδια περιπέτειας	Αναζήτηση του κινδύνου, αυτενέργεια, επαφή με τη φύση, κοινωνική επαφή, βελτίωση της φυσικής κατάστασης
	Θεραπευτικός τουρισμός	Αναζήτηση του κινδύνου, αυτενέργεια, επαφή με τη φύση, κοινωνική επαφή, βελτίωση της φυσικής κατάστασης
	Αγροτουρισμός	Επαφή με τη φύση και το αγροτικό περιβάλλον, κοινωνικές επαφές, ανακάλυψη
Φύση	Οικοτουρισμός	Επαφή με τη φύση, ανακάλυψη, γνώση, μόρφωση, επιστημονικό ενδιαφέρον

Πηγή: C. Michael Hall and Betty Weiler.

Με τις ειδικές μορφές ο τουρισμός αποκτά πάλι ένα κοινωνικό και πολιτιστικό χαρακτήρα και δίνεται έμφαση στο «ταξίδι-νόημα» και όχι στο «ταξίδι-φυγή» (Τσάρτας, 1996:355). Τα ταξίδια αποτελούν συνέχεια της καθημερινής ζωής των τουριστών αφού οι ιδιαίτερες δραστηριότητες και τα χόμπι τους είναι αυτά που καθορίζουν το πλαίσιο πραγματοποίησης του ταξιδιού. Τα κίνητρα γύρω από τα οποία διαμορφώθηκαν σημαντικός αριθμός ειδικών μορφών, ταυτίζονται με τις αξίες των σύγχρονων κοινωνιών: φυσιολατρία, αθλητισμός, πολιτιστικές και περιηγητικές δραστηριότητες, υγιεινή ζωή, εκπαίδευση, αναζήτηση αυθεντικών εμπειριών κ.α.

Η αναζήτηση της δράσης και της ενεργούς συμμετοχής κατά τη διάρκεια των διακοπών απασχόλησε και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού ο οποίος ορίζει: «οι διακοπές δράσης μπορούν να ορισθούν στις διακοπές κατά τη διάρκεια των οποίων

ένα πρόσωπο απασχολείται σε μια πολιτιστική, καλλιτεχνική δραστηριότητα ή αθλητική με σκοπό να ικανοποιήσει τον εαυτό του και να αναπτύξει την προσωπικότητά του. Οι νέες μορφές τουρισμού ειδικών ενδιαφερόντων είναι τουρισμός στον οποίο εμπλέκονται ομάδες ατόμων ή μεμονωμένα άτομα τα οποία επιθυμούν να αναπτύξουν τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντά τους και να επισκεφθούν μέρη και τοποθεσίες που συνδέονται με ένα ειδικό σκοπό» (WTO 1985).

Ο πολιτιστικός τουρισμός περιλαμβάνει μια ευρεία γκάμα δραστηριοτήτων όπως επισκέψεις σε μουσεία, γκαλερί, περιήγηση σε μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους, περιοχές ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, παρακολούθηση φεστιβάλ και καλλιτεχνικών παραστάσεων κ.α. Οι πολιτιστικές δραστηριότητες αποτελούν κύριο κίνητρο μεγάλου αριθμού τουριστών αναψυχής (leisure tourists) μετατρέποντας αυτή τη μορφή τουρισμού σε σημαντική οικονομική δραστηριότητα και σε περιφερειακό επίπεδο (Walle:1995).

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί δραστηριότητα των Serious leisure tourists, (Deldaere:1994), οι οποίοι επισκέπτονται ένα τόπο, μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή προκειμένου να εκφράσουν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους ή ένα χόμπι. Στόχος της συμμετοχής είναι η έκφραση των γνώσεων και δεξιοτήτων που ήδη κατέχουν τα άτομα, είτε η απόκτηση περαιτέρω κατάρτισης. Οι Hall και Weiler(1992) εισάγουν τον όρο του special interest tourism που αποτελεί μορφή τουρισμού των serious leisure. Οι τουρίστες ειδικού ενδιαφέροντος κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου τους, πραγματοποιούν μια συστηματική και συνεχή προσέγγιση στις παραμέτρους που εφάπτονται με το αντικείμενο του ιδιαίτερου ενδιαφέροντός τους. Αυτό μπορεί να είναι: μια μορφή τέχνης, η γαστρονομία, ο προφορικός και γραπτός λόγος, η ιστορία, μια γεωγραφική περιοχή κ.α. Οι γνώσεις τους θεμελιώνονται τόσο μέσα από τη μελέτη ειδικών βιβλίων, περιοδικών κ.α. όσο και από την άμεση συμμετοχή σε δραστηριότητες.

Καθώς ο πολιτιστικός τουρισμός αποκτά όλο και μεγαλύτερη οικονομική σημασία, οδηγεί τους φορείς στην ανάπτυξη και προώθηση δραστηριοτήτων οι οποίες αφορούν το συγκεκριμένο τμήμα της αγοράς. Προκειμένου να χαραχθούν στρατηγικές πολιτιστικού τουρισμού είναι απαραίτητη η πληροφόρηση για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ομάδων, η διερεύνηση της τουριστικής τους συμπεριφοράς, το επίπεδο δαπανών που πραγματοποιούν.

6 Μέτρα [Κοινοτικά της Ε.Ε. για την ανάπτυξη των Εναλλακτικών μορφών Τουρισμού]

6.1 INTERREG III ΕΛΛΑΔΑ - ΙΤΑΛΙΑ

Το προτεινόμενο πρόγραμμα INTERREG III Ελλάδα-Ιταλία αφορά τις **παραμεθόριες Ελληνικές Περιφέρειες: της Ηπείρου** – με επιλέξιμους Νομούς: Άρτας, Ιωαννίνων, Πρέβεζας και Θεσπρωτίας, **των Ιονίων Νήσων**-με επιλέξιμους Νομούς: Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλλονιάς, Ζακύνθου και **της Δυτικής Ελλάδας**- με επιλέξιμους Νομούς: Αιτωλοακαρνανίας, Ηλείας, Αχαΐας ενώ από την **Ιταλική πλευρά** την **Περιφέρεια της Απουλίας**-με επιλέξιμες επαρχίες, Μπάρι, Πρίντιζι, Λέτσε

6.2 ΑΞΙΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ-1

Άξονας 3 - Περιβάλλον και Πολιτιστική Κληρονομιά

Μέτρο 3.1.

Αναβάθμιση & διαχείριση κοινών οικοσυστημάτων

Μέτρο 3.2.

Προώθηση, ανάπλαση και αξιοποίηση της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς κοινού ενδιαφέροντος

6.3 INTERREG III MEDOCC

Στα πλαίσια της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας **INTERREG III, Δέσμη Β (Διακρατική Συνεργασία)**, εγκρίθηκε με την υπ' αρ. C (2001) 4069/27-12-01 απόφαση της Ε.Ε., το Πρόγραμμα **MEDOCC** (Mediterranée Occidentale), που αφορά στη διακρατική συνεργασία στο χώρο της Δυτικής Μεσογείου.

6.4 ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ-2

6.4.1 Άξονας 4 - Περιβάλλον, αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και αειφόρος ανάπτυξη

Μέτρο 4.1

Προστασία και αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, και διαχείριση της βιοποικιλότητας των εδαφών και των τοπίων.

Μέτρο 4.2

Προώθηση ενός αειφόρου τουρισμού.

6.5 ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Στο Πρόγραμμα συμμετέχουν

- **έξι (6) χώρες, που είναι πλήρη μέλη της Ε.Ε.: η Ελλάδα** (όλη η χώρα), **η Ισπανία** (Andalousie, Aragon, Catalogne, Iles Baléares, Murcia, Valencia, Ceuta et Melilla), **η Γαλλία** (Corse, Languedoc-Roussillon, Provence-Alpes-Côte d' Azur, Rhône-Alpes), **η Ιταλία** (Basilicate, Calabria, Campania, Emilia Romana, Latio, Liguria, Lombardia, Umbria, Piemonte, Sardignia, Sicilia, Toscana, Val d' Aosta), **η Πορτογαλία** (Algarve, Alentejo), **το Ηνωμένο Βασίλειο** (Gibraltar),
- **η Μάλτα**, η οποία θα είναι πλήρες μέλος από το **2004**
- **η Ελβετία**, σαν συνδεδεμένο μέλος
- **δέκα (10) χώρες που χρηματοδοτούνται από το Meda** : Αλγερία, Αίγυπτος, Ισραήλ, Ιορδανία, Λίβανος, Μαρόκο, Συρία, Τυνησία, Τουρκία, Παλαιστινιακή Αρχή. Οι χώρες αυτές, έχουν δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα χρηματοδοτικά, εφ' όσον καλύπτουν την συμμετοχή τους ή με εθνικούς πόρους ή από το **Meda**.

6.6 LEADER +

Η κοινοτική πρωτοβουλία LEADER+ είναι η πρωτοβουλία του αγροτικού τομέα κατά την 3η προγραμματική περίοδο (2000-2006).

Το πρόγραμμα αυτό εξυπηρετεί τους γενικούς στόχους τους οποίους έχει αναλάβει η Κοινότητα και ιδιαίτερα την προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών.

Συμβάλλει στην προσπάθεια της Κοινότητας για οικονομική και κοινωνική συνοχή μέσω της ισόρροπης αειφόρου ανάπτυξης, της αύξησης της απασχόλησης, της εξασφάλισης ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος.

Εξυπηρετεί, επίσης, τους γενικούς στόχους που έχουν υιοθετηθεί στα πλαίσια του Γ΄ ΚΠΣ για τον αγροτικό τομέα και ιδιαίτερα «τη βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου και την αποκατάσταση της διαταραγμένης κοινωνικής και περιβαλλοντικής ισορροπίας».

6.7 ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ-3

6.7.1 Άξονας 1 - Ολοκληρωμένες και πιλοτικού χαρακτήρα στρατηγικές αγροτικής ανάπτυξης

ΜΕΤΡΟ 1.2: Ενισχύσεις σε Επενδύσεις – Στήριξη στην Επιχειρηματικότητα

1.2.1. Παρεμβάσεις αγροτικού τουρισμού ολοκληρωμένης προσέγγισης

1.2.1.1. Δημιουργία και βελτίωση των υποδομών διανυκτέρευσης για τη συμπλήρωση της δυναμικότητας της περιοχής

1.2.1.2. Δημιουργία και βελτίωση των υποδομών εστίασης για τη συμπλήρωση της δυναμικότητας της περιοχής

- 1.2.1.3. Ανάπτυξη αγροτουρισμού (επισκέψιμα αγροκτήματα με πρόβλεψη υποδομής διανυκτέρευσης)
- 1.2.1.4. Ανάπτυξη εναλλακτικών και ειδικών μορφών αγροτικού τουρισμού (θρησκευτικός, ιαματικός, ορεινός, εκπαιδευτικός, κατασκηνωτικός κλπ.)
- 1.2.1.5. Τοπικά κέντρα οργάνωσης, πληροφόρησης και προώθησης αγροτικού τουρισμού
- 1.2.1.6. Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού τουρισμού (παραδοσιακά καφενεία, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης επισκεπτών, κλπ.)
- 1.2.1.7. Βελτιώσεις επιχειρήσεων αγροτικού τουρισμού για προσαρμογή στις ανάγκες πιστοποίησης ή δικτύωσης (clusters)

1.2.2. Μικρές επιχειρήσεις του αγροτικού και των λοιπών τομέων της οικονομίας

1.2.2.1. Βιοτεχνικές μονάδες (οικοτεχνία, χειροτεχνία, παραγωγή ειδών παραδοσιακής τέχνης, κλπ.)

1.2.2.7. Αξιοποίηση παραδοσιακών τεχνικών και χώρων (πατητήρια κελάρια, επισκέψιμα οινοποιία)

ΜΕΤΡΟ 1.4: Προστασία, Ανάδειξη και Αξιοποίηση Φυσικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς

1.4.1. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος

- 1.4.1.1. Αξιοποίηση, ανάδειξη και προστασία περιοχών φυσικού κάλλους, τοπίων και περιοχών Natura 2000
- 1.4.1.2. Συστήματα προστασίας περιβάλλοντος
- 1.4.1.3 Βελτίωση καταφυγίων
- 1.4.1.4. Διαδρομές πρόσβασης, μονοπάτια, γεφύρια

1.4.2. Δράσεις για την αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος και την ανάδειξη της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του αγροτικού χώρου

- 1.4.2.1. Οικιστική αναβάθμιση περιοχών (οικισμών, γειτονιών κ.λ.π) με αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, σε εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου οικιστικής ανάπτυξης
- 1.4.2.2. Ανάδειξη μνημείων και κτιρίων αγροτικής κληρονομιάς
- 1.4.2.3. Μουσεία αγροτικής, λαογραφικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
- 1.4.2.4. Κέντρα πολιτιστικών και λοιπών δραστηριοτήτων (πολιτιστικά κέντρα, θέατρα, κλπ.)
- 1.4.2.5. Σήμανση αξιοθέατων, μνημείων, μονοπατιών – χαρτογραφήσεις

1.4.3. Δράσεις για την ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων και εκδηλώσεων ανάδειξης και διατήρησης της τοπικής κληρονομιάς του αγροτικού χώρου

6.7.2 Άξονας 2 – Στήριξη Συνεργασίας μεταξύ Αγροτικών Περιοχών

ΜΕΤΡΟ 2.1: Συνεργασία μεταξύ Περιοχών της Ελλάδας Διατοπική – Διαπεριφερειακή Συνεργασία

- 2.1.1. Συνεργασίες σε θέματα Αγροτικού τουρισμού
- 2.1.4. Συνεργασίες σε θέματα περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς

ΜΕΤΡΟ 2.2: Συνεργασία μεταξύ περιοχών δύο ή περισσότερων κρατών: διακρατική συνεργασία

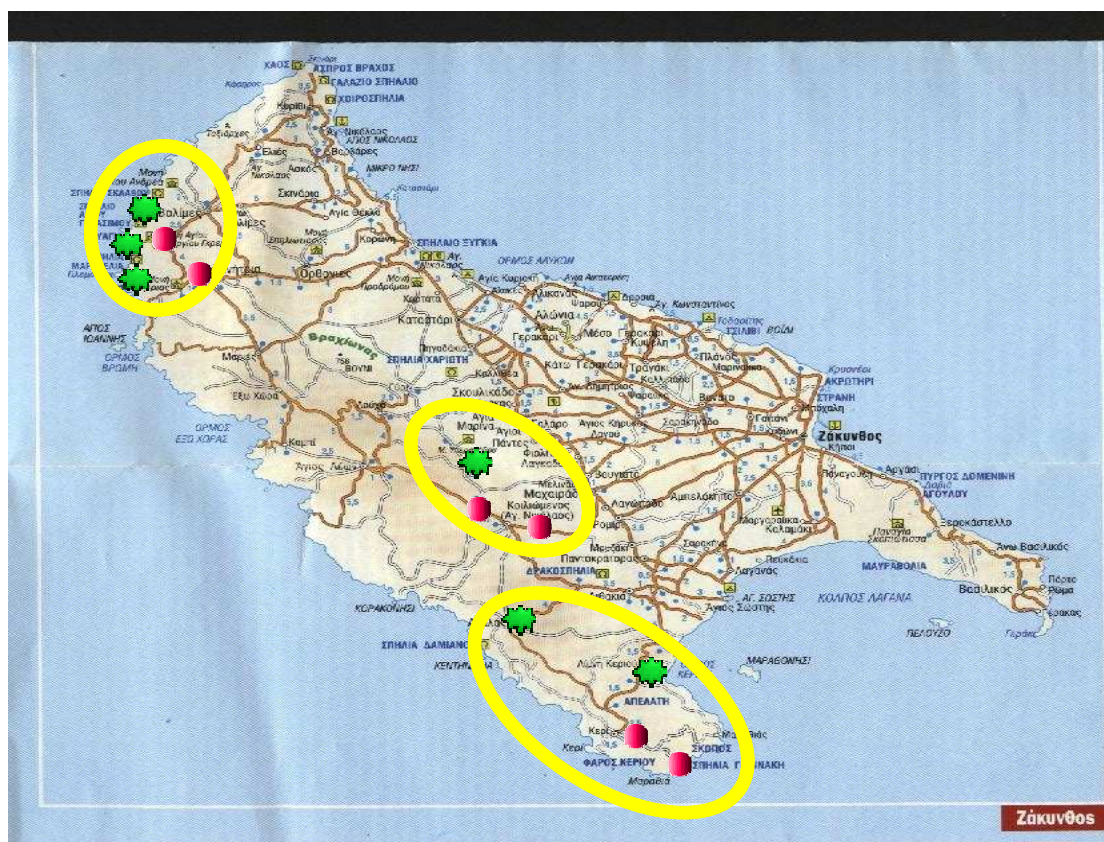
- 2.2.1. Συνεργασίες σε θέματα Αγροτικού τουρισμού
- 2.2.4. Συνεργασίες σε θέματα περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς.

7. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Στο κεφάλαιο αυτό προτείνεται μία σειρά δράσεων που αφορούν Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις σε κάθε νησί του Ιονίου, πιλοτικού χαρακτήρα, στο πλαίσιο των Προτεραιοτήτων που έχουν εντοπισθεί από τη Μελέτη.

Συγκεκριμένα:

7.1 ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

1. Η περιοχή Κερί – Αγαλά

Η περιοχή αυτή περιλαμβάνει φυσικό πλούτο (λίμνη Κερίου, σπηλιές Κερίου, σπηλιά Δαμιανού), όπως ιστορικά μνημεία, (Μυκηναϊκοί Τάφοι) και πολιτιστικές παραδόσεις (παραδοσιακό θέατρο).

Στην περιοχή αυτή προτείνονται :

- A. Καθαρισμός και διαμόρφωση των χώρων στα 2 σπήλαια της περιοχής. Διαμόρφωση πρόσβασης και κατασκευή κτιρίου συγκέντρωσης και υποδοχής. Το κτίριο θα περιλαμβάνει εκτός της κεντρικής αίθουσας, αποδυτήρια, αποθήκες, καφενείο και εκθετήριο. Εκεί θα παρέχονται τα κατάλληλα μέσα για την καθοδήγηση στο σπήλαιο. Επίσης θα μπορούσε να συνδυασθεί με την πραγματοποίηση καταδύσεων.
- B. Διαμόρφωση παραδοσιακού οικήματος στην πλατεία του Κερίου κατάλληλο για μικρές θεατρικές παραστάσεις. Επίσης η ανάπλαση της πλατείας και αν είναι δυνατόν η κατασκευή καταλλήλου εξοπλισμού για υπαίθριες εκδηλώσεις.
- Γ. Διαμόρφωση επισκευσιμότητας στους Μυκηναϊκούς τάφους της περιοχής Κερίου και ανάδειξή τους.
- Δ. Διαμόρφωση πεζοδρομήσεων μονοπατιών με σηματοδοτήσεις από τη λίμνη Κερίου, στα σπήλαια και στην πλατεία Κερίου.
- E. Κατασκευή σημείων πώλησης τοπικών προϊόντων

2. Η περιοχή Υπεραγάθου – Δρακοσπηλιάς

Στην περιοχή αυτή περιλαμβάνονται σημαντικοί πολιτιστικοί πόροι, (Μονή Υπεραγάθου), φυσικές ομορφιές (Δρακοσπηλιά), παραδοσιακά χωριά (Γύριο).

Στην περιοχή αυτή προτείνονται :

- A. Διαμόρφωση της οδικής πρόσβασης στη Μονή Υπεραγάθου από το Βόρειο τμήμα (Αγιοι Πάντες) και της Μεγάλης Σπηλιάς από την Αγια Μαρίνα.
- B. Ενοποίηση μέσω πεζοδρομήσεων και διαμόρφωσης μονοπατιών από τη Μεγάλη Σπηλιά μέχρι τη Μονή Υπεραγάθου, και σύνδεσής τους με τον οδικό Αξονα που καταλήγει στο Γύριο
- Γ. Επισκευή της Μονής
- Δ. Διαμόρφωση επισκευσιμότητας στη Μεγάλη Σπηλιά με την κατασκευή χώρου υποδοχής και κοινόχρηστων χώρων.
- E. Ανάπλαση της πλατείας του παραδοσιακού οικισμού Γύριο.

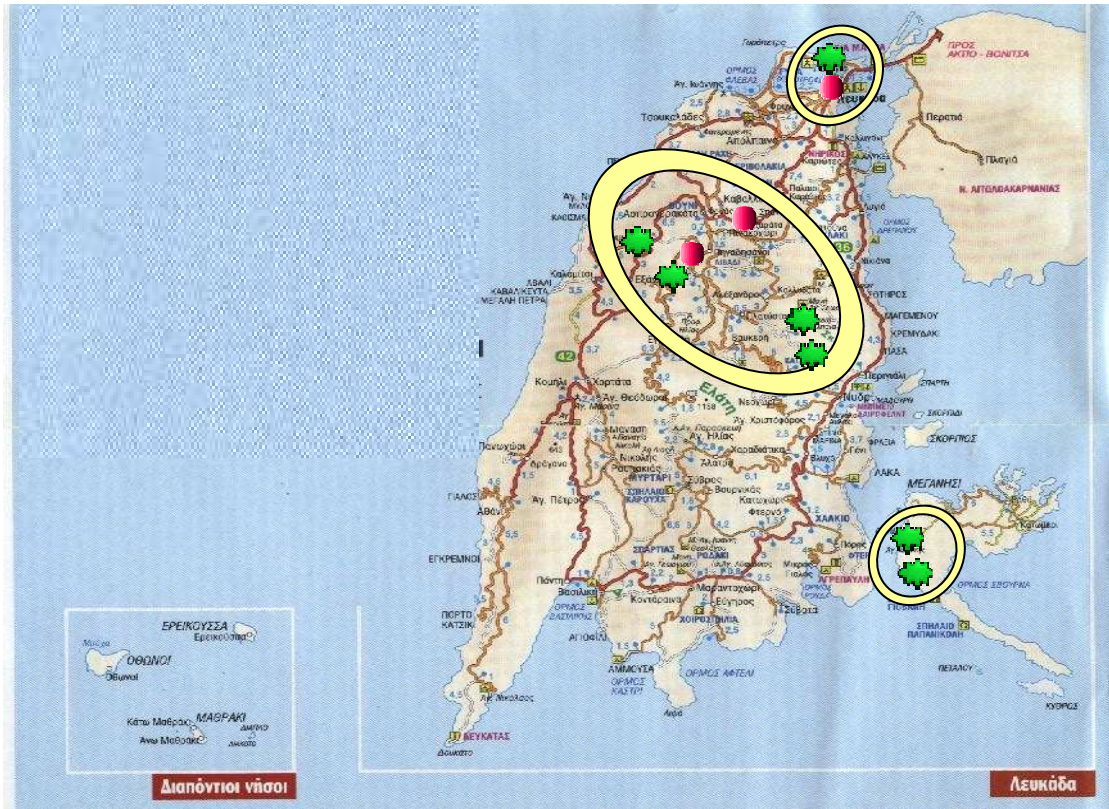
3. Η περιοχή στις Βολίμες

- A. Ασφαλτόστρωση της οδικής σύνδεσης Βολίμες – Ναυάγιο
- B. Κατασκευή οδικών συνδέσεων καθέτους προς την κυρίως οδική πρόσβαση Βολίμες – Ναυάγιο, προς τη Μονή Αγ. Ανδρέου, το σπήλαιο Αγ. Γερασίμου, μέχρι το σπήλαιο Μαραβέλια.
- Γ. Επισκευαστικές παρεμβάσεις στις Μονές
- Δ. Διαμόρφωση επισκεψιμότητας στο Σπήλαιο του Αγ. Γερασίμου με την κατασκευή χώρου υποδοχής και των αναγκαίων κοινόχρηστων χώρων.
- Ε. Διαμόρφωση των σπηλαίων Σκλάβου – Μαραβέλια

4. Το Εθνικό Πάρκο Λαγανά

- A. Δημιουργία ενάλιου Πάρκου στο νησάκι Πελούζο έκτασης 3 χλμ. και δημιουργία κέντρου καταδυτικού τουρισμού.
- B. Δημιουργία νέων υποδομών ανάπτυξης εκπαιδευτικού τουρισμού με διαδρομές και την ικανότητα παρατηρήσεων με τη χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών Μέσων.

7.2 ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

1. Ανάπτυξη του Άξονα Νυδρί – Αγ. Νικήτα

- A. Διαμόρφωση του χώρου στους Ταφικούς Τύμβους
- B. Ανάπλαση της πλατείας του χωριού Εγκλουβί και κατασκευή σημείων πώλησης τοπικών προϊόντων
- Γ. Επισκευαστικές εργασίες στις Μονές Ευαγγελιστρίας και Αγ. Γεωργίου
- Δ. Πεζοδρομήσεις στην λιμνοδεξαμενή Καρυάς και δημιουργία χώρων ανάπαυσης
- E. Διαμόρφωση επισκευσιμότητας του Φαραγγιού Μέλισσας στους Σφακιώτες.

2. Περιοχή λιμνοθάλασσας στη Λευκάδα

- A. Διαμόρφωση πεζοδρομήσεων γύρω από τη λιμνοθάλασσα, από τους Μύλους μέχρι την περιοχή του Κάστρου

- B. Δημιουργία ήπιων κατασκευών ανάπαυσης και παρατήρησης
- Γ. Ανάδειξη του Κάστρου της Αγ. Μαύρας και ενοποίηση της πρόσβασης

3. Μεγανήσι

- A. Βελτίωση της πρόσβασης στις σπηλιές του νησιού
- B. Δημιουργία Κέντρου καταδύσεων στον Ορμο Σπήλια.

7.3 ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ - ΙΘΑΚΗΣ

1. Ευρύτερη περιοχή του Πόρου

Η περιοχή του Πόρου περιλαμβάνει σημαντικές φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους και αποτελεί την πιο ενδιαφέρουσα ζώνη ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού στην Κεφαλληνία.

A. Στο Φαράγγι του Πόρου :

- Διαμόρφωση χώρων επισκεψιμότητας στην αρχή και στο τέλος του φαραγγιού
- Δημιουργία μονοπατιών και χώροι ανάπαυσης και παρατήρησης

B. Μονή Παναγίας της Ατρου -Δημιουργία χώρων υποδοχής και επισκευαστικές εργασίες

Γ. Αξιοποίηση του σπηλαίου της Δράκαινας με διαμόρφωση των εξωτερικών χώρων

Δ. Βελτίωση της πρόσβασης και αξιοποίηση του Μυκηναϊκού Τάφου στα Τζανάτα

Ε. Ευρύ δίκτυο πεζοδρομήσεων που θα ενοποιεί το χώρο της Παρέμβασης

2. Περιοχή Λακήθρας – Περατάτα

A. Διαμόρφωση πεζοδρόμων στη λίμνη Αβυθος, με χώρους ανάπαυσης

B. Διαμόρφωση του χώρου του Μυκηναϊκού Τάφου στη Λακήθρα

Γ. Διαμόρφωση του χώρου στο Κάστρο του Αγ. Γεωργίου

3. Περιοχή νοτίου Ιθάκης

A. Δημιουργία πρόσβασης στα Σπήλαια Νύμφων – Ευμαίου – Ρίζες

B. Ενοποίηση των χώρων με μονοπάτια και χώρους ανάπαυσης

7.4 ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

1. Περιοχή Παντοκράτορα – Δήμου Θηναλίων

- A. Επεμβάσεις επισκευών στη Μονή Παντοκράτορα και δημιουργία χώρων υποδοχής
- B. Πεζοδρομήσεις στην Παλαιά Περίθεια, χώρος ανάπαυσης στην πλατεία
- Γ. Διαμόρφωση της πρόσβασης στη σπηλιά της Λούτσας

2. Λίμνη Κορισίων

- A. Διαμόρφωση πεζοδρομήσεων γύρω από τη λίμνη
- B. Χώροι ανάπαυσης και παρατήρησης

3. Περιοχή Παλαιοκαστρίτσας – Αγγελόκαστρο

- A. Δημιουργία δικτύου μονοπατιών μεταξύ των παραδοσιακών οικισμών και Αγγελόκαστρου
- B. Δημιουργία σημείων πώλησης τοπικών αγροτικών προϊόντων

Η κάθε Ολοκληρωμένη Παρέμβαση για την προβολή όλης της περιοχής μπορεί να αναπτύξει τις παρακάτω δράσεις :

- Κατασκευή info kiosks σε επιλεγμένα κεντρικά σημεία
- Δημιουργία έντυπου υλικού με πληροφορίες, χάρτες κτλ

7.5 ΔΙΚΤΥΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

I. Θεματικά Δίκτυα

Ενδεικτικά , προτείνονται Δίκτυα εναλλακτικού τουρισμού που μπορούν να δημιουργηθούν στη Ζάκυνθο.

- A. Δίκτυο των Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων
- B. Δίκτυο σπηλαιολογικού τουρισμού
- Γ. Δίκτυα Περιοχών οικολογικού εκπαιδευτικού τουρισμού
- Δ. Δίκτυο συνεργασίας θρησκευτικού τουρισμού

Οι προτεινόμενες δράσεις προώθησης και προβολής με στόχο την υλοποίηση της Στρατηγικής κατεύθυνσης δημιουργίας ένα τόπος εναλλακτικού τουρισμού, μπορεί να είναι :

1. Δημιουργία web sites με πληροφορίες για κάθε είδος εναλλακτικού τουρισμού
2. Επαφές με ειδικά πρακτορεία της Ελλάδος και διεθνή, για τη συνεργασία και τη φιλοξενία συγκεκριμένων κατηγοριών επισκεπτών.
3. Συνεργασία με αντίστοιχες μονάδες εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην Περιφέρεια, στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

II. Ενδοπεριφερειακά δίκτυα

Δίκτυα που θα συνδέουν τις κατηγορίες εναλλακτικού τουρισμού σε κάθε νησί της Περιφέρειας.

- A. Δίκτυο σπηλαιολογικού τουρισμού
- B. Δίκτυο θρησκευτικού τουρισμού
- Γ. Δίκτυα πολιτιστικού τουρισμού
- Δ. Δίκτυο κάστρων

Η συνεργασία και η κοινή προώθηση των νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού μπορεί να οδηγήσει σε κοινές πολιτικές με την προσφορά ενιαίων πακέτων σε ειδικές κατηγορίες επισκεπτών, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Συγκεκριμένες δράσεις :

1. Δημιουργία κεντρικής δομής για κάθε εξειδικευμένο Δίκτυο με τον
2. απαραίτητο εξοπλισμό

3. Συναντήσεις και επαφές μεταξύ των μελών του δικτύου για ανταλλαγή εμπειριών
4. Συναντήσεις και επαφές με αντίστοιχα δίκτυα γειτονικών περιφερειών και άλλων χωρών
5. Κοινές πολιτικές προβολής και προώθησης με ηλεκτρονικά και έντυπα μέσα
6. Οργάνωση επισκέψεων και ημερίδες ενημέρωσης σε επιλεγμένες περιοχές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

7.6 ΕΝΔΕΙΚΝΥΟΜΕΝΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Για την επιτυχή υλοποίηση των στρατηγικών κατευθύνσεων για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού, πρέπει να ακολουθηθούν ορισμένες διαδικασίες τόσο από την Περιφέρεια όσο και από τους Τελικούς δικαιούχους.

Οι Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις, όπως έχουν περιγραφεί παραπάνω, αποτελούνται από ένα σύνολο δράσεων και έργων διαφορετικών κατηγοριών, από οδοποιία μέχρι προβολή μέσω Internet, που συναρθρώνονται σε ένα κοινό αποτέλεσμα.

Η ένταξη των Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων σε χρηματοδοτούμενα Προγράμματα, απαιτεί σωστό σχεδιασμό και συντονισμό, έτσι ώστε να μπορέσουν να χρηματοδοτηθούν τμηματικά ή συνολικά, από όσο το δυνατόν περισσότερα προγράμματα. Οι χρηματοδοτικοί πόροι του κάθε Επιχειρησιακού προγράμματος της περιόδου 200 – 2013, που αφορούν δράσεις τουριστικής ανάπτυξης, θα χρειασθεί να λειτουργήσουν συμπληρωματικά κάτω από κοινή οπτική και όχι ανεξάρτητα, για την υλοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερων δράσεων .

Η βασική προτεραιότητα της Περιφέρειας και της Ειδικής Διαχειριστικής Αρχής του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων, είναι να ενταχθούν στο νέο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού 2007 – 2013, οι Άξονες όπως διαρθρώνονται σε επιμέρους Μέτρα, που έχουν προταθεί στο προηγούμενο Κεφάλαιο.

Αυτό θα είναι το πλαίσιο ένταξης των προτεινόμενων Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων στις χρηματοδοτήσεις του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων. Το ύψος του κάθε προϋπολογισμού θα εξαρτηθεί από το γενικότερο σχεδιασμό και το ύψος των χρηματοδοτικών πόρων που θα καθορισθεί για την Περιφέρεια.

Επίσης επί μέρους δράσεις θα μπορούσαν να καλυφθούν από τα Τομεακά Προγράμματα του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης ή του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης.

Άλλες δράσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα διακρατικά Κοινοτικά Προγράμματα και Κοινοτικές Παρεμβάσεις, όπως αυτές διαμορφωθούν την επόμενη προγραμματική Περίοδο.

Για το σχεδιασμό των παραπάνω κινήσεων, θα χρειασθεί ένα ενδεικτικό ύψος προϋπολογισμού και μία λεπτομερή ανάλυση των δράσεων που συνθέτουν κάθε Παρέμβαση. Γι' αυτό το λόγο, είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθούν Μελέτες Εφαρμογής, όπου θα αναλύονται οι παράμετροι και το κόστος υλοποίησης της κάθε δράσης. Αν αυτό στην παρούσα Φάση προετοιμασίας του ΚΠΣ δεν είναι εφικτό, θα ήταν χρήσιμο να μελετηθούν ενδεικτικά ορισμένες κατηγορίες δράσεων. Με το τρόπο αυτό θα μπορούμε να οριοθετήσουμε το κόστος για κάθε κατηγορία έργων και το συνολικό απαιτούμενο προϋπολογισμό.

Οι τελικές προτάσεις και τα Τεχνικά Δελτία θα προταθούν προς ένταξη στα Επιχειρησιακά Προγράμματα, από τους τελικούς δικαιούχους, του Δημόσιου και του Ιδιωτικού Τομέα, όπως αναλύονται σε κάθε Μέτρο, στο προηγούμενο Κεφάλαιο. Οι προτάσεις πρέπει να είναι σωστά τεκμηριωμένες και να λειτουργούν στη βάση των Μελετών Εφαρμογής. Επειδή ένα από τα κριτήρια αξιολόγησης και ένταξης είναι η πληρότητα και η ωριμότητα των έργων και επειδή ο ανταγωνισμός θα είναι έντονος από τις άλλες Περιφέρειες, θα είναι ευκαίριο οι Φορείς να προετοιμάζονται από τώρα.

Η οριοθέτηση των προτεινόμενων δράσεων, το ύψος του αιτούμενου Προϋπολογισμού, η έκδοση των απαιτούμενων Αδειών κτλ, είναι ενέργειες χρονοβόρες που μπορούν όμως να αρχίσουν άμεσα.

8 ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ

8.1 Άξονας 1: Δημιουργία Νέων Μορφών Εναλλακτικού Τουρισμού

ΜΕΤΡΟ 1: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Σκοπός: Είναι η ανάπτυξη δραστηριοτήτων εναλλακτικών μορφών τουρισμού που θα εστιάζονται στο πολιτιστικό προϊόν της Περιφέρειας. Να γίνει η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων διακριτή περιοχή πολιτιστικού τουρισμού.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Οι δυνατότητες αξιοποίησης και ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού είναι πολύ σημαντικές γιατί τα Ιόνια Νησιά διαθέτουν :

- Ιδιαίτερη πολιτιστική κληρονομιά με αρχαιολογικά, ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία, και αρχιτεκτονικά τοπία
- Σημαντική πολιτιστική και ιστορική παράδοση στις τέχνες με συμβολή στον παγκόσμιο πολιτισμό, η οποία καταγράφεται κυρίως στις αστικές περιοχές, αλλά και στις υπόλοιπες υφιστάμενες ζώνες της περιφέρειας. Η επτανησιακή τέχνη (ζωγραφική, αγιογραφία) με τις ενετικές επιρροές, οι φιλαρμονικές μπάντες και οι χορωδίες με το φεστιβάλ Επτανησιακής μουσικής,
- Πλουσιότατη λαογραφία και λαογραφική παράδοση, που εκφράζεται μέσα από ήθη και έθιμα που τηρούνται κυρίως στις αγροτικές περιοχές (ενδοχώρα), αλλά και στις αστικές.

Τα τελευταία χρόνια, έχουν γίνει αρκετές παρεμβάσεις στην ανάδειξη σημαντικών στοιχείων του πολιτισμού των Ιονίων Νήσων. Λεπτομερής καταγραφή υπάρχει σε προηγούμενο Κεφάλαιο της Μελέτης. Συνοπτικά μπορούμε να αναφέρουμε :

Στο νομό Κέρκυρας

- Αναπλάσεις – Αποκαταστάσεις Μνημείων και τοπίων : 13 έργα
- Μουσεία : 2 έργα
- Υποδομές σύγχρονου πολιτισμού : 10 έργα
- Ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς : 1 έργο

Στο νομό Κεφαλληνίας

- Αναπλάσεις – Αποκαταστάσεις Μνημείων και τοπίων : 2 έργα
- Μουσεία : 1 έργο
- Υποδομές σύγχρονου πολιτισμού : 5 έργα
- Ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς : 2 έργα

Στο νομό Ζακύνθου

- Αναπλάσεις – Αποκαταστάσεις Μνημείων και τοπίων : 3 έργα
- Μουσεία : 1 έργο
- Υποδομές σύγχρονου πολιτισμού : 7 έργα
- Ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς : 1 έργο

Στο νομό Λευκάδας

- Υποδομές σύγχρονου πολιτισμού : 1 έργο

Τα έργα όμως που έγιναν ήταν αποσπασματικά και με μικρό προϋπολογισμό. Εστιάζονται σε μεμονωμένες παρεμβάσεις σε μνημεία, μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους και λοιπούς πολιτιστικούς πόρους, οι οποίες όμως είναι αποκομμένες από ένα ευρύτερο σύνολο, χωρίς να δημιουργούν επαρκή πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στη διαμόρφωση μιας νέας τουριστικής ταυτότητας.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ :

Οι παρεμβάσεις του συγκεκριμένου Άξονα στρατηγικής στοχεύουν :

- Στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας
- Στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Στην ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος με μετατόπιση του βάρους από το μαζικό τουρισμό στον ποιοτικό τουρισμό.

- Στην επέκταση και διάχυση των τουριστικών ροών προς την ενδοχώρα

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ :

Το Μέτρο στηρίζει τις ενέργειες ανάδειξης και αξιοποίησης νέων μορφών πολιτιστικού τουρισμού στους παρακάτω τομείς που συνθέτουν το πολιτιστικό προϊόν της Περιφέρειας. Η ενίσχυση περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες παρεμβάσεις για την υλοποίηση, σωστή λειτουργία και προβολή νέων μορφών τουρισμού, σε Φορείς τόσο του Δημόσιου όσο και του Ιδιωτικού τομέα.

Ενδεικτικά οι τομείς που περιλαμβάνονται είναι :

- Τουρισμός κληρονομιάς που περιλαμβάνει όλα τα Μνημεία, Αρχαιολογικά ευρήματα, Μνημεία Ελληνιστικής –Βυζαντινής –ΜεταΒυζαντινής-Ενετικής εποχής, Μουσεία
- Λαογραφικά στοιχεία νεότερου πολιτισμού, παραδοσιακά αρχιτεκτονικά στοιχεία και οικισμοί, Λαογραφικά Μουσεία
- Θρησκευτικός τουρισμός τόποι, Μονές και Εκκλησίες
- Στοιχεία νεότερου πολιτισμού, όπως Τέχνες, τοπικά Ήθη και Έθιμα, παραδοσιακή κουζίνα, Μουσική, Εκδηλώσεις (Καρναβάλι, Πανηγύρια, Φεστιβάλ).

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

- Δημόσιου τομέα : Περιφέρεια, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δήμοι, Κοινότητες, κλπ.
- Ιδιωτικού τομέα : Ιδιώτες, επιχειρήσεις

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το σύνολο του χώρου των νησιών της Περιφέρειας.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ :

Επιλεκτικές ενέργειες μιας παρέμβασης :

- Έργα ανάπλασης των εξωτερικών χώρων, ούτως ώστε να γίνουν επισκέψιμοι και να παρέχουν τις αναγκαίες εξυπηρετήσεις, ανάλογα τη μορφή της επένδυσης

- Διαμόρφωση των αναγκαίων εσωτερικών χώρων για την υποδοχή – φιλοξενία των επισκεπτών
- Εκθεσιακούς χώρους
- Δημιουργία ή/και εκσυγχρονισμός καταλυμάτων για την εξυπηρέτηση νέων τουριστικών προϊόντων
- Δαπάνες προβολής και διαφήμισης
- Δημιουργία stands και infokiosks
- Μόνιμες πολιτιστικές εκδηλώσεις

Οι παραπάνω ενέργειες ενισχύονται εφόσον δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του αναπτυξιακού νόμου Ν. 3299/2004.

ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ :

- Οι παρεμβάσεις από Φορείς Δημόσιου ενισχύονται κατά 100%
- Οι παρεμβάσεις από Ιδιωτικούς Φορείς υπόκεινται στο Κανονισμό De Minimis.

ΣΥΝΟΧΗ ΜΕΤΑΞΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Συγκρίνοντας τους προαναφερθέντες στόχους των Μέτρων με τις Προτεραιότητες και τους στρατηγικούς στόχους του Άξονα Επιχειρηματικότητα – Τουριστική Ανάπτυξη του Δ' ΚΠΣ, διαπιστώνεται πως χαρακτηρίζονται από απόλυτη συνάφεια και αποτελούν και αυτοί σημαντικότατο στοιχείο υλοποίησης και εφαρμογής του.

Επίσης, συμφωνεί με τις Προτάσεις της Περιφέρειας για την τουριστική ανάπτυξη των Ιονίων Νήσων, για την περίοδο 2007 – 2013, όπως αναλύθηκαν προηγούμενο κεφάλαιο.

ΜΕΤΡΟ 2 : ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΣΚΟΠΟΣ : Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων οικοτουρισμού που θα εστιάζονται στην ανάδειξη των φυσικών πόρων. Να γίνει η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων διακριτή περιοχή οικοτουρισμού.

Στόχος της δράσης αυτής είναι η καθιέρωση της Περιφέρειας ως έναν από τους κύριους προορισμούς οικοτουρισμού στην Ελλάδα και στη Νότια Ευρώπη.

Το έντονο ανάγλυφο, οι γεωμορφολογικοί σχηματισμοί, το πολύμορφο του τοπίου και το ευρύ φάσμα υψομετρικών διαφορών διαμορφώνουν αναρίθμητες οπτικές εικόνες και μεγάλη ποικιλία βιοτόπων σπάνιας ομορφιάς. Σε συνδυασμό δε με τη γεωγραφική θέση και το κλιματολογικό περιβάλλον, δημιουργούνται ευνοϊκές συνθήκες όπου αναπτύσσεται πολυποίκιλη και μοναδική χλωρίδα και παρέχουν πολυάριθμες ευκαιρίες παρατήρησης, θαυμασμού και απόλαυσης του τοπίου.

Λίμνες, λιμνοθάλασες, υγροβιότοποι, μεγάλης οικολογικής αξίας αφθονούν στα Ιόνια νησιά, με μοναδική χλωρίδα και πανίδα. Προστατευόμενες φυσικές περιοχές, οι οποίες χαρακτηρίζονται για τη μοναδικότητα της χλωρίδας, της πανίδας, των γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών και των υδάτων που περιέχουν.

Σε συνδυασμό με το πανέμορφο τοπίο τους μπορούν να αποτελέσουν μοχλό οικοτουριστικής ανάπτυξης για αρκετές περιοχές.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Οι δυνατότητες αξιοποίησης και ανάπτυξης των μορφών οικοτουρισμού είναι πολύ σημαντικές γιατί τα Ιόνια Νησιά διαθέτουν :

- Μεγάλη νησιωτική ακτογραμμή με ιδιαίτερη έμφαση στις παραλιακές περιοχές, οι οποίες έχουν ένα υψηλό βαθμό τουριστικής ανάπτυξης, αλλά και σε αυτές οι οποίες προσφέρουν δυνατότητες ανάλογης αξιοποίησης, για όλες τις δραστηριότητες θαλάσσιου τουρισμού. Όπως θαλάσσια σπορ, καταδύσεις, ιστιοπλοΐα, windsurfing, ιστιοπλοΐα καθώς περιβάλλεται από πολλά μικρότερα νησιά (Μεγανήσι, Κάλαμος, Σκορπιός, Σκορπίδι, Μαδουρή, Σπάρτη, Θηλειά

και Κυθρό), καθώς και υποδομή με πλήρη εξοπλισμό για την εξυπηρέτηση σκαφών αναψυχής.

- Εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον που αποτελούν σπάνιους πόρους, όπως:
 - λιμνοθάλασσες και υδροβιότοπους, περιοχές προστατευόμενες και διεθνούς αναγνώρισης Εθνικοί Δρυμοί και Εθνικά Πάρκα
 - Πολύ μεγάλη ποικιλία χλωρίδας και μοναδικούς αντιπροσώπους πανίδας, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές του νησιού, που μπορούν να προσφέρουν ένα σημαντικά διαφοροποιημένο τουριστικό προϊόν.
 - Σημαντικούς γεωμορφολογικούς σχηματισμούς

Τα τελευταία χρόνια, έχουν γίνει αρκετές παρεμβάσεις στην ανάδειξη σημαντικών περιβαλλοντικών πόρων των Ιονίων Νήσων. Λεπτομερής καταγραφή υπάρχει σε προηγούμενο Κεφάλαιο της Μελέτης. Συνοπτικά μπορούμε να αναφέρουμε :

Στο νομό Κέρκυρας

- Αξιοποίηση – ανάπλαση περιοχών : 2 έργα
- Διαχείριση βιοτόπων οικολογικά ευαίσθητων περιοχών : 5 έργα
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις : 2 έργα
- Λιμενικές εγκαταστάσεις : 7 έργα

Στο νομό Κεφαλληνίας

- Αξιοποίηση – ανάπλαση περιοχών : 2 έργα
- Διαχείριση βιοτόπων οικολογικά ευαίσθητων περιοχών : 2 έργα
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις : 1 έργο
- Λιμενικές εγκαταστάσεις : 3 έργα

Στο νομό Ζακύνθου

- Αξιοποίηση – ανάπλαση περιοχών : 3 έργα
- Διαχείριση βιοτόπων οικολογικά ευαίσθητων περιοχών : 3 έργα
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις : 1 έργο
- Λιμενικές εγκαταστάσεις : 1 έργο

Στο νομό Λευκάδας

- Αξιοποίηση – ανάπλαση περιοχών : 2 έργα
- Διαχείριση βιοτόπων οικολογικά ευαίσθητων περιοχών : 1 έργο
- Λιμενικές εγκαταστάσεις : 4 έργα

Τα έργα όμως που έγιναν ήταν αποσπασματικά και με μικρό προϋπολογισμό. Εστιάζονται σε μεμονωμένες παρεμβάσεις σε συγκεκριμένους περιβαλλοντολογικούς πόρους, οι οποίες όμως είναι αποκομμένες από ένα ευρύτερο σύνολο, χωρίς να δημιουργούν επαρκή πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στη διαμόρφωση μιας νέας τουριστικής ταυτότητας.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι παρεμβάσεις του συγκεκριμένου Άξονα στρατηγικής στοχεύουν :

- Στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας
- Στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Στην ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος με μετατόπιση του βάρους από το μαζικό τουρισμό στον ποιοτικό τουρισμό.
- Στην επέκταση και διάχυση των τουριστικών ροών προς την ενδοχώρα

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο στηρίζει τις ενέργειες ανάδειξης και αξιοποίησης νέων μορφών οικοτουρισμού στους παρακάτω τομείς που συνθέτουν το πολιτιστικό προϊόν της Περιφέρειας. Η ενίσχυση περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες παρεμβάσεις για την υλοποίηση, σωστή λειτουργία και προβολή νέων μορφών τουρισμού, σε Φορείς τόσο του Δημόσιου όσο και του Ιδιωτικού τομέα.

Ενδεικτικά οι τομείς που περιλαμβάνονται είναι :

- Περιβαλλοντικός και Φυσιολατρικός τουρισμός των ορεινών περιοχών των νησιών. Όπως ο Παντοκράτωρ στην Κέρκυρα, ο Αίνος στην Κεφαλληνία και οι ορεινές των άλλων νησιών.
- Τουρισμός των ιδιαίτερων γεωμορφολογικών στοιχείων, όπως τα σπήλαια, καταρράκτες, καταρράκτες, φαράγγια
- Θαλάσσιος τουρισμός, που περιλαμβάνει τις πάσης φύσεως

δραστηριότητες αθλητισμού και αναψυχής στη θάλασσα και στις ακτές.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δημόσιου τομέα : Περιφέρεια, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δήμοι, Κοινότητες,
κλπ.

Ιδιωτικού τομέα: Ιδιώτες, επιχειρήσεις

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το σύνολο του χώρου των νησιών της Περιφέρειας.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Επιλεκτικές ενέργειες μιας παρέμβασης:

- Έργα ανάπλασης των εξωτερικών χώρων, ούτως ώστε να γίνουν επισκέψιμοι και να παρέχουν τις αναγκαίες εξυπηρετήσεις, ανάλογα τη μορφή της επένδυσης.
- Διαμόρφωση των αναγκαίων εσωτερικών χώρων για την υποδοχή – φιλοξενία των επισκεπτών .
- Εκθεσιακοί χώροι.
- Δημιουργία η/και εκσυγχρονισμός καταλυμάτων για την εξυπηρέτηση νέων τουριστικών προϊόντων.
- Δαπάνες προβολής και διαφήμισης.
- Δημιουργία stands και infokiosks.
- Δημιουργία μονοπατιών και διαδρομών επίσκεψης των περιβαλλοντικών πόρων και περιοχών, με διάφορα μέσα.
- Η προώθηση κάθε θαλάσσιας δραστηριότητας.

Οι παραπάνω ενέργειες ενισχύονται εφόσον δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του αναπτυξιακού νόμου Ν. 3299/2004.

ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

- Οι παρεμβάσεις από Φορείς Δημόσιου ενισχύονται κατά 100%
- Οι παρεμβάσεις από Ιδιωτικούς Φορείς υπόκεινται στο Κανονισμό de minimis.

ΣΥΝΟΧΗ ΜΕΤΑΞΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Συγκρίνοντας τους προαναφερθέντες στόχους των Μέτρων με τις Προτεραιότητες και τους στρατηγικούς στόχους του Άξονα Επιχειρηματικότητα – Τουριστική Ανάπτυξη του Δ' ΚΠΣ, διαπιστώνεται πως χαρακτηρίζονται από απόλυτη συνάφεια και αποτελούν και αυτοί σημαντικότατο στοιχείο υλοποίησης και εφαρμογής του.

Επίσης, συμφωνεί με τις Προτάσεις της Περιφέρειας για την τουριστική ανάπτυξη των Ιονίων Νήσων, για την περίοδο 2007 – 2013, όπως αναλύθηκαν σε προηγούμενο Κεφάλαιο.

ΜΕΤΡΟ 3: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΕΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΣΚΟΠΟΣ: Είναι η ανάπτυξη δραστηριοτήτων νέων μορφών τουρισμού, εκτός του πολιτιστικού και του οικοτουρισμού, με κατεύθυνση τους τομείς εκείνους που προωθούν την επιμήκυνση της συνολικής τουριστικής περιόδου της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

Κεντρικός Στόχος του Μέτρου αυτού είναι η δημιουργία τουριστικής υποδομής που θα βοηθήσει συνολικά την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Κύρια τουριστική υποδομή που βοηθά την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου είναι ο Συνεδριακός Τουρισμός και ο Αθλητικός Τουρισμός που λειτουργούν κυρίως τους οριακούς μήνες του πριν και μετά της τουριστικής περιόδου.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Σήμερα στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων λειτουργούν πολύ λίγες μονάδες Συνεδριακού Τουρισμού και Αθλητικού Τουρισμού (γήπεδα Golf)

Συνεδριακοί χώροι :

- Κέρκυρα : 2
- Κεφαλληνίας : 2
- Ζάκυνθος : 2
- Γήπεδα Golf : 1 [Κέρκυρα]

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι παρεμβάσεις του συγκεκριμένου Άξονα Στρατηγικής στοχεύουν :

- Στην ενίσχυση της τουριστικής υποδομής της Περιφέρειας.
- Στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.
- Στην ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος με μετατόπιση του βάρους από το μαζικό τουρισμό στον ποιοτικό τουρισμό.
- Στην επέκταση και διάχυση των τουριστικών ροών προς την ενδοχώρα.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ :

Το Μέτρο στηρίζει τις ενέργειες ανάδειξης και αξιοποίησης νέων μορφών τουρισμού στους παρακάτω τομείς. Η ενίσχυση περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες παρεμβάσεις για την υλοποίηση, σωστή λειτουργία και προβολή νέων μορφών τουρισμού, σε Φορείς τόσο του Δημόσιου όσο και του Ιδιωτικού τομέα.

Ενδεικτικά οι τομείς που περιλαμβάνονται είναι :

- Εκπαιδευτικός Τουρισμός
- Συνεδριακός Τουρισμός
- Αθλητικός τουρισμός

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δημόσιου τομέα : Περιφέρεια, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δήμοι, Κοινότητες, κλπ.

Ιδιωτικού τομέα: Ιδιώτες, επιχειρήσεις

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το σύνολο του χώρου των νησιών της Περιφέρειας.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Επιλεκτικές ενέργειες μιας παρέμβασης :

- Όλες οι αναγκαίες δαπάνες δημιουργίας και λειτουργίας νέων συνεδριακών χώρων.

- Όλες οι αναγκαίες δαπάνες δημιουργίας αθλητικών εγκαταστάσεων, υπαίθριων και κλειστών, με τους απαραίτητους χώρους, όπως τα γήπεδα GOLF.
- Δαπάνες προβολής και διαφήμισης.

ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Οι παρεμβάσεις από Φορείς Δημόσιου ενισχύονται κατά 100% .

Οι παρεμβάσεις από Ιδιωτικούς Φορείς υπόκεινται στο Κανονισμό de minimis.

ΣΥΝΟΧΗ ΜΕΤΑΞΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Συγκρίνοντας τους προαναφερθέντες στόχους των Μέτρων με τις Προτεραιότητες και τους στρατηγικούς στόχους του Άξονα Επιχειρηματικότητα – Τουριστική Ανάπτυξη του Δ' ΚΠΣ, διαπιστώνεται πως χαρακτηρίζονται από απόλυτη συνάφεια και αποτελούν και αυτοί σημαντικότατο στοιχείο υλοποίησης και εφαρμογής του.

Επίσης, συμφωνεί με τις Προτάσεις της Περιφέρειας για την τουριστική ανάπτυξη των Ιονίων Νήσων, για την περίοδο 2007 – 2013, όπως αναλύθηκαν σε προηγούμενο Κεφάλαιο.

8.2 Άξονας 2: Δίκτυα Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού

ΜΕΤΡΟ 1: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΚΤΥΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Σκοπός: Είναι η δημιουργία δικτύων μονάδων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, οι συνεργασίες τους και η κοινή προσπάθεια για την ανάδειξη, διαχείριση και προώθηση του εναλλακτικού τουρισμού.

Το νέο, διεθνές και περιφερειακό περιβάλλον, επιβάλλει στα Ιόνια νησιά την ταχεία αλλαγή προσανατολισμού, από την επιμέρους αναφορά κάθε νησιού, στην περιφερειακή ολοκλήρωση και τη διεκδίκηση ενός ρόλου, προσδιορισμένου από τη γεωγραφική τους θέση στον άξονα Αδριατικής-Ιονίου.

Η επιδιωκόμενη αναβάθμιση της περιοχής σε διεθνούς εμβέλειας προορισμό βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, περνάει μέσα από την ανάπτυξη τοπικών και ευρύτερων ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών συνεργασιών σε θέματα που πρωτίστως αφορούν τον τουρισμό, την προστασία του περιβάλλοντος και της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς, την επιχειρηματική συνεργασία, η ανταλλαγή εμπειριών σε θέματα διοίκησης και λειτουργίας νέων τουριστικών προϊόντων, οι καινοτόμες πρωτοβουλίες, οι νέες τεχνολογίες, οι δικτυώσεις με διακρατικά δίκτυα και άλλες μορφές πολυμερούς συνεργασίας.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Γενικά, οι περιορισμοί που απορρέουν από το νησιωτικό χαρακτήρα της Περιφέρειας, δηλαδή η γεωγραφική ασυνέχεια των περιοχών – νησιών, δημιουργούν προβλήματα στην ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας .

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να ευνοούνται προσπάθειες τοπικού χαρακτήρα, οι οποίες όμως δεν δημιουργούν επαρκή πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα τόσο στη διαμόρφωση της προσφοράς όσο και στη διαμόρφωση του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Έτσι, παρόλο που η περιοχή στηριζόμενη κατά κύριο λόγο στην προωθητική δύναμη του τουρισμού, κατέστη ένας διεθνώς αναγνωρίσιμος προορισμός, επικεντρωμένος κυρίως στην Κέρκυρα, έχει προσαρμοστεί στις απαιτήσεις του μαζικού τουρισμού, με

τις ιδιαίτερες απαιτήσεις με συνέπεια, αφενός να δέχεται πιέσεις, τόσο στο οικονομικό, όσο και στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον και αφετέρου να μην αξιοποιούνται οι σημαντικοί πόροι της Κέρκυρας και των άλλων νησιών του Ιονίου.

Τα προβλήματα αυτά έχουν πλέον συνειδητοποιηθεί και ήδη έχει αρχίσει μία προσπάθεια ανάπτυξης εμπλουτισμού και ανάδειξης νέων τουριστικών προϊόντων.

Αλλά οι προσπάθειες που έχουν γίνει μέχρι τώρα δεν έχουν ενταχθεί σε ένα γενικότερο πλαίσιο πολλαπλής αξιοποίησης. Εστιάζονται σε μεμονωμένες παρεμβάσεις αναβάθμισης (αναπλάσεις ακτών, πεζοδρομήσεις, αναπλάσεις κλπ.). Επίσης, οι έως σήμερα παρεμβάσεις σε μνημεία, μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους και φυσικούς πόρους είναι αποκομμένες από ένα ευρύτερο σύνολο.

Σήμερα, οι μεταφορικές διασυνδέσεις έχουν πυκνώσει και έχουν φθάσει σε ικανοποιητικό επίπεδο εξυπηρέτησης. Είναι όμως άμεση ανάγκη να προωθηθούν δίκτυα συνεργασίας ενδοπεριφερειακά και διαπεριφερειακά , έτσι ώστε ο χώρος να ενοποιηθεί και να προωθήσει κοινές απαντήσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζει.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ο Άξονας προωθεί και ενισχύει την ανάπτυξη συνεργιών μέσω της δημιουργίας δικτύων Φορέων του εναλλακτικού τουρισμού. Η δημιουργία των Δικτύων θα παρέχει και μία νέα δομή διοίκησης και συντονισμό των ενεργειών προώθησης του εναλλακτικού τουρισμού.

Στη δομή μπορεί να συμμετέχουν Φορείς του Δημόσιου τομέα (ΟΤΑ, Νομαρχ. Αυτοδιοικήσεις, Επιμελητήρια, Ενώσεις, καθώς και ιδιώτες).

Τα δίκτυα που μπορούν να κατασκευασθούν μπορεί να είναι δύο ειδών :

- Τομεακά
- Γεωγραφικά

Τα Τομεακά Δίκτυα συνδέουν τις μονάδες ενός είδους εναλλακτικού τουρισμού σε όλα τα Ιόνια νησιά.

Τα Γεωγραφικά Δίκτυα συνδέουν όλες τις μονάδες εναλλακτικού τουρισμού ανεξαρτήτου μορφής, που εντάσσονται σε ένα συγκεκριμένο χώρο.

Τα Διαπεριφερειακά δίκτυα προωθούν τις συνεργασίες της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων με άλλες Περιφέρειες της Ελλάδος, κυρίως της Δυτικής Ελλάδος, της Ηπείρου.

ΕΝΙΣΧΥΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Δημιουργία συστήματος διασύνδεσης On line και τα απαραίτητα ηλεκτρονικά μέσα (H/W, S/W).

- Σε κάθε έδρα Δικτύου χώροι υποδοχής – εκθέσεων.
- Μέσα κοινής προβολής (έντυπα και ηλεκτρονικά).
- Συμμετοχή σε Εκθέσεις – συνέδρια.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δημόσιου τομέα: Περιφέρεια, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δήμοι, Κοινότητες:

Ιδιωτικού τομέα: Ιδιώτες, επιχειρήσεις.

Επιμελητήρια, Ενώσεις.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το σύνολο του χώρου των νησιών της Περιφέρειας.

ΣΥΝΟΧΗ ΜΕΤΑΞΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Συγκρίνοντας τους προαναφερθέντες στρατηγικούς στόχους του Άξονα Επιχειρηματικότητα – Τουριστική Ανάπτυξη του Δ' ΚΠΣ, με το συγκεκριμένο μέτρο διαπιστώνεται απόλυτη συνάφεια .

Είναι στην κατεύθυνση των Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων και ενοποιεί τους χώρους τουριστικής ανάπτυξης σε ένα ενιαίο σύνολο.

Προβλέπει και προωθεί νέες δομές Διοίκησης του τουριστικού προϊόντος σε όλα τα νησιά του Ιονίου, στηριγμένη σε νέες καινοτομικές μορφές Πληροφόρησης και Επικοινωνιών.

ΜΕΤΡΟ 2: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΣΚΟΠΟΣ: Είναι η προώθηση των συνεργασιών των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και των δικτύων τους με αντίστοιχες μονάδες και δίκτυα άλλων ελληνικών Περιφερειών αλλά και άλλων κρατών.

Το νέο, διεθνές και περιφερειακό περιβάλλον, επιβάλλει στα Ιόνια νησιά την ταχεία αλλαγή προσανατολισμού, από την επιμέρους αναφορά κάθε νησιού, στην περιφερειακή ολοκλήρωση και τη διεκδίκηση ενός ρόλου, προσδιορισμένου από τη γεωγραφική τους θέση στον άξονα Αδριατικής-Ιονίου.

Η επιδιωκόμενη αναβάθμιση της περιοχής σε διεθνούς εμβέλειας προορισμό βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, περνάει μέσα από την ανάπτυξη τοπικών και ευρύτερων ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών συνεργασιών σε θέματα που πρωτίστως αφορούν τον τουρισμό, την προστασία του περιβάλλοντος και της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς, την επιχειρηματική συνεργασία, η ανταλλαγή εμπειριών σε θέματα διοίκησης και λειτουργίας νέων τουριστικών προϊόντων, οι καινοτόμες πρωτοβουλίες, οι νέες τεχνολογίες, οι δικτυώσεις με διακρατικά δίκτυα και άλλες μορφές πολυμερούς συνεργασίας.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Μέχρι σήμερα, οι διακρατικές και διαπεριφερειακές συνεργασίες της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων προωθούντο κυρίως μέσα από τα προγράμματα INTERREG. (INTERREG Ελλάδας – Ιταλίας, MEDOC, ARCHIMED), τα οποία είχαν ως Κεντρικό Στόχο την προώθηση συνεργασιών και κοινών έργων ανάμεσα σε Ελληνικές Περιφέρειες και Περιφέρειες κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από την επόμενη περίοδο, το INTERREG δεν θα υπάρχει και τα Προγράμματα Διακρατικής συνεργασίας θα αποτελέσουν διακριτό Στρατηγικό Άξονα στα Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΣΠΑ).

Η απευθείας συνεργασία της Περιφέρειας με άλλες ελληνικές Περιφέρειες σε θέματα εναλλακτικών μορφών τουρισμού, σήμερα δυστυχώς δεν υπάρχει.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο προωθεί και ενισχύει την ανάπτυξη συνεργιών μεταξύ των Φορέων του εναλλακτικού τουρισμού, σε διαπεριφερειακό και διακρατικό επίπεδο. Η κύρια κατεύθυνση είναι η συνεργασία των μονάδων εναλλακτικού και των δικτύων της, με αντίστοιχες μονάδες και δίκτυα κυρίως των Περιφερειών της Δυτικής Ελλάδος και Ηπείρου καθώς και με αντίστοιχους φορείς των Περιφερειών της Νοτίου Ιταλίας.

ΕΝΙΣΧΥΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

- Ενέργειες ανταλλαγής εμπειριών και τεχνογνωσίας.
- Δημιουργία συστήματος διασύνδεσης On line και τα απαραίτητα ηλεκτρονικά μέσα (H/W, S/W).
- Οργάνωση συνεδρίων.
- Μέσα κοινής προβολής (έντυπα και ηλεκτρονικά).
- Κοινή συμμετοχή σε Εκθέσεις – συνέδρια.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δημόσιου τομέα : Περιφέρεια, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δήμοι, Κοινότητες.

Ιδιωτικού τομέα: Ιδιώτες, επιχειρήσεις.

Φορείς εναλλακτικών μορφών τουρισμού και αντίστοιχων δικτύων.

Επιμελητήρια, Επαγγελματικές Ενώσεις.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το σύνολο του χώρου των νησιών της Περιφέρειας.

ΣΥΝΟΧΗ ΜΕΤΑΞΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Συγκρίνοντας τους προαναφερθέντες στρατηγικούς στόχους του Άξονα Επιχειρηματικότητα – Τουριστική Ανάπτυξη του Δ' ΚΠΣ, με το συγκεκριμένο Μέτρο, διαπιστώνεται απόλυτη συνάφεια .

Είναι στην κατεύθυνση των Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων και ενοποιεί τους χώρους τουριστικής ανάπτυξης σε ένα ενιαίο σύνολο.

Προβλέπει και προωθεί νέες μορφές συνεργασίας, ορθής λειτουργίας και προβολής του τουριστικού προϊόντος σε όλα τα νησιά του Ιονίου, στηριγμένη σε νέες καινοτομικές μορφές Πληροφόρησης και Επικοινωνιών.

9. SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ [από την εταιρία IRS]

Δυνατότητες

Τα πλεονεκτήματα των Ιονίων Νησιών και των επί μέρους νομών, μπορούμε συνοψίζοντας να αναφέρουμε πως είναι τα εξής:

- Είναι αξιόλογος παραδοσιακός τουριστικός προορισμός, που συνδυάζει παραλιακές περιοχές με εύκολη προσπελασιμότητα στις πύλες εισόδου των Ιονίων Νησιών (λιμάνια, αεροδρόμια). Επιπλέον, ευχερής είναι η πρόσβαση σε αυτά τα νησιά από την Ιταλία και άλλες χώρες της Ε.Ε.
- Κατέχουν σημαντική θέση γεωγραφικά, και αποτελούν μεγάλη νησιωτική ακτογραμμή με ιδιαίτερη έμφαση στις παραλιακές περιοχές, οι οποίες έχουν ένα υψηλό βαθμό τουριστικής ανάπτυξης, αλλά και σε αυτές οι οποίες προσφέρουν δυνατότητες ανάλογης αξιοποίησης, για δραστηριότητες θαλάσσιου τουρισμού, όπως ιστιοπλοΐα, yachting, κωπηλασία, κανό-καγιάκ.
- Πιο συγκεκριμένα, στο Ναυταθλητικό Όμιλο Κεφαλληνίας και Ιθάκης, Ναυτικό Αθλητικό Όμιλο Κερκύρας [ΝΑΟΚ] ,στο Ναυτικό Όμιλο Αργοστολίου και τη Σχολή Ιστιοπλοΐας Ανοικτής θαλάσσης. Επίσης, σχολές θαλάσσιων σπορ, καταδύσεων, ιστιοπλοΐας, windsurfing στη Λευκάδα, η οποία προσφέρεται για ιστιοπλοΐα καθώς περιβάλλεται από πολλά μικρότερα νησιά (Μεγανήσι, Κάλαμος, Σκορπίος, Σκορπίδι, Μαδουρή, Σπάρτη, Θηλειά και Κυθρό), καθώς και υποδομή με πλήρη εξοπλισμό για την εξυπηρέτηση σκαφών αναψυχής και ιστιοπλοϊκών στα λιμάνια Γαΐου, Λάκκας και Λογγού στους Παξούς.
- Διαθέτουν αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά με αρχαιολογικά, ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία, ιδιαίτερα στις αστικές περιοχές, όπου διαθέτουν σημαντικούς πολιτιστικούς πόρους (κάστρα, κτίρια, μουσεία, καθώς και εκδηλώσεις). Παρουσιάζουν ιδιαίτερη εκκλησιαστική αρχιτεκτονική και τέχνη (καμπαναριά, αγιογραφίες και ξυλόγλυπτα τέμπλα). Ιδιαίτερα κτίσματα το Αχίλλειο στην Κέρκυρα, το Ενετικό Κάστρο της Ζακύνθου, το Ενετικό Φρούριο Άσσου στη Κεφαλληνίας κ.ά. Τα παραδοσιακά καρνάγια στο Βλυχό και οι «Βόλτοι», οι πέτρινες αγροτοκαλύβες από την εποχή των Ενετών, στη Λευκάδα, καθώς και το κέντρο Οδυσσειακών Σπουδών στην Ιθάκη, αποτελούν μερικά στοιχεία από την πληθώρα των πολιτιστικών πόρων που χαρακτηρίζουν τα Ιόνια

Νησιά.

- Διαθέτουν εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον που αποτελούν σπάνιους πόρους, όπως λιμνοθάλασσες και υδροβιότοπους π.χ. Αντινιώτη, Κορισσίων, Αλυκή Λευκίμμης στην Κέρκυρα, ενταγμένα στο Δίκτυο NATURA 2000. Η λιμνοθάλασσα Κούταβου στο Αργοστόλι με σπάνια χλωρίδα και πανίδα, οι λιμνοθάλασσες των Στενών και οι Αλυκές της Λευκάδας, βραβευμένες από την UNESCO, ως αρχαιολογικό και βιομηχανικό μνημείο. Σημαντικοί φυσικοί πόροι που βρίσκονται στις αστικές περιοχές αλλά κυρίως στις παραλιακές περιοχές του νησιού.
- Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο στον κόλπο του Λαγανά και στα νησιά Στροφάδες. Βιότοπος της χελώνας *caretta-caretta* και της φώκιας *monachus - monachus*. Περιοχές NATURA 2000 με σημαντικά οικοσυστήματα.
- Πολύ μεγάλη ποικιλία χλωρίδας και μοναδικούς αντιπροσώπους πανίδας, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές και στις παραλιακές περιοχές του νησιού, που μπορούν να προσφέρουν ένα σημαντικό διαφοροποιημένο τουριστικό προϊόν, όπως η Λίμνη Κερίου στη Ζάκυνθο, η οποία χαρακτηρίζεται ως σημαντικός βιότοπος με βοτανική μοναδικότητα. Επίσης, ο βιότοπος στο χωριό Χορτάτα στις δυτικές πλαγιές του όρους Σταυρωτάς στη Λευκάδα με σπάνια χλωρίδα. Το δάσος των Σκάρων στο Δ. Λευκάδος με ένα δυσεύρετο είδος αυτοφυούς δρυός, το οποίο χαρακτηρίζεται ως μοναδικό μνημείο της φύσης.
- Εξαιρετικά εύκρατο και ευνοϊκό, για την ανάπτυξη του τουρισμού, κλίμα με τις μεγαλύτερες στην Ελλάδα μικροκλιματικές διαφοροποιήσεις. Η επίδρασή του σε όλες τις υφιστάμενες ζώνες αποτελεί σημαντικό παράγοντα της τουριστικής ανάπτυξης του νησιού και συντελεί σημαντικά στην ανάπτυξη της χλωρίδας και της πανίδας, στην ανάπτυξη ενός μοναδικού φυσικού τοπίου με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία αποτελούν πόλο έλξης επισκεπτών-τουριστών.
- Ιδιαίτερη πολιτιστική και ιστορική παράδοση και συμβολή στην παγκόσμια ιστορία και στον πολιτισμό, η οποία καταγράφεται κυρίως στις αστικές περιοχές, αλλά και στις υπόλοιπες υφιστάμενες ζώνες της περιφέρειας. Η επτανησιακή τέχνη (ζωγραφική, αγιογραφία) με τις ενετικές επιρροές, οι φιλαρμονικές μπάντες και οι χορωδίες με το φεστιβάλ Επτανησιακής μουσικής, τα ιδιαίτερα έθιμα δημιουργούν ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες ανάπτυξης εναλλακτικών

μορφών τουρισμού και αειφορικότητας στα Ιόνια Νησιά.

- Πλουσιότατη λαογραφία και λαογραφική παράδοση και ατμόσφαιρα, που εκφράζεται μέσα από ήθη και έθιμα που τηρούνται κυρίως στις αγροτικές περιοχές (ενδοχώρα), αλλά και στις αστικές. Ξεχωριστά έθιμα και παραδόσεις, όπως το Κερκυραϊκό καρναβάλι «Πετεγολέτσα», το Κεφαλλονίτικο «Βασιλιά Αποκριωτού». Τα «Βαλαωρίτεια», με παραδοσιακούς χορούς, ομιλίες και Βαρκαρόλα. στη Λευκάδα. Αυτό το στοιχείο αποτελεί σημαντικό παράγοντα προσέλκυσης τουριστικού ρεύματος στην περιφέρεια.
- Υψηλή ικανοποίηση των τουριστών με εκείνους τους παράγοντες επιλογής τουριστικού προορισμού τους οποίους θεωρούν σημαντικότερους, όπως ο καιρός, τα τοπία και το φυσικό περιβάλλον, τα αξιοθέατα, τα καθαρά νερά και οι θάλασσες, η φιλοξενία και οι άνθρωποι, η ποιότητα υπηρεσιών και τα ξενοδοχεία.
- Υψηλές επαναληπτικές επιλογές των προορισμών του νησιού, οι οποίες υποδηλώνουν υψηλή πίστη (customer loyalty) των τουριστών στους προορισμούς αυτούς. Ιδιαίτερα στις παραλιακές περιοχές του βόρειου άξονα και στις αστικές περιοχές, που αποτελούν και τους πόλους έλξης του τουριστικού ρεύματος.
- Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά σπάνιας ομορφιάς. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι καταρράκτες Νυδρίου (Δ. Ελλομένου) και οι καταρράκτες της Ακόνης στο χωριό Πηγαδησάνοι (Δ. Καρυάς) στη Λευκάδα, με περαιτέρω δυνατότητες αξιοποίησης της περιοχής.
- Η ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού θα οδηγήσει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και στη μείωση της ανεργίας στον τουριστικό τομέα, ιδιαίτερα τους μήνες εκτός της περιόδου αιχμής.
- Η κατάρτιση σε εξειδικευμένες τουριστικές υπηρεσίες και προϊόντα μέσω χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων.
- Δυνατότητες υποστήριξης και χρηματοδότησης Δικτύων Ενδοπεριφερειακής, Διαπεριφερειακής και Διακρατικής συνεργασίας.

Αδυναμίες

Τα λιγότερο ισχυρά σημεία των Ιονίων Νήσων, ως τουριστικού προορισμού, είναι τα ακόλουθα:

- Η ασυνέχεια του γεωγραφικού χώρου των Ιονίων Νήσων, η οποία δημιουργεί μεγάλη δυσκολία στην ενδοεπικοινωνία. Ως επακόλουθο της ασυνέχειας προκύπτει η δυσχέρεια στη μεταφορά πρώτων υλών και τελικών προϊόντων λόγω απόστασης, γεγονός που σημαίνει μεγάλο κόστος μεταφοράς και αύξηση του συνολικού κόστους του προσφερόμενου προϊόντος.
- Πολύ μεγάλη συγκέντρωση της τουριστικής δραστηριότητας. Οι παραλιακές περιοχές των νησιών δέχονται τον κύριο όγκο του τουριστικού ρεύματος.
- Η κυριαρχία του μαζικού τουρισμού χαμηλού εισοδηματικού επιπέδου.
- Η αρνητική διαφήμιση ορισμένων τουριστικών περιοχών.
- Αντίστοιχα μεγάλη συγκέντρωση των μεταφορικών και ξενοδοχειακών υποδομών στις ανωτέρω περιοχές, οι οποίες δέχονται και τον κύριο όγκο του τουριστικού ρεύματος. Οι παραλιακές περιοχές και οι αστικές περιοχές, εξαιτίας των τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών καθώς και των διοικητικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών του νησιού προσελκύουν μεγάλο αριθμό τουριστών.
- Δυσανάλογα μεγάλη επιβάρυνση στις πύλες εισόδου των νησιών με τις αφίξεις των τουριστών, γεγονός που σημαίνει ότι οι αστικές περιοχές και οι παραλιακές περιοχές που βρίσκονται κοντά στις πύλες εισόδου δέχονται μια δυσανάλογα μεγάλη διακίνηση τουριστών και επιβατών.
- Υπάρχει έλλειψη επαρκούς υποδομής, όσον αφορά τα αεροδρόμια και το οδικό δίκτυο. Επίσης, παρουσιάζεται αδυναμία στην ύπαρξη των σημάτων και των κατευθύνσεων στους δρόμους, ιδιαίτερα στις παραλιακές περιοχές των νησιών, όπως και στην ενδοχώρα, όπου προσελκύει κυρίως ντόπιους τουρίστες.
- Το πιο αδύνατο σημείο αφορά την περιβαλλοντική φροντίδα, με ιδιαίτερη έμφαση στο ζήτημα της παρουσίας απορριμμάτων και σκουπιδιών στους κοινόχρηστους χώρους και τις παραλίες. Είναι ιδιαίτερα εμφανές, ιδιαίτερα στις παραλιακές περιοχές των νησιών καθώς και στις αστικές περιοχές, όπου ο όγκος του τουριστικού ρεύματος είναι μεγάλος, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται

προβλήματα στη «φέρουσα ικανότητα» των νησιών.

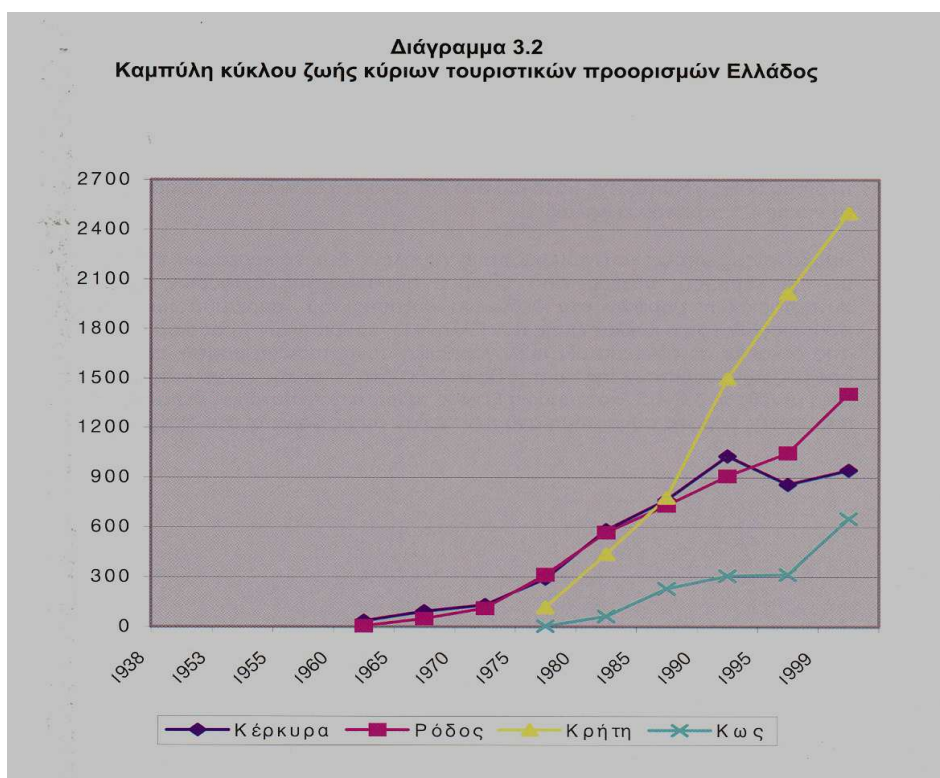
- Περιορισμένη διατήρηση του παραδοσιακού αρχιτεκτονικού χαρακτήρα και του ύφους των πόλεων και της υπαίθρου ή ανάπτυξη ενός νεοπαραδοσιακού ύφους. Ιδιαίτερα χαρακτηριστική περίπτωση αυτής της αδυναμίας αποτελούν οι παραλιακές περιοχές των νησιών και ακολουθούν οι αστικές περιοχές της περιφέρειας των Ιονίων Νησιών, όπως τα παραδοσιακά κτίσματα στην πόλη της Κέρκυρας.
- Περιορισμένη εμπειρία σε εξειδικευμένες μορφές τουρισμού. Αυτό προκύπτει από την ανάλυση της Απασχόλησης στο τουριστικό κύκλωμα, όπως προηγήθηκε και από την υπάρχουσα μορφή τουριστικής ανάπτυξης στα νησιά (μαζικό – αδιαφοροποίητο προϊόν).
- Περιορισμένος αριθμός εξειδικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης.
- Προβλήματα πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού.
- Περιορισμένη εμπειρία σε Διακρατική και Διαπεριφερειακή Συνεργασία, η οποία πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα εν όψει της νέας Προγραμματικής Περιόδου.
- Έλλειψη master plan και marketing plan τουριστικής ανάπτυξης για κάθε Νομό.

Ευκαιρίες

Τα Ιόνια Νησιά παρουσιάζουν σημαντικές ευκαιρίες περαιτέρω ανάπτυξης του τουρισμού τους, οι οποίες σχετίζονται κυρίως με την αποτελεσματική εκμετάλλευση του σημαντικού ρυθμού ανόδου που παρουσιάζει ο τουρισμός των νησιών.

Συγκεκριμένα οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται είναι:

- Ο υψηλός ρυθμός ανάπτυξης μεταξύ των κυρίων νησιωτικών προορισμών, τοποθετούν τα Ιόνια Νησιά σε ένα σημαντικό τουριστικό προορισμό.
- Μια συγκριτική προσέγγιση του ρυθμού τουριστικής ανόδου των Ιονίων Νησιών, δείχνει τη διαφορετικότητα στη φάση του Κύκλου Ζωής της Ανάπτυξής τους ως τουριστικού προορισμού, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα που ακολουθεί:

Οι υποδομές πρόσβασης με τη δημιουργία της παρα-Ιόνιας οδού (Πάτρα – Ηγουμενίτσα).

Η ανάπτυξη της ζήτησης διεθνώς για ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Η αξιοποίηση του εσωτερικού τουρισμού με οικολογικά και πολιτιστικά ενδιαφέροντα, κατά τη διάρκεια όλου του έτους.

Ο ικανοποιητικός αριθμός των Ελλήνων και των αλλοδαπών τουριστών, που διαθέτουν αυξημένο εισόδημα και επιθυμούν να προσεγγίσουν την περιοχή ως τουριστικό προορισμό, όπως και η σχετική ζήτηση για εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού.

Η δυνατότητα για αξιοποίηση πόρων, που συμβάλουν στην τουριστική ανάπτυξη και η σχετική επιχορηγούμενη επενδυτική διαθεσιμότητα (με έμφαση στην ανάπτυξη ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού, στην αντικατάσταση συμβατικών πηγών ενέργειας με ήπιες /ανανεώσιμες πηγές στις τουριστικές μονάδες κ.ά.) μέσω

Ε.Ε. και (Ο.Π.Α.Α.Χ., LEADER+, Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα», νέος αναπτυξιακός νόμος κ.λπ.).

Η δυνατότητα Διακρατικής και Διαπεριφερειακής Συνεργασίας (Προγράμματα Interreg ΕΛΛΑΔΑ – ΙΤΑΛΙΑ, MEDOCC, ARCHIMED κ.ά). Οι δυνατότητες αυτές θα αυξηθούν την επόμενη Προγραμματική Περίοδο 2007-2013, οπότε η Περιφέρεια των Ιονίων Νήσων θα πρέπει να συνεργαστεί άμεσα στο ίδιο Επιχειρησιακό Σχέδιο με τις Περιφέρειες Δ. Ελλάδας και Πελοποννήσου.

Η αυξημένη διαφημιστική δαπάνη το τρέχον έτος για την προβολή της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού και ο εθνικός και περιφερειακός συντονισμός σχετικών προγραμμάτων κατάλληλης προβολής του τουριστικού προϊόντος.

- Η δυνατότητα υιοθέτησης σύγχρονων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης των διατιθέμενων φυσικών πόρων που θα επιτρέπουν την άμεση αξιοποίησή τους για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας.
- Η ευαισθητοποίηση και οι αυξημένες χρηματοδοτήσεις από την Ε.Ε. σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος

Απειλές

Σε σχέση με τις απειλές θα πρέπει να τονιστούν τα ακόλουθα:

- Η εμφάνιση νέων τουριστικών προορισμών χαμηλού κόστους και παραπλήσιου τουριστικού προϊόντος.
- Η διεθνής οικονομική ύφεση.
- Ο εμπλουτισμός άλλων παραδοσιακών τουριστικών προορισμών της Ευρώπης με νέες εξειδικευμένες υπηρεσίες.
- Η καταστροφή των φυσικών πόρων λόγω της υπέρμετρης ή μη ορθολογικής αξιοποίησής τους.

Προτεραιότητες και Συγκριτικά Πλεονεκτήματα

Από την παραπάνω Ανάλυση S.W.O.T. προκύπτει ότι η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων διακρίνεται κυρίως για το πλήθος και τη μοναδικότητα των πόρων που διαθέτει στις κατηγορίες του πολιτισμού και του φυσικού περιβάλλοντός της. Αυτή η κεντρική επισήμανση προσανατολίζει και τις προτεραιότητες ανάπτυξης νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, με ιδιαίτερη έμφαση στον πολιτιστικό και περιβαλλοντικό τουρισμό.

I. Οι δυνατότητες αξιοποίησης και ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού είναι πολύ σημαντικές γιατί διαθέτουν :

- Αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά με αρχαιολογικά, ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία, στις αστικές και αγροτικές περιοχές, εμπλουτισμένη με σημαντικούς πολιτιστικούς πόρους (κάστρα, κτίρια, μουσεία, εκκλησιαστική αρχιτεκτονική, εκδηλώσεις).
- Ιδιαίτερη πολιτιστική και ιστορική παράδοση και συμβολή στην παγκόσμια ιστορία και στον πολιτισμό (επτανησιακή τέχνη, ζωγραφική, αγιογραφία με τις ενετικές επιρροές, οι φιλαρμονικές μπάντες, οι χορωδίες, ιδιαίτερα τοπικά έθιμα, τοπική ξεχωριστή γαστρονομία), η οποία καταγράφεται κυρίως στις αστικές περιοχές, αλλά και στις υπόλοιπες ζώνες της περιφέρειας. Η αξιοποίηση των πόρων αυτών δημιουργεί ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού και αειφορικότητας στα Ιόνια Νησιά.
- Πλουσιότατη λαογραφία και λαογραφική παράδοση και ατμόσφαιρα, που εκφράζεται μέσα από ήθη και έθιμα που τηρούνται κυρίως στις αγροτικές περιοχές (ενδοχώρα), αλλά και στις αστικές. Αυτό το στοιχείο αποτελεί σημαντικό παράγοντα προσέλκυσης τουριστικού ρεύματος στην Περιφέρεια.

II. Επίσης, τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των Ιονίων για την ανάπτυξη οικοτουρισμού και περιβαλλοντικού τουρισμού είναι σημαντικά :

- Εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον που αποτελείται από σπάνιους πόρους, όπως λιμνοθάλασσες και υδροβιότοπους.
- Πολύ μεγάλη ποικιλία χλωρίδας και μοναδικούς αντιπροσώπους πανίδας, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές και στις παραλιακές περιοχές του νησιού, που μπορούν να προσφέρουν ένα σημαντικά διαφοροποιημένο τουριστικό προϊόν.
- Εξαιρετικά γεωμορφολογικά φαινόμενα όπως τα σπήλαια που υπάρχουν σε κάθε νησί, οι καταρράκτες και τα φαράγγια.
- Εξαιρετικά εύκρατο και ευνοϊκό, για την ανάπτυξη του τουρισμού, κλίμα με τις μεγαλύτερες στην Ελλάδα μικροκλιματικές διαφοροποιήσεις. Η επίδρασή του σε όλες τις υφιστάμενες ζώνες αποτελεί σημαντικό παράγοντα της τουριστικής ανάπτυξης του νησιού και συντελεί σημαντικά στην ανάπτυξη της χλωρίδας και της πανίδας, στην ανάπτυξη ενός μοναδικού φυσικού τοπίου με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία αποτελούν πόλο έλξης επισκεπτών-τουριστών.

Με γνώμονα την αξιοποίηση των αξιόλογων πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, πρέπει να δοθεί άμεση και ιδιαίτερη σημασία σε μία σειρά από προτεραιότητες:

- Αποτελεσματική διαχείριση της καθαριότητας και υγιεινής των κοινόχρηστων χώρων, τουριστικών παραλιακών περιοχών και άλλων που διαθέτουν πλούσιους πολιτιστικούς πόρους ή γειτνιάζουν με σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους. Επιπλέον επιβάλλεται η άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με την υδροδότηση των νησιών, τον βιολογικό καθαρισμό, το οδικό δίκτυο, τις κοινωνικές υποδομές.
- Θεσμοθέτηση αυστηρών κανόνων αρχιτεκτονικής τόσο των τουριστικών καταλυμάτων, όσο και άλλων οικοδομημάτων στις αστικές και στις παραλιακές περιοχές των νησιών. Ιδιαίτερα πρέπει να τύχει προσοχής η αρχιτεκτονική μορφή και το ύφος των οικοδομημάτων στις λιγότερο τουριστικά ανεπτυγμένες

περιοχές των νησιών της Περιφέρειας, καθώς και στις ανερχόμενες τουριστικά ορεινές περιοχές αυτού. Προς το σκοπό αυτό θα πρέπει να εξετασθεί η περίπτωση φορέα προστασίας φυσικού τοπίου.

- Απαιτείται, επίσης, η κατ' έτος διεξαγωγή ερευνών αγοράς και Μάρκετινγκ μεταξύ των Τουριστών που επισκέπτονται τα Ιόνια Νησιά, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη και προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

III. Μία εξίσου σημαντική προτεραιότητα για την τουριστική ανάπτυξη των Ιονίων Νήσων, που πρέπει να διερευνηθεί είναι : *Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.*

Είναι γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των τουριστών κάνει το σημαντικότερο μέρος των διακοπών του έτους, στη διάρκεια του καλοκαιριού. Άρα η εποχικότητα είναι δεδομένη. Εν τούτοις θα μπορούσε να υπάρξει επιμήκυνση της περιόδου, με την ανάπτυξη των παρακάτω συγκεκριμένων μορφών τουρισμού :

1. Συνεδριακός Τουρισμός – Τουρισμός Κινήτρων – Φυσιολατρικός Τουρισμός

- **Συνεδριακός Τουρισμός [ειδ. μορφή τουρισμού]:** Τα Ιόνια Νησιά διαθέτουν αρκετά καλή υποδομή για συνεδριακό τουρισμό. Υπάρχουν αξιόλογοι χώροι για τη διεξαγωγή συνεδρίων. Συνήθως τα στοχεύονται από τους διάφορους τουριστικούς προορισμούς είναι ένας μικρός αριθμός μεγάλων συνεδρίων τα οποία μεταξύ άλλων, απαιτούν ιδιαίτερους συνεδριακούς χώρους. Σύμφωνα με τους πόρους που διαθέτουν τα Ιόνια Νησιά η ύπαρξη συνεδριακών κέντρων, αιθουσών, όπως το Μέγαρο Καποδίστρια, η Αναγνωστική Εταιρεία, το Επιμελητήριο στην Κέρκυρα αποτελούν χώρους για μικρού ή μεγέθους συνέδρια. Το Εθνικό Κέντρο Αστρονομίας «ΕΥΔΟΞΟΣ» στον Αίνο στην Κεφαλληνία μπορεί να αποτελέσει έναν ξεχωριστό χώρο για τη διοργάνωση συνεδρίων σεισμολογίας, γεωδυναμικής, αστροδιαστημικής. Τέτοιοι χώροι αποτελούν κέντρα διοργάνωσης συνεδρίων ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, που απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες τουριστών-καταναλωτών. Υπάρχει, προφανώς, η δυνατότητα προσέλκυσης μεγαλύτερου αριθμού μικρότερων συνεδρίων, για την οποία προσφέρεται ιδιαίτερα η ξενοδοχειακή υποδομή των Ιονίων Νησιών. Προς το σκοπό αυτό απαιτείται εξειδικευμένη διαφήμιση σε ειδικό τύπο και σε επιστημονικά, κλαδικά ή άλλα περιοδικά φορέων που είναι οι φορείς που παίρνουν τις βασικές αποφάσεις για τη χώρα ή τον προορισμό που θα γίνει το συνέδριο. Σε μεγάλες επιχειρήσεις ή οργανισμούς μπορεί να γίνεται και

άμεση ταχυδρόμηση. Επίσης, ιδιαίτερα αποτελεσματική κρίνεται η προβολή μέσω Ίντερνετ, πολύ περισσότερο απ' ό τι στο μαζικό τουρισμό. Τέλος, θα βοηθούσαν καταχωρήσεις σε διεθνή περιοδικά και εφημερίδες πολιτικής και οικονομικής ενημέρωσης υψηλού κύρους. Σημαντική προσπάθεια θα πρέπει να κατευθυνθεί και προς τους Οργανωτές Συνεδρίων, οι οποίοι υποβοηθούν, επηρεάζουν ή εξειδικεύουν τις βασικές αποφάσεις των ενδιαφερόμενων φορέων. Για παράδειγμα, το Thomas Cook Travel Management Centre, έχει αναπτύξει εξειδικευμένο Έμπειρο Σύστημα για την αξιολόγηση διαφορετικών τουριστικών προορισμών σε σχέση με την Συνεδριακή Τουριστική Αγορά.

- **Τουρισμός Κινήτρων:** Αφορά επιβραβεύσεις στελεχών, συνεργατών, πελατών και άλλων κατηγοριών, ή τρόπο προσέλκυσης τους ή δημοσίων σχέσεων. Τα μέσα προώθησης αυτής της μορφής τουρισμού είναι ανάλογα της προηγούμενης κατηγορίας. Μεταξύ των Συνεδρίων και των Ταξιδιών Κινήτρων, υπάρχει ένα πολύ μεγάλο Τμήμα Αγοράς που αφορά Οργανωμένες Επιστημονικές ή Επαγγελματικές Συναντήσεις. Όπως η διοργάνωση συναντήσεων με έμφαση στην τοπική γαστρονομία και στις συνταγές. Το σοφρίτο, η παστιτσάδα και το μπουρδέτο στην Κέρκυρα. Οι μαριδόπιτες, το σαβόρο, το σοφιγάδο στη Λευκάδα. Τα παραδοσιακά προϊόντα όπως το λαδοτύρι, στη Ζάκυνθο η Σουμάδα και η φακή στην Εγκλουβή στη Λευκάδα, συνιστούν συστατικά στοιχεία της τοπικής γαστρονομίας. Άλλη μορφή αξιοποίησης εναλλακτικής μορφής τουρισμού μπορεί να αποτελέσει ο οινικός με τη διοργάνωση επισκέψεων σε οινοποιεία και τη διαδικασία παραγωγής-εμφιάλωσης τόσο του τοπικού κρασιού Verdea στη Ζάκυνθο, όσο και με τη γιορτή της Ρομπόλας τον Αύγουστο στην Κεφαλλονιά. Στην προσέλκυση αυτών των μορφών τουρισμού απαιτείται ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση που στοχεύει σε ανώτατα στελέχη επιχειρήσεων, όπως Διευθυντές Προσωπικού και Διευθυντές Μάρκετινγκ, καθώς και επαγγελματιών και επιστημονικών φορέων.
- **Φυσιολατρικός τουρισμός:** Επίσης τα Ιόνια Νησιά είναι σε μοναδικά πλεονεκτική θέση λόγω του φυσικού τους πλούτου. Η προώθηση αυτής της μορφής τουρισμού μπορεί να γίνει με καταχωρήσεις ή άρθρα σε εξειδικευμένα περιοδικά που καλύπτουν ένα πλήθος ενδιαφερόντων, από παρακολούθηση αγρίων πτηνών μέχρι φωτογράφισης της ανθοφορίας σπανίων φυτών. Η εποχικότητα της εμφάνισης των ειδών αυτών, συνήθως σχετίζεται με αυξημένη

κίνηση των σχετικών προορισμών τις αντίστοιχες περιόδους. Αξιόλογο παράδειγμα αποτελεί η Λίμνη Κερίου, ένας σημαντικός βιότοπος με βοτανική μοναδικότητα, καθώς και το «Πέτρινο Πάρκο Ασκός» στις Βολίμες, μια έκταση προστατευόμενου βιότοπου πλούσιας πανίδας και χλωρίδας. Στη Λευκάδα, ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο αξιοποίησης της εναλλακτικής μορφής του οικοτουρισμού και του περιβαλλοντικού τουρισμού αποτελεί το φαράγγι της Μέλισσας στο Δ. Σφακιωτών, όπου έχει εκπονηθεί ένα ειδικό πρόγραμμα ανάπλασης, ώστε να καταστεί επισκέψιμη η περιοχή και η αξιοποίηση των νερόμυλων. Επίσης, το φαράγγι στο Δημοσάρι, όπου προσφέρεται για πεζοπορία κατά μήκος του φαραγγιού ως τους καταρράκτες της Ράχης (Δ. Ελλομένου). Οι καταρράκτες του Νυδρίου στη Λευκάδα, έχει προταθεί ο χαρακτηρισμός τους από την Ειδική Χωροταξική Μελέτη, ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

2. Σχολικός Τουρισμός – Άτομα Τρίτης Ηλικίας – Εσωτερικός Τουρισμός

- **Σχολικός Τουρισμός:** Αφορά στις εκδρομές που οργανώνονται από τα σχολεία ή άλλους συναφείς φορείς για εκπαιδευτικούς κυρίως λόγους. Τα αρχαιολογικά, ιστορικά και πολιτιστικά δεδομένα των Ιονίων Νησιών την καθιστούν εξαιρετικά πλεονεκτική σε σχέση με αυτή τη μορφή τουρισμού. Αυτό το τμήμα της τουριστικής αγοράς έχει και ιδιαίτερο στρατηγικό ενδιαφέρον γιατί αυξάνει την πιθανότητα σημαντικού αριθμού επαναληπτικών επισκέψεων στα Ιόνια Νησιά σε διαφορετικές και πλέον εύπορες περιόδους της ζωής των νεαρών μαθητών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το Γαλλικό Atena, το οποίο λειτουργεί, μεταξύ άλλων, σαν εξειδικευμένος tour operator, για την οργάνωση επισκέψεων στην Ελλάδα, κυρίως στην κλασσική διαδρομή, Γάλλων μαθητών που έχουν επιλέξει προς εκμάθηση τα Αρχαία Ελληνικά. Η προώθηση μπορεί να γίνει με ταχυδρομήσεις στα σχολεία, χωρών της Ευρώπης και μέσω Ίντερνετ. Ιδιαίτερα χρήσιμη, προς αυτή την κατεύθυνση, είναι η μελέτη των προγραμμάτων σπουδών και δραστηριοτήτων των σχολείων των διαφόρων χωρών και σχεδιασμός εξειδικευμένων πακέτων που να ανταποκρίνονται, να συμπληρώνουν και να εμπλουτίζουν τα προγράμματα αυτά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν η Λιμνοθάλασσα Κούταβου και η Λίμνη Άβυθος στην Κεφαλονιά και το Μουσείο Χέλμη Φυσικής Ιστορίας στη Ζάκυνθο. Ένα εξαιρετικό τοπίο με σπάνια χλωρίδα και πανίδα, που μπορεί κανείς να παρατηρήσει τα πουλιά και να αποτελέσει τόπο επίσκεψης μαθητών και

σπουδαστών είναι η Λιμνοθάλασσα στην πόλη της Λευκάδας, η οποία αποτελεί μεταναστευτικό σταθμό πουλιών και προστατεύεται από τη Συνθήκη Ramsar ως υγροβιότοπος διεθνούς σημασίας. Μπορεί να αποτελέσει πηγή εκπαιδευτικού υλικού για επιμορφωτικούς σκοπούς περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε συνεργασία με Πανεπιστήμια σε θέματα διαχείρισης περιβάλλοντος και προστατευόμενων περιοχών.

- **Άτομα τρίτης ηλικίας:** Είναι ένας από τους περισσότερο αυξανόμενους τομείς τουρισμού, λόγω και της μεταβολής του δημογραφικού προφίλ των ανεπτυγμένων χωρών και της γήρανσης του πληθυσμού. Οι σχετικές κατηγορίες δεν έχουν τους εποχικούς περιορισμούς που επιβάλλει η απασχόληση των οικονομικά ενεργών νεότερων ηλικιών. Τα άτομα αυτής της κατηγορίας μπορούν να επισκεφθούν τις Μονές των νησιών, όπως τη Μονή Πλατυτέρας τον (τάφο του Καποδίστρια), τους Ναούς του Αγ. Σπυρίδωνα στην Κέρκυρα και του Αγ. Γερασίμου στην Κεφαλονιά, όπου πραγματοποιούνται λιτανείες του σκηνώματος, καθώς και περιβαλλοντικούς πόρους, όπως τους υγροβιότοπους και τις λιμνοθάλασσες των νησιών. Επίσης, στην Ιθάκη πεζοπορικές διαδρομές εύκολα προσπελάσιμες με πλούσια φυσική ομορφιά και σημαντικό αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, ο αριθμός των Ευρωπαίων πολιτών τρίτης ηλικίας οι οποίοι έκαναν διεθνή ταξίδια σε Ευρωπαϊκούς Προορισμούς διαμορφώθηκε το 2000 σε 67 εκατομμύρια, από 38 εκατομμύρια το 1990, ήτοι αύξηση πάνω από 75%.
- **Εσωτερικός Τουρισμός:** Η προσέλκυση Ελλήνων τουριστών σε όλες τις προηγούμενες κατηγορίες, θα βοηθούσε τα μέγιστα στο πρόβλημα της εποχικότητας, καθότι θα μπορούσε να αφορά και σύντομες επισκέψεις, π.χ. Σαββατοκύριακα. Προς τον σκοπό αυτό απαιτείται να γίνει μία εξειδικευμένη έρευνα μεταξύ του ελληνικού πληθυσμού, σχετικά με τις απόψεις τους και τις επιλογές τους, όσον αφορά συγκεκριμένους τουριστικούς προορισμούς. Μεταξύ των προβλημάτων, όσον αφορά αυτό το τμήμα της δυνητικής αγοράς, είναι ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει ανεπτυγμένο δίκτυο ταξιδιωτικών πρακτόρων για την προώθηση των ελληνικών προορισμών και την επίτευξη οικονομικών κλίμακας και αποτελεσματικής διαπραγμάτευσης προς όφελος των Ελλήνων τουριστών. Ο εσωτερικός τουρισμός αποτελεί σημαντικό τμήμα της τουριστικής αγοράς και μπορεί να απευθυνθεί σε συγκεκριμένες ομάδες τουριστών-καταναλωτών.

9.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την ανωτέρω ανάλυση που πραγματοποιήσαμε, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι, κατά την τελευταία πενταετία αναγνωρίζεται η ανάγκη αναπροσαρμογής της στρατηγικής της ελληνικής τουριστικής πολιτικής για τη δημιουργία ενός ποιοτικότερου και οικονομικά αποδοτικότερου προϊόντος, γνωρίζοντας πώς οι πρόσφατες τάσεις στον τουρισμό διεθνώς χαρακτηρίζονται από την τμηματοποίηση της αγοράς και την τάση των τουριστών για εξατομικευμένες επιλογές. Η εμφάνιση νέων μορφών τουρισμού σε συνδυασμό με την εμφάνιση νέων αγορών και την ένταση του ανταγωνισμού στις ήδη υπάρχουσες, υπαγορεύουν τον άμεσο εκσυγχρονισμό του τουριστικού προϊόντος.

Ειδικότερα για τα Ιόνια νησιά συμπεραίνεται ότι:

- Το τουριστικό προϊόν τους είναι μαζικό και αδιαφοροποίητο. Οι σύγχρονες τάσεις στον τουρισμό υποδεικνύουν τη διαφοροποίηση και τον εμπλουτισμό αυτού του προϊόντος μέσω της αξιοποίησης των μοναδικών πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων που διαθέτουν.
- Υπάρχουν δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όμως οι μέχρι σήμερα προσπάθειες ήταν αποσπασματικές με πενιχρά αποτελέσματα.
- Προϋπόθεση για την επιτυχή αξιοποίηση των φυσικών, πολιτιστικών και χρηματοδοτικών πόρων της Περιφέρειας, ώστε να αναγνωρισθεί η περιοχή ως προορισμός εναλλακτικού τουρισμού είναι η τοπική συναίνεση – δέσμευση συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων («άυλη» επένδυση) στην αλυσίδα της τοπικής τουριστικής προσφοράς, με ιεράρχηση προτεραιοτήτων.

Στα πλαίσια των σύγχρονων τάσεων για κάθετη ενοποίηση της αγοράς προκειμένου να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας, μοναδικός τρόπος επιβίωσης είναι η διαφοροποίηση του προϊόντος και η ποιοτική υπεροχή. Έτσι η έννοια της ποιότητας πρέπει να μας προβληματίζει σοβαρά. Το ζητούμενο δεν είναι πλέον η αύξηση των αφίξεων αλλά η αύξηση της κατά κεφαλήν τουριστικής δαπάνης με την προσέλκυση τουριστών υψηλότερης εισοδηματικής στάθμης, μέσω της προσφοράς ποιοτικών τουριστικών υπηρεσιών όχι μόνο στην τουριστική επιχείρηση αλλά συνολικά σε ολόκληρη την περιφέρεια των Ιονίων Νήσων. Εμφανίζεται συνεπώς, ως επιτακτική

ανάγκη η αναβάθμιση, ο εκσυγχρονισμός και ο εμπλουτισμός της τουριστικής προσφοράς του νησιού με την ανάπτυξη ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Είναι όμως γνωστό από την μέχρι σήμερα εμπειρία, ότι οι παρεμβάσεις που γίνονται αποσπασματικά για την ανάδειξη των τουριστικών πόρων μιας περιοχής, δεν φέρνουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Η σηματοδότηση μιας περιοχής ως διακριτός προορισμός εναλλακτικών μορφών τουρισμού απαιτεί συνολική παρέμβαση και συνδυαστικές ενέργειες αξιοποίησης όλων των πόρων της. Για το σκοπό τα χρηματοδοτικά μέσα πρέπει να επικεντρωθούν κατά προτεραιότητα σε συνολικές παρεμβάσεις μιας περιοχής ή μιας ευρύτερης γεωγραφικής ζώνης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

INTERNET

- www.wikipedia.org
- www.alternative.gr
- www.in.gr/ταξίδια και τουρισμός
- www.diakopes.gr
- www.traveldailynews.gr

ΒΙΒΛΙΑ / ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ / ΜΕΛΕΤΕΣ / ΕΝΤΥΠΑ

- ✚ ΜΕΛΕΤΗ – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ,
Εταιρία IRS, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2006
- ✚ Έντυπο περιφέρειας Αν. Μακεδονίας και Θράκης, Εναλλακτικές Μορφές
Τουρισμού
- ✚ Ηλεκτρονικό Έντυπο περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος σχετικά με τις
Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού
- ✚ Ηγουμενάκης Νικόλαος, Τουριστική Οικονομία, Τόμος Α΄, Έκδοση Β΄,
Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 1997, σελ 157

ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΠΟΡΩΝ / ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Εναλλακτικές και Ειδικές Μορφές Τουρισμού	Γεωγραφική Περιοχή	Πόροι	Πρόσθετα Στοιχεία	Δραστηριότητες
1. ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΚΕΡΚΥΡΑ	Ορεινός όγκος Παντοκράτορα στο Δ. Θιναλίων	Εκτεταμένο Δίκτυο Μονοπατιών Ελκυστικό τοπίο – Πανοραμική θέα Γεωλογικοί σχηματισμοί – Σπήλαια στην Κληματιά και στις Λούτσες Παραδοσιακά χωριά (Παλιές Σινιές, Περίθεια) – Αρχιτεκτονική μοναδικότητα	Πεζοπορικές Διαδρομές (trekking) και ορειβασία Διαδρομές 4x4 Ορεινή ποδηλασία με ποδήλατα 28 ταχυτήτων με δισκόφρενα και πλήρη ανάρτηση, συνοδεία επαγγελματία οδηγού Ιππασία Περιβαλλοντικά παιχνίδια
		Καταρράκτες των Κυπριανάδων και των Νυμφών στο Δ. Θιναλίων	Ιδιαίτερα θεαματικοί. Πέφτουν από ύψος τουλάχιστον 15 μέτρων	
		Σπήλαια στις Λούτσες και στην Κληματιά στον Παντοκράτορα	Γεωλογικοί σχηματισμοί	

		Περιοχή Περιθειας Δάσος Αγ. Μαθαίου Άγιοι Δέκα Νησάκι Βίδο	Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους	
	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	Εθνικός Δρυμός Αίνου	<p>Περιοχή όπου συγκεντρώνεται αξιόλογη ορνιθοπανίδα NATURA 2000 (SPA – Special Protection Areas – Ζώνες Ειδικής Προστασίας) και (Natura 2000/PSCI – Proposed Sites of Community Interest – Προτεινόμενος Τόπος Κοινοτικής Σημασίας)</p> <p>Περιοχή με Βιογενετικά Αποθέματα σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Βιογενετικών Αποθεμάτων</p> <p>Ελκυστικό τοπίο. Δασοβοτανική και ιστορική αξία. Ενδημικό είδος «Κεφαλληνιακή Ελάτη» Ιδανικό καταφύγιο του σπάνιου ημιάγριου αλόγου του είδους <i>Equus caballus</i>.</p>	Πεζοπορικές Διαδρομές (trekking) και Ορειβασία Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

			<p><u>Σπάνια ενδημικά είδη χλωρίδας:</u> Viola cephalonica, Saponaria aenesia, Poa cephalonica, Ajuga orientalis</p> <p><u>Σπάνια πουλιά:</u> Φιδαίπός, Ξεφτέρι, Βαρβακίνα</p>	
		Φαράγγι Πόρου	Εντυπωσιακό γεωμορφολογικό φαινόμενο	Αναρρίχηση
		Καλόν Όρος Παράκτια θαλάσσια ζώνη από Αργοστόλι έως Βλαχάτα και Όρμος Μούντα ΒΔ ακτές Κεφαλλονιάς Φυσικό Μνημείο Δάσους Λεσινίου	Προτεινόμενοι Τόποι Κοινοτικής Σημασίας να ενταχθούν στο δίκτυο NATURA 2000 (pSCI – Proposed Sites of Community Interest)	
		Φυσικό Μνημείο Δάσους Λεσινίου	Περιοχή όπου συγκεντρώνεται αξιόλογη ορνιθοπανίδα NATURA 2000 (SPA – Special Protection Areas – Ζώνες Ειδικής Προστασίας)	
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου	Προτεινόμενοι Τόποι Κοινοτικής Σημασίας να ενταχθούν στο δίκτυο NATURA 2000 (pSCI – Proposed Sites of	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, συνεργασία με Πανεπιστήμια σε θέματα διαχείρισης

			<p>Community Interest) είναι τα ακόλουθα: Κόλπος Λαγανά και νησίδες Μαραθονήσι και Πελούζο, νήσοι Στροφάδες και παράκτια ζώνη ΒΔ Ζακύνθου. Σημαντικός βιότοπος για τη χελώνα <i>caretta caretta</i> και τη φώκια <i>monachus monachus</i>. Κόλπος Λαγανά, περιοχή με Βιογενετικά Αποθέματα σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Βιογενετικών Αποθεμάτων και αναφορά σε διεθνείς και ευρωπαϊκούς καταλόγους (CORINE Biotopes), όπως και η ΒΔ Ζάκυνθος</p> <p>Διάφορα οικοσυστήματα (αμμοθίνες, λιβάδια Ποσειδωνίας, παράκτια), σπάνια χλωρίδα και πανίδα</p>	περιβάλλοντος και προστατευόμενων περιοχών, βιολογία και οικολογία
--	--	--	--	--

		Νήσοι Στροφάδες Παράκτια ζώνη ΒΔ Ζακύνθου	Περιοχές όπου συγκεντρώνεται αξιόλογη ορνιθοπανίδα (Natura 2000/SPA – Special Protection Areas) Δάσος αιωνόβιων κέδρων στις Στροφάδες	
		Βορειοανατολική ακτή του νησιού	Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους	
		Δάσος από Φυλλίκια (Phyllirea media) στη Μονή Υπεραγάθου στη Δυτική Ζάκυνθο	Μοναδικό σε όλη τη Μεσόγειο	
		Σπήλαιο Γυρίου	Προγραμματίζεται η ανάδειξή του	
	ΛΕΥΚΑΔΑ	Φαράγγι της Μέλισσας στο Δ. Σφακιωτών	Σώζονται ερείπια μικρών οικισμών. Δέκα Νερόμυλοι (ίσως οι παλαιότεροι του νησιού)	Ειδικό πρόγραμμα ανάπλασης ώστε να καταστεί επισκέψιμη η περιοχή και αξιοποίηση των νερόμυλων
		Φαράγγι στα Χαραδιάτικα (Δ. Ελλομένου)	Ανέγγιχτο από ανθρώπινες παρεμβάσεις. Ιδανικό για περιπάτους. Σώζονται νερόμυλοι	
		Φαράγγι Δημοσάρι το οποίο καταλήγει στους μικρούς καταρράκτες της Ράχης (Δ. Ελλομένου)	Πολύτιμος Βιότοπος	Πεζοπορία σε μονοπάτι κατά μήκος του φαραγγιού ως τους καταρράκτες

		Καταρράκτες Νυδρίου (Δ. Ελλομένου)	Έχει προταθεί ο χαρακτηρισμός τους, από την Ειδική Χωροταξική Μελέτη, ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους	
		Νυδρί – Βλυχός Μαδουρή (νησί Λευκάδας) Αγ. Ιωάννης	Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους	
		Καταρράκτες της Ακόνης στο χωριό Πηγαδησάνοι (Δ. Καρυάς)		
		Ορεινή Λευκάδα		Ποδήλατο βουνού, πεζοπορία, ιππασία
	ΙΘΑΚΗ	Ολόκληρο το νησί	Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους	
		ΒΔ ακτές νησιού	Προτεινόμενος Τόπος Κοινοτικής Σημασίας να ενταχθεί στο δίκτυο NATURA 2000 (pSCI – Proposed Sites of Community Interest)	
		Εχινάδες Νήσοι	Δυνατότητα ανάπτυξης οικολογικού τουρισμού, με έργα ήπιας ανάπτυξης και ενίσχυση παράλληλα του θαλάσσιου τουρισμού. Προτεινόμενη διημέρευση και εκκίνηση από Κεφαλλονιά ή Ιθάκη	

		Πεζοπορικές διαδρομές	Εύκολα προσπελάσιμες, πλούσιας φυσικής ομορφιάς και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος	
	ΠΑΞΟΙ	Νήσοι Παξοί και Αντίπαξοι	Προτεινόμενοι Τόποι Κοινοτικής Σημασίας να ενταχθούν στο δίκτυο NATURA 2000 (pSCI – Proposed Sites of Community Interest)	
		Γαίος Νησιά Αγ. Νικόλαος και Παναγιά στο Γαίο Όρμος της Οξυάς	Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους	
2. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ	ΚΕΡΚΥΡΑ	<u>Λιμνοθάλασσες – Υγροβιότοποι:</u> Αντινιότη στο Δ. Θιναλίων Κορισσίων και νήσος Λαγούδα Αλυκή Λευκίμμης	Περιοχές όπου συγκεντρώνεται αξιόλογη ορνιθοπανίδα NATURA 2000 (SPA – Special Protection Areas – Ζώνες Ειδικής Προστασίας)	Μαθητές - Σπουδαστές και Περιβάλλον. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Τρίτη ηλικία και Περιβάλλον Παρατήρηση πουλιών
		Παράκτια θαλάσσια ζώνη από Κανόνι έως Μεσογγή	Δημιουργία Οικολογικού Πάρκου στη λιμνοθάλασσα Αντινιώτη, ενταγμένο στο Π.Ε.Π. (2000-2006)	
		<u>Λιμνοθάλασσες:</u> Αντινιότη Κορισσίων και	Προτεινόμενοι Τόποι Κοινοτικής Σημασίας να ενταχθούν στο δίκτυο NATURA 2000 (pSCI –	

		Παράκτια θαλάσσια ζώνη από Κανόνι έως Μεσογγή	Proposed Sites of Community Interest)	
		<u>Λιμνοθάλασσες:</u> Χαλκιοπούλου Βαρβάρας Αγ. Στέφανος <u>Λίμνη:</u> Σκοτεινή	Υγρότοποι καταγεγραμμένοι στο Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων – Υγροτόπων (Ε.Κ.Β.Υ.)	
		Καταπράσινη ενδοχώρα χάρη στους αιωνόβιους ελαιώνες (κερκυραϊκή λιανολιά) <u>Χλωρίδα:</u> Ενδημικό είδος στον Παντοκράτορα το φυτό <i>Galanthus corcyrensis</i> Αυτοφυή είδη ορχιδέων (36 είδη και υποείδη έχουν καταγραφεί)		
		Λιμνοθάλασσα Ακόλη και Βρωμολίμνη Κασσιώπης Κεδροδάσος Κορισσίων	Αξιόλογα ευαίσθητα οικοσυστήματα	
	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	Λιμνοθάλασσα Κούταβου στο Αργοστόλι	Εδώ βρισκόταν η αρχαία Κράνη με το υδραγωγείο. Σπάνια χλωρίδα και πανίδα Εξαιρετικό τοπίο Καταγεγραμμένος	Μαθητές – Σπουδαστές και Περιβάλλον Τρίτη ηλικία και Περιβάλλον

			υγρότοπος στο Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων – Υγροτόπων (Ε.Κ.Β.Υ.)	Παρατήρηση πουλιών
		Σάμη (χερσαίος και θαλάσσιος χώρος)	Αναφορά σε διεθνείς και ευρωπαϊκούς καταλόγους (CORINE Biotopes)	
		Λίμνη Άβυθος		
		<u>Χλωρίδα:</u> Ενδημικά φυτά: <i>Silene cerhallenia</i> στο φαράγγι του Πόρου <u>Μόνο στην Κεφαλλονιά:</u> <i>Antirrhinum siculum</i> <u>Πανίδα:</u> Ενδημικό είδος το Κεφαλλονίτικο Κονάκι (<i>Anguis cerhallonicus</i>) Αγιάφιδο (θεωρείται ιερό) Μεσογειακή φώκια <i>monachus monachus</i> Θαλάσσια Χελώνα <i>carreta carreta</i>	Τα «παράδοξα» της φύσης: <u>Καταβόθρες στο Αργοστόλι:</u> το νερό της θάλασσας ρέει προς τη στεριά, στην τοποθεσία Αγ. Θεόδωροι στη Λάση, χωρίς παλινδρόμηση και βγαίνουν στο χωριό Καραβόμυλος κοντά στη Σάμη <u>Κουνόπετρα: στο Ακρωτήρι Παλικής:</u> Μεγάλος βράχος στην ακτή που κινείται αδιάκοπα	
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	Λίμνη Κερίου	Σημαντικός βιότοπος με βοτανική μοναδικότητα. Φιλοξενεί το μοναδικό εντομοφάγο φυτό <i>Utricularia</i> . Φυσικές πηγές από την αρχαιότητα	
		Αλυκές Κατασταρίου		

		Αισθητικό δάσος πεύκης στις Κοινότητες Βολίμων, Αναφωνήτριας, Έξω χώρας, Αγ. Νικολάου, Αγαλά και Κεριού	Αξιόλογο και ευαίσθητο οικοσύστημα		
		Λιμνοθάλασσα Κερίδο	Καταγεγραμμένος υγρότοπος στο Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων – Υγροτόπων (Ε.Κ.Β.Υ.)		
		«Πέτρινο Πάρκο Ασκός» στις Βολίμες	Ιδιόκτητη έκταση 500 στρ. προστατευμένου βιότοπου πλούσιας πανίδας και χλωρίδας		Μαθητές – Σπουδαστές και Περιβάλλον Τρίτη ηλικία και Περιβάλλον Παρατήρηση πουλιών
		Μουσείο Χέλμη Φυσικής Ιστορίας	Ενότητες χλωρίδας και πανίδας της Ζακυνθικής φύσης. Εκπαιδευτικό υλικό για παιδιά		
		Σπηλιά Ξύγκια στη Β. Ζάκυνθο	Πηγή θειούχων νερών		
	<u>Χλωρίδα</u> : 42 τουλάχιστον είδη ορχιδέων				
ΛΕΥΚΑΔΑ	Λιμνοθάλασσα στην πόλη της Λευκάδας	Η Λιμνοθάλασσα Λευκάδας αποτελεί μεταναστευτικό σταθμό πουλιών, προστατεύεται από τη συνθήκη Ramsar ως υγροβιότοπος διεθνούς σημασίας	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, συνεργασία με Πανεπιστήμια σε θέματα διαχείρισης περιβάλλοντος και προστατευμένων		

		Λιμνοθάλασσες Στενών (Παλιώνης – Αβλίμων) Αλυκές Λευκάδας	Περιοχές όπου συγκεντρώνεται αξιόλογη ορνιθοπανίδα NATURA 2000 (SPA – Special Protection Areas – Ζώνες Ειδικής Προστασίας) και Προτεινόμενοι Τόποι Κοινοτικής Σημασίας να ενταχθούν στο δίκτυο Natura 2000/PSCI – Proposed Sites of Community Interest)	περιοχών, βιολογία και οικολογία
		Βιότοπος στο χωριό Χορτάτα στις δυτικές πλαγιές του όρους Σταυρωτάς. Σπάνια χλωρίδα (είδη παιώνιας) και πανίδα		
		Εσωτερικό αρχιπέλαγος Ιονίου (Μεγανήσι, Κάλαμος, Κάστρο, Αρκούδι. Άτοκος και Εχινάδοι νήσοι)	Προτεινόμενος Τόπος Κοινοτικής Σημασίας να ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000/PSCI – Proposed Sites of Community Interest)	
		Λιμνοθάλασσα Βλυχού Αλυκή Αλεξάνδρου στο Δ. Λευκάδος Λίμνη Μαραντοχωρίου στο Δ. Απολλωνίων Εσωτερικό έλος Κάμπου	Υγρότοποι καταγεγραμμένοι στο Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων (Ε.Κ.Β.Υ.)	

		Καρυάς		
		Αλυκές Λευκάδας	Βραβευμένες από την UNESCO, ως αρχαιολογικό και βιομηχανικό μνημείο	
		Πηγές Κερασιάς στο Σύβρο του Δ. Απολλωνίων		
		Δάσος της Δάφνης και η σπηλιά Καρούχα στο Δ. Απολλωνίων		
		Ο αιωνόβιος «Θείος Ελαιώνας» περιβάλλει την πόλη της Λευκάδας και έχει κηρυχθεί διατηρητέος ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους		
		Υπερήλικο Δάσος των Σκάρων στο Δ. Λευκάδος	Δυσεύρετο είδος αυτοφυούς δρυός. Μοναδικό μνημείο της φύσης	
		<u>Χλωρίδα:</u> Ενδημικά φυτά: <i>Arenaria leukadia</i> Σπάνια φυτά: <i>Paeonia mascula</i> ssp, <i>Paeonia peregrine</i>		

		<u>Πανίδα:</u> Σπάνια είδη ενδημικών ή αποδημητικών πουλιών: Αγριόπαπιες, αγριόχηνες, ερωδιοί, πελεκάνοι		
	ΙΘΑΚΗ	<u>Χλωρίδα:</u> Ενδημικά είδη τα <i>Stahys Ionica</i> (Κεφαλλονιά και Λευκάδα), <i>Campanula</i> <i>garganica</i> sp. <i>Cephalenia</i> (και στην Κεφαλλονιά). Σπάνια είδη τα <i>Leucosjum</i> <i>valentinum</i> (Κεφαλλονιά)		
		Πευκοδάσος στις Αργασταριές		
		Δάσος «Αφεντικός Λόγγος», 80 περίπου στρ. από αυτοφυείς βελανιδιές και διάσπαρτους θάμνους στο όρος Νήϊον		
		Δάσος Αριάς Περαχωρίου		
		Δάσος Ανωγής, 50 περίπου στρ., φυτεμένο από το 1961 με κυπαρίσσια και πεύκα		
3. ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ – ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΚΕΡΚΥΡΑ	<u>Συνεδριακά κέντρα – αίθουσες:</u> Μέγαρο Καποδίστρια Αναγνωστική Εταιρεία Ιόνιο Πολιτιστικό Κέντρο	Καταρτισμένο προσωπικό μεταφραστών και διερμηνέων προερχόμενοι από το Πανεπιστημιακό τμήμα του Ιονίου	Μικρού ή μεσαίου μεγέθους συνέδρια (έως 250 σύνεδροι)

		Επιμελητήριο Δημοτικό Θέατρο Αίθουσες μεγάλων ξενοδοχείων	Πανεπιστημίου που εδρεύει στην Κέρκυρα	
		Σύγχρονο συνεδριακό κέντρο με πρωτοβουλία της Ιεράς Μητρόπολης	Επαρκείς υποδομές διαμονής για τους σύνεδρους	Μεγάλου μεγέθους συνέδρια (έως 1000 περίπου σύνεδροι)
	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	<u>Συνεδριακά κέντρα – αίθουσες:</u> Δημοτικό Θέατρο Αργοστολίου Κοργιαλένειας Βιβλιοθήκη Πολιτιστικά Κέντρα Επιμελητήριο Αίθουσες μεγάλων ξενοδοχείων	«Εθνικό Κέντρο Αστρονομίας ΕΥΔΟΞΟΣ» στον Αίνο	Μικρού ή μεσαίου μεγέθους συνέδρια (έως 250 σύνεδροι) <u>Προτεινόμενα</u> <u>συνέδρια:</u> σεισμολογίας, γεωδυναμικής, αστροδιαστημικής
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	<u>Συνεδριακά κέντρα – αίθουσες:</u> Πνευματικό Κέντρο Δ. Ζακύνθου Αίθουσες μεγάλων ξενοδοχείων		Μικρού ή μεσαίου μεγέθους συνέδρια (έως 250 σύνεδροι)
	ΛΕΥΚΑΔΑ	<u>Συνεδριακά κέντρα – αίθουσες:</u> Δήμου Λευκάδας Εργατικό Κέντρο Ενοριακό Κέντρο KASTRO (Λιμενικό Ταμείο) Πολιτισμικό Κέντρο Αγ. Πέτρου		Μικρού ή μεσαίου μεγέθους συνέδρια (έως 250 σύνεδροι)

		<p>Γυμνάσιο Βασιλικής (πολλαπλών χρήσεων) Πολιτιστικό Κέντρο Κοντάραινας Δημοτικό Κτίριο Δ.Δ. Χορτάτων Αίθουσες ξενοδοχείων</p>		
4. ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	<p>Λιμναίο Σπήλαιο Μελισσάνης στη Σάμη Βαραθρώδες Σπήλαιο Δρογκαράτης (150 ετών) στη Σάμη και πολλά άλλα αναξιοποίητα ή μη επισκέψιμα, όπως: Αγκαλάκι Άγιοι Θεόδωροι Βρούσπα Ζερβάτη (Κυανούν Σπήλαιο) Αγ. Ελεούσα Σωτήρα Χοιριδόνι Σπηλιές Φισκάρδου με αρχαιολογικό ενδιαφέρον Σπήλαιο Σάκκος στη Σκάλα με αρχαιολογικό ενδιαφέρον</p>	<p>Σπάνια αισθητική Αρχαιολογικά ευρήματα Αξιοποιημένα και επισκέψιμα – Μουσικές εκδηλώσεις – Συναυλίες</p> <p>Φισκάρδο: Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους</p>	<p>Σπηλαιολογικό Πάρκο Επισκέψεις - Εκδηλώσεις. Διοργάνωση συνεδρίων σπηλαιολογικού ή/και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος</p>
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	<p>Γαλάζιες Σπηλιές στις Βολίμες</p>	<p>Αποτελούνται από διαδοχικούς θαλάμους, τη Μεγάλη και τη Μικρή σπηλιά</p>	

	ΛΕΥΚΑΔΑ	Σπηλιά του Δαίμονα Σπηλιά του Παπανικολής (καταφύγιο του ομώνυμου υποβρυχίου, όπως θέλει η παράδοση) Σπηλιά Γιοβάνη	Όλες στο Μεγανήσι	
		Σπήλαιο Αι Γιάννη στην περιοχή Τσουκαλάδες	Ανεξερεύνητο	
	ΙΘΑΚΗ	Σπήλαιο των Λιμνών ή Μαρμαροσπηλιά στο Βαθύ	Βαραθρώδες σπήλαιο με δύο εισόδους, υπέροχο διάκοσμο από σταλακτίτες. Παρουσιάζει μεγάλο αρχαιολογικό ενδιαφέρον	
		Σπηλιά του Λοϊζους στο Σταυρό	Βρέθηκαν ίχνη ιερού του 9 ^{ου} αι. π.Χ., κεραμικά από τη Μυκηναϊκή έως τη Ρωμαϊκή περίοδο, γεωμετρικοί τρίποδες. Δεν είναι επισκέψιμο λόγω των σεισμών	
	ΠΑΞΟΙ	Σπηλιές (γράβες) στο Μογγονήσι Γράβα Υπαπαντής Συνεχόμενες σπηλιές στο Αχάι		
5. ΑΣΤΙΚΟΣ	ΚΕΡΚΥΡΑ	Η παλαιά πόλη της Κέρκυρας	Ιδιαίτερη Αρχιτεκτονική – τα «βόλτα», πολυδαίδαλα δρομάκια (καντούνια),	Ξεναγήσεις μικρών ομάδων επισκεπτών στα αξιοθέατα της

			πλούτος μουσείων, μνημείων και αξιοθέατων	παλαιάς πόλης
			Έχει υποβληθεί φάκελος υποψηφιότητας για την ένταξη της στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς (UNESCO)	
6. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ	ΚΕΡΚΥΡΑ	Φιλαρμονικές - μπάντες και χορωδίες – Φεστιβάλ Επτανησιακής μουσικής	<u>Μουσεία - Πινακοθήκες:</u> Αρχαιολογικό, Ασιατικής Τέχνης, Μουσείο Ι. Ν. Παναγίας της Αντιβουνιώτισσας, Χαρτονομισμάτων Ιονικής Τράπεζας, Δημοτική Πινακοθήκη, Οικεία Διονυσίου Σολωμού <u>Ιδιαίτερα κτίσματα:</u> Αχίλλειο, Μον Repos, Ιόνιος Ακαδημία, Αναγνωστική Εταιρεία., Ρωμαϊκή Έπαυλη στις Μπενίτσες (κτήριο Κακαββάδη), Λιστόν, Ανάκτορο Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου, <u>Άλλα:</u> Πλατεία Σπιανάδα, Παλαιό	
		Πληθώρα μουσείων, μνημείων και αξιοθέατων		
		Αχίλλειο μετά των περιβαλλόντων κήπων και ζώνης προστασίας 2.000 μ. περιλαμβανομένου και του χωριού Γαστουρίου		
		Περιοχή των Ανακτόρων		
		Τμήμα της πόλης της Κέρκυρας – Τοπία		
Ιδιαίτερο Φυσικού Κάλλους				
Επτανησιακή τέχνη (ζωγραφική, αγιογραφία) – Ενετικές επιρροές				
Παραδοσιακοί λαϊκοί χοροί (Κερκυραϊκός, Κορακιανίτικος)				

		<p>Παραδοσιακό Πάσχα – σπάσιμο κανατιών</p> <p>Κερκυραϊκό καρναβάλι – «Πετεγολέτσα»</p> <p>Ιδιαίτερα έθιμα - «Βαρκαρόλα»</p>	<p>Φρούριο Νέο Φρούριο Κάστρο Κασσιόπης Φρούριο Αγγελόκαστρου</p>	
		<p>Αρχιτεκτονική Ενετικής εποχής στην Παλαιά Περίθεια στο Δ. Θιναλίων. Πέτρινα αρχοντικά</p> <p><u>Έθιμο</u>: «Χορός των Παπάδων» στα χωριά Επίσκεψη – Νυμφές – Κληματιά στο Δ. Θιναλίων, μόνο για άνδρες την Κυριακή της Τυρινής. Οι ρίζες του χάνονται στην αρχαιότητα</p>		
	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	<p>Φιλαρμονικές, κανταδόροι και χορωδίες Διεθνές Χορωδιακό Φεστιβάλ</p> <p>Πληθώρα μουσείων, μνημείων και αξιοθέατων</p> <p>Επτανησιακή τέχνη</p>	<p><u>Μουσεία - Βιβλιοθήκες</u>: Αρχαιολογικό Αργοστολίου Ιστορικό και Λαογραφικό Αργοστολίου Αρχοντικό Τυπάδων – Ιακωβάτων Ληξουρίου Ναυτικό και Περιβαλλοντικό</p>	<p>Η Κεφαλλονιά εκτιμάται από σύγχρονες έρευνες, ότι ταυτίζεται με τη νήσο Μελίτη όπου διέμεινε ο Απόστολος Παύλος μερικούς</p>

		(ζωγραφική, αγιογραφία) – Ενετικές επιρροές	Φισκάρδου Φυσικής Ιστορίας	μήνες. «Τα Βήματα του Αποστόλου Παύλου»
		Κεφαλλονίτικο καρναβάλι – «Βασιλιά Αποκριωτού»	Κοργιαλένεια Βιβλιοθήκη Ιακωβάτειος Βιβλιοθήκη Ληξουρίου Πετρίτσειος Βιβλιοθήκη Ληξουρίου <u>Θέατρο «Κέφαλος»</u> (λειτουργεί από το 1857)	
		Ψηφιδωτά στη Σκάλα και επιγραφές του 3 ^{ου} αι. μ.Χ., από ερείπια ρωμαϊκής βίλας	Πνευματικό – Πολιτιστικό Κέντρο στα Κουρκουμελάτα <u>Κάστρα – Αρχαιολογικοί</u> <u>Πόροι</u> : Βενετσιάνικο Κάστρο	
		Παραστάσεις μουσικής στο σπήλαιο Δρογκαράτη στη Σάμη	Αγ. Γεωργίου Περατάτων Ενετικό Φρούριο Άσσου Μυκηναϊκοί τάφοι στα Μαζαρακάτα, στη Λακήθρα,	
		«Γιορτές της Ρομπόλας»	στα Τζανάτα, Ρωμαϊκοί τάφοι και λουτρά στο Φισκάρδο	
		Πανηγύρι τον 15άγουστο στο Μαρκόπουλο, όπου βγαίνουν μόνο αυτή τη μέρα κάτω από το καμπαναριό, τα άσπρα «φιδάκια της Παναγιάς» μ’ ένα σημάδι σε σχήμα σταυρού στο κεφάλι τους		
		<u>Παραδοσιακοί χοροί</u> : Μπάλλος, Διβαρατικός, Μέρμηγκας. Πόλκα, καντρίλιες τις Απόκριες		

	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	<p>Ζακυνθινές αρέκειες και καντάδες, φιλαρμονικές, κανταδόροι και χορωδίες. Αναβίωση και καταγραφή πολυάριθμων παραδοσιακών τραγουδιών της υπαίθρου Ξεχωριστά έθιμα και παραδόσεις: αντέτια, μάντσια, ομιλίες Σατυρική ποίηση</p>	<p><u>Μουσεία:</u> Αρχαιολογικό και Βυζαντινό Βεριζάγειο Λαογραφικό Διονυσίου Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων Γρηγορίου Ξενόπουλου <u>Κάστρα:</u> Ενετικό Κάστρο Ζακύνθου</p>		
		<p>Πληθώρα μουσείων, μνημείων και αξιοθέατων</p>			
		<p>Ζακυνθινό καρναβάλι – Γκιόστρα, εντυπωσιακή τελετή Ρονερό</p>			
		<p>Ζακυνθινό Πάσχα – τοπικά έθιμα, ζακυνθινοί εκκλησιαστικοί ύμνοι</p>			
		<p>Ιδιαίτερη εκκλησιαστική αρχιτεκτονική: καμπαναριά – πύργοι, αργυρογλυπτική, ξυλογλυπτική</p>			
		<p>Παραδοσιακά επαγγέλματα</p>			

	ΛΕΥΚΑΔΑ	<p>Γιορτές Λόγου και Τέχνης κάθε καλοκαίρι από το 1955 (επιστημονικά συμπόσια, εκθέσεις, συναυλίες, φολκλορικά συγκροτήματα από όλο τον κόσμο)</p>	<p><u>Μουσεία - Βιβλιοθήκες:</u> Αρχαιολογικό, Λαογραφικό Μουσείο Καρυάς «Μαρία Κουτσοχέρω», Λαογραφικό Μουσείο Σφακιωτών, Συλλογή Μεταβυζαντινών Εικόνων Επτανησιακής Τέχνης, Ελλομένειο Μουσείο Μουσείο Φωνογράφου, Λαογραφική Συλλογή του Ομίλου «Ορφεύς», Δημόσια Βιβλιοθήκη, Χαραμόγλειος Ειδική Λευκαδιακή Βιβλιοθήκη <u>Κάστρα</u> Αγ. Μαύρας, Καστρομονάστηρο στον Κάλαμο</p> <p><u>Αρχαιολογικά ευρήματα:</u> Αρχαία πόλη Νήρικος στο Καλλιγόνι, Ερείπια πέτρινου πύργου κοντά στον Πόρο (4^{ου} αι. π.Χ.), Κατάλοιπα αρχαίων οικισμών στη Χοιροσπηλιά κοντά στον Εύγηρο</p>	<p>Πρωτότυπες κατασκευαστικές λύσεις οικιών λόγω των σεισμών, σπάνια ξεπερνούν τους δύο ορόφους, το ισόγειο είναι πέτρινο και ο δεύτερος όροφος είναι μια ελαφριά κατασκευή από ξύλο και λαμαρίνα, ενώ τα παραθυρόφυλλα και τα δοκάρια είναι χρωματισμένα (ιδιαίτερα στο χωριό Δρυμώνα.</p> <p>Η Λευκάδα διεκδικεί τον τίτλο της Ομηρικής Ιθάκης, σύμφωνα με τον αρχαιολόγο Ντέρτφελντ. Η σχετική θεωρία αναπτύχθηκε περαιτέρω από το Καθηγητή Β. Φραγκούλη, όπου</p>
--	----------------	--	---	---

				σύμφωνα με αυτήν μ'νο η Λευκάδα ταιριάζει στην ομηρική περιγραφή για τη γεωγραφική θέση και τα ορεινά χαρακτηριστικά της Ιθάκης του Οδυσσέα
		Επιρροές στις τέχνες και την αρχιτεκτονική από την Ενετοκρατία		
		Αναπαράσταση Παραδοσιακού Λευκαδίτικου Γάμου στην Καρυά κάθε Αύγουστο		
		Φιλαρμονικές, Μουσικοφιλολογικός Όμιλος «Ορφεύς», Απόλλων Καρυάς, Νέα Χορωδία Λευκάδας	Η Φιλαρμονική Λευκάδας (1850), αποτελεί το αρχαιότερο σωματείο του νησιού, συνέβαλε στη μουσική μόρφωση των Λευκαδιτών	
		Παραδοσιακό Πάσχα με λιτανεία και συνοδεία Φιλαρμονικής		
		«Βαλαωρίτεια», Ιούλιο και Αύγουστο με ομιλίες, παραδοσιακούς χορούς και Βαρκαρόλα		

		<p>Πανηγύρι Αγ. Δονάτου και «Γιορτή της Φακής» στην Εγκλουβή</p> <p>Φημισμένα παραδοσιακά λευκαδίτικα κεντήματα και υφαντά (καρσάνικα κεντήματα – μοναδικό είδος κεντητικής τέχνης), ιδιαίτερα στο χωριό Καρυά. Σχολή Κεντητικής από το 1912. Παραδοσιακή Λευκαδίτικη Νυφική και Γαμπριάτικη φορεσιά</p> <p>«Βόλτοι»: πέτρινες αγροτοκαλύβες στο χωριό Εγκλουβή, από την εποχή των Ενετών. Σώζονται περίπου 150</p> <p>Παραδοσιακά καρνάγια στο Βλυχό</p> <p>Καμπαναριά 150 ετών στο Δ. Σφακιωτών</p>		
	ΙΘΑΚΗ	<p><u>Μουσεία και άλλοι πολιτιστικοί πόροι:</u> Αρχαιολογικό στο Βαθύ Λαογραφικό και Ναυτικό στο Βαθύ</p>		
			Φτιαγμένα από ντόπιους τεχνίτες με λευκαδίτικη πέτρα	

		<p>Μορφωτικό Κέντρο Ιθάκης – Βιβλιοθήκη στο Βαθύ Ιστορικό Αρχείο Δημοτική Πινακοθήκη Ιθάκης Αρχαιολογική συλλογή στο Σταυρό –Προτομή του Οδυσσέα Αρχοντικό Δρακούλη Κατοικία Οδυσσέα Ανδρούτσου Ερείπια του σπιτιού που έζησε ο Γ. Καραϊσκάκης στο Κιόνι Παλιοχώρα, μεσαιωνική αρχιτεκτονική και εκκλησίες με βυζαντινές τοιχογραφίες <u>Αρχαιολογικοί πόροι:</u> Ερείπια της πόλης των Αλαλκομενών («Κάστρο του Οδυσσέα») Αρχαίος οικισμός Πηλικάτων στο Σταυρό Μυκηναϊκά ερείπια στον Πλατρειθιά Τάφοι – πυραμίδες (1550) στην Εξωγή Σχολή Ομήρου και Μελάνυδρος Πηγή στην</p>		
--	--	--	--	--

		Πλατρείθιά		
		Παραδοσιακός οικισμός το Βαθύ (πρωτεύουσα)		
		Πανελλήνιος Διαγωνισμός Ερασιτεχνικού Θεάτρου τον Ιούνιο		
		Εντυπωσιακοί ογκόλιθοι «μενίρ» στο οροπέδιο της Ανωγής («Αρακλής» 8μ. ύψος και ο «Καβελλάρης» επειδή μοιάζει με ιππέα στην είσοδο της Ανωγής)		
		Σεμινάριο Ομηρικής και Οδυσσειακής Φιλολογίας τον Σεπτέμβριο	Κέντρο Οδυσσειακών Σπουδών	
		Διεθνές Οδυσσειακό Συνέδριο κάθε τρία χρόνια		
		Γιορτή κρασιού στο Περαχώρι τον Αύγουστο		
	ΠΑΞΟΙ	Φεστιβάλ Παξών από το 1985	Εκδηλώσεις κλασσικής μουσικής κάθε Σεπτέμβριο	Οι Παξοί, μαζί με άλλα 12 χωριά, συμμετέχουν στο <u>«Θεσμό Πολιτιστικών Χωριών»</u> , για την ανάδειξη της ταυτότητας των μικρών χωριών, την ύπαρξη πολυφωνίας και την από κοινού
		Ανοιξιάτικο Φεστιβάλ Κλασσικής Μουσικής		
		Μουσική Συνάντηση τον Ιούλιο		
		Βιβλιοθήκη στο Γαίο Λαογραφικό και Ιστορικό Μουσείο Παξών	<u>Κάστρα</u> : Ενετικό στο νησάκι Αγ. Νικόλαο, στην είσοδο του λιμανιού	

		Δημοτική Πινακοθήκη	Αρχαιολογικός χώρος στα Μαγαζιά και αρχαίο νεκροταφείο <u>Στέρνες στο Γάιο:</u> Ελεούσας Αγ. Αποστόλων Αγ. Αναργύρων Ελληνικιά Σαρακηνού στα Μαγαζιά <u>Ανεμόμυλοι από το 1700</u>	εξεύρεση λύσεων των κοινών προβλημάτων, τη βελτίωση της αγροτικής ανάπτυξης , του τουρισμού, μεταφοράς, επικοινωνίας, εκπαίδευσης και γενικότερα της οικονομίας τους. Στο πλαίσιο αυτό οι Παξοί, το 2004, ανέλαβαν την ευθύνη των Πολιτιστικών Χωριών της Ευρώπης.
7. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ	ΚΕΡΚΥΡΑ	Ναός Αγ. Σπυρίδωνα	Λιτανείες του ιερού σκηνώματος 4 φορές το χρόνο	
		<u>Μονές και Ναοί:</u> Μοναστήρι Παντοκράτορα Μητρόπολη (16 ^{ου} αι) Αγ. Θεόδωροι Ναός Παναγίας Βλαχερνών Παναγία Μυρτιώτισσα Παναγία Αντιβουνιώτση Παναγία της Παλαιοκαστρίτσας		

		Βασιλική Παλαιόπολης (5 ^{ου} αι) Μονή Πλατυτέρας (τάφος Καποδίστρια) Ναός Αγίων Ιάσονος και Σωσίπατρου (11 ^{ου} αι) Αγ. Ιάκωβος (Μητρόπολη Καθολικών – 16 ^{ου} αι)		
	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	Μονή Αγ. Γερασίμου – Σπηλιά Αγ. Γερασίμου	Λιτανείες του ιερού σκηνώματος 2 φορές το χρόνο	
		Μονές: Αγίου Ανδρέα Μηλοπιδιάς (Εκκλησιαστικό - Βυζαντινό Μουσείο) Κηπουραίων στα δυτικά Αγ. Παρασκευής Ταφίων Θεοτόκου Θεμάτων Παναγία του Κορωνάτου Αγία Φανέντες Κεχριώνος Άτρου στον Πόρο Αγριλίων στη Σάμη Παναγία των Σισίων στα Σιμωτάτα Υπεραγίας Θεοτόκου (Παλιοχέρσου) στο Δ. Ερισού Ερείπια Παλαιοχριστιανικής στο Δ.		

		Ερισού, με πρόσφατα ευρήματα της παλαιολιθικής εποχής		
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	<p>Ιερός Ναός Αγ. Διονυσίου και Εκκλησιαστικό Μουσείο</p> <p><u>Άλλοι Ιεροί Ναοί:</u> Αγ. Μάρκου Παναγία Κυρία των Αγγέλων Παναγία η Κεριώτισσα Αγία Μαύρα Αγ. Ανδρέας Αγ. Γεώργιος των Κρημνών Υπεραγάθου Παναγία Παντοχαρά Αγ. Νικόλαος του Μώλου Παναγία Φανερώμενη</p> <p><u>Μονές:</u> Παναγία η Αναφωνήτρια Παναγία Σκοπιώτισσα Παναγία Σπηλιώτισσα Αγ. Ιωάννη Προδρόμου Αγ. Γεωργίου (Βολίμες) Μεταμορφώσεως του Σωτήρα (Στροφάδες)</p>	Λιτανείες του ιερού σκηνώματος 2 φορές το χρόνο	
	ΛΕΥΚΑΔΑ	Ναός του Παντοκράτορα – Λευκάδα	Ιδιόκτητη εκκλησία της οικογένειας Βαλαωρίτη. Τάφος Αριστοτέλη	

			Βαλαωρίτη	
		<p><u>Ναοί - Μονές:</u> Αγ. Μηνά (18^{ου} αι.) στην πόλη, Αγ. Σπυρίδωνας στην πόλη, Ναός Βλαχέραινας, Αγ. Νικόλαος, Κόκκινη Εκκλησία στα Πλατύστομα, Αγ. Ιωάννης στο Ροδάκι Μονή Φανερωμένης Μοναστήρι Ασώματου Αρχαγγέλου Μιχαήλ στη Βαυκερή Μονή Αγ. Ιωάννου Προδρόμου στην Καρυά Αγ. Γεώργιος στον Κάλαμο</p>		
		<p>Ασκητήριο Αγίων Πατέρων</p>	<p>Βρίσκεται σε σπηλιά, 5 χλμ. από τη Νικιάνα. Εδώ θεωρείται ότι μόνασαν οι τρεις Άγιοι Πατέρες, που ήρθαν στο νησί μετά την Α' Οικουμενική Σύνοδο στη Νίκαια της Βιθυνίας το 325 μ.Χ.</p>	
	ΙΘΑΚΗ	<p>Μητροπολιτικός Ναός Εισοδίων της Θεοτόκου (τέμπλο 1793 από τον</p>		

		Μετσοβίτη και επιβλητικό κωδωνοστάσιο του 1820)		
		Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην Ανωγή (12 ου αι.)	Έχει κηρυχθεί διατηρητέο ιστορικό μνημείο το 1959. Πρόκειται για έναν από τους μεγαλύτερους, σημαντικότερους και αρχαιότερους ναούς των Βαλκανίων	
		Μονή Παναγίας Καθαριώτισσας, προστάτιδας του νησιού στο Νήριτο	Η Μονή πήρε το όνομά της από τα «κάθαρα», τα άγρια χόρτα που έκαψαν Ηπειρώτες που διώκονταν από τους Τούρκους, για να βρουν την εικόνα της Παναγίας που τους οδήγησε λάμψη. Λέγεται ότι η εικόνα αυτή, που αναπαριστά το «Γεννέσιο της Θεοτόκου», είναι έργο του Ευαγγελιστή Λουκά	
	ΠΑΞΟΙ	Μονή Υπεραγίας Θεοτόκου στο Νησάκι <u>Εκκλησίες στο Γάιο:</u> Αγ. Αποστόλων Παλαιοχριστινική Αγ. Μαρίνας Υπαπαντή (1601) στη		

		Λάκκα Αγ. Απόστολοι στα Μαγαζιά με θέα τους επιβλητικούς γκρεμούς του Ερημίτη		
8. ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ	ΚΕΡΚΥΡΑ	Οργανωμένη μαρίνα 960 θέσεων στην περιοχή Γουβιά		
		Χώροι ελλιμενισμού σε πολλές περιοχές (Μπενίτσες, Παλαιοκαστρίτσα, Πετριτή, Ύψο, Αγνή)		
		Ναυτικός Όμιλος Ιστιοπλοϊκός Όμιλος	Ιστιοπλοΐα και yachting	
		Αναμένεται βελτίωση του λιμανιού στα Αυλάκια Οθωνών και η κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου στους Έρμονες		
		Παλαιοκαστρίτσα Χερσόνησος Κανονιού Παραλία Αγ. Σπυρίδωνα Λάκωνες	Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους	

		32 ακτές βραβευμένες με «Γαλάζια Σημαία» το 2006	Κορμένο, Κοντοκάλι, Αλυκές Ποταμού, Μπαρμπάτι, Ύψος, Δασιά, Καλαμιώνες, Κερασιά, Αυλάκι, Νησάκι-Κρουζερί, Γιμάρι, Περίθεια-Αγ. Σπυρίδωνας, Αλμυρός, Απράος Καλαμάκι, Ρόδα, Σιδάρι, Canal d'Amour, Αγ. Στέφανος, Αρίλλας, Αστρακερή, Αγ. Γεώργιος (Δ. Αγ. Γεωργίου), Παλαιοκαστρίτσα, Έρμονες, Γλυφάδα, Κοντόγιαλος, Αγ. Ματθαίος, Αγ. Ιωάννης Στρογγύλης, Ισσός, Αγ. Γεώργιος (Δ. Κορισίων), Μαραθιάς, Μπενίτσες, Αγ. Γόρδιος	
		Προγραμματίζεται η λειτουργία του παλαιού λιμανιού της Κέρκυρας ως τουριστικού καταφυγίου, μέχρι το τέλος του 2008		
	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	Υπό κατασκευή μαρίνα στο		Ιστιοπλοΐα και

		Αργοστόλι 190 θέσεων Ένταξη στο Π.Ε.Π. «Λιμενική εγκατάσταση κρουαζιερόπλοιων στο λιμάνι Αργοστολίου»		yachting Κωπηλασία, κανό - καγιάκ
		Ναυταθλητικός όμιλος Κεφαλλονιάς και Ιθάκης Ναυτικός Όμιλος Αργοστολίου – Σχολή Ιστιοπλοΐας Ανοικτής Θαλάσσης		
		Αγκυροβόλι Φισκάρδου Μαρίνες: Αργοστόλι, Πόρο, Σάμη, Αγ. Ευφημία, Άσο		
		10 ακτές βραβευμένες με «Γαλάζια Σημαία» το 2006	Σκάλα, Αγ. Βαρβάρα/ Κατελειός, Αράγια Πόρου, Λουρδάς, Άβυθος, Μακρύς Γιαλός, Πλατύς Γιαλός, Ξι, Πετανοί, Μύρτος	
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	Ανάπτυξη Λιμένα Ζακύνθου (τραπεζοειδής προβλήτα) <u>Υπό κατασκευή:</u> Μαρίνα 150 θέσεων Λιμενική εγκατάσταση υποδοχής κρουαζιερόπλοιων στον λιμένα Ζακύνθου Εδικός λιμενοβραχίονας		Ιστιοπλοΐα και yachting Κωπηλασία, κανό – καγιάκ Ιστιοσανίδα

		στο τουριστικό λιμάνι Αγ. Νικολάου Λιμένας Κερίου		
		Αθλητικός Ναυτικός Όμιλος Ζακύνθου – Σχολή Ιστιοπλοΐας Ανοικτής Θαλάσσης		
		Έξι παραλίες βραβευμένες με «Γαλάζια Σημαία» το 2006	<u>Δ. Αλυκών:</u> Αλικανάς 1 Αλικανάς 2 Αλυκές 1 Αλυκές 2 <u>Δ. Αρκαδίων:</u> Τσιλιβή Μπούκα	
	ΛΕΥΚΑΔΑ	Σύγχρονη μαρίνα στην ανατολική πλευρά της πόλης της Λευκάδας	Ελλιμενισμός 600 σκαφών με πολλές χερσαίες δυνατότητες εξυπηρέτησης	Το νησί προσφέρεται για ιστιοπλοΐα καθώς περιβάλλεται από πολλά μικρότερα νησιά (Μεγανήσι, Κάλαμος, Καστός, Σκορπιός, Σκορπίδι, Μαδουρή, Σπάρτη, Θηλειά και Κυθρό)
		Ελλιμενισμός σκαφών στο Γένη		
		Εκπονείται μελέτη για την κατασκευή λιμένα στη Νότια Λευκάδα πλησίον του λιμένα Βασιλικής		
		Σχολές θαλάσσιων σπορ, καταδύσεων, ιστιοπλοΐας, wind surfing	Νυδρί, Βασιλική, Αι Γιάννης	
		Παραλία Λευκάδας	Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους	

		Σύμπλεγμα νησιών Λευκάδας	Δυνατότητα ημερήσιου θαλάσσιου διάπλου με ταχύπλοα, με εκκίνηση το Νυδρί και τη Βασιλική, για ολιγόωρη διαμονή και περιήγηση	
		Δύο βραβευμένες ακτές με «Γαλάζια Σημαία» το 2006	Άγιος Ιωάννης – Μύλοι και Λευκάδα - Γύρα	
	ΙΘΑΚΗ	Μία παραλία βραβευμένη με «Γαλάζια Σημαία» το 2006	Παραλία Δεξιά στο Δ. Ιθάκης	
		<u>Μαρίνες</u> : Βαθύ, Κίονι, Φρίκες		
	ΠΑΞΟΙ	Υποδομή με πλήρη εξοπλισμό για την εξυπηρέτηση σκαφών αναψυχής και ιστιοπλοϊκών στα λιμάνια Γαΐου, Λάκκας και Λογγού		
9. ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ	ΚΕΡΚΥΡΑ	Εθνικό Αθλητικό Κέντρο	Ανοιχτό στάδιο 5.500 θέσεων κλειστό κολυμβητήριο κλειστό γυμναστήριο βοηθητικά γήπεδα (ανοιχτά) για τένις, μπάσκετ, βόλει, χάντμπολ (100 θέσεων το καθένα)	Πρόκειται να διεξαχθούν και φέτος οι Πανελλήνιοι Αγώνες Φουσκωτών Σκαφών στον όρμο Γαρίτσας, όπως και οι Πανελλήνιοι Αγώνες Θαλάσσιου Σκι.
		Γήπεδο γκολφ 18 οπών με εμπόδια έλατα, άμμο και	Εκσυγχρονισμός της «ΡΟΠΑ Α.Ε. CORFU GOLF	Επιδείξεις διάσωσης

		Λίμνες	CLUB»	από την Ναυαγοσωστική Σχολή Κέρκυρας (θεωρείται από τις καλύτερες στη χώρα)
		Γήπεδα κρίκετ (2)	Η ομάδα κρίκετ αποτελεί τον κορμό της Εθνικής Ελλάδας. Φεστιβάλ κρίκετ στην πλατεία Σπιανάδα	
		Γήπεδα Τένις		
		Πίστα καρτ στο Κανόνι		
		Ιππασία στους Έρμονες και στα άνω Κορακιανά		
	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	Θαλάσσια σπορ Σχολή θαλάσσιου καγιάκ		Πανελλήνιοι αγώνες κανό – καγιάκ το 2005
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ			Αναμένεται επένδυση 50 εκατ. ευρώ στο Δ. Ζακύνθου από τη Swiss Golf Invest. Το Business Plan περιλαμβάνει 2 γήπεδα γκολφ 18 οπών, ακαδημία γκολφ, ξενοδοχείο 5 αστέρων, 55 κατοικίες τύπου bungalows, κέντρο θαλασσοθεραπείας, συνεδριακό κέντρο, μαρίνα
	ΛΕΥΚΑΔΑ	Ιστιοσανίδα (wind surfing)	Η παραλία της Βασιλικής (Πόντη) στην νότια Λευκάδα,	

			συγκαταλέγεται στις δέκα καλύτερες παγκοσμίως. Η θάλασσα είναι σχεδόν πάντα ήρεμη, αλλά οι άνεμοι που πνέουν μπορεί να δώσουν μεγάλη ταχύτητα (30-40 μίλια). Στο βόρειο τμήμα του νησιού, ιστιοσανίδα στη Γύρα	
	ΙΘΑΚΗ	Ιστιοπλοΐα		
	ΠΑΞΟΙ	Ιστιοπλοΐα		
10. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ - EXTREME SPORTS	ΚΕΡΚΥΡΑ	Εγκαταστάσεις για παραπέντε (parapente) και θαλάσσιο αλεξίπτωτο σε παραλίες και λόφους του νησιού (παραλία Αγίου Γορδίου)		
		Ποδηλασία βουνού (mountain bike) στη Δασιά		
	ΛΕΥΚΑΔΑ	Kite Surf στους Μύλους	Συνδυασμός πολλών αθλημάτων (windsurfing, waterski, wakeboard, paragliding)	Διεξαγωγή αγώνων Kite Surf Open, από την Ν. Αυτοδιοίκηση, με συμμετοχή Ελλήνων και ξένων αθλητών
11. ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΣ	ΚΕΡΚΥΡΑ	Πολλές Σχολές καταδύσεων		Εξερεύνηση σπηλαίων,

		Καταδύσεις στον Αι Γόρδη, στην Κασσιόπη, στα Γουβιά, Ρόδα, Παλαιοκαστρίτσα, Αγνί		ναυαγιοκατάδυση, νυκτερινή κατάδυση, κατάδυση από σκάφος, κατάδυση σε ξέρα
	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	Πολλές Σχολές Καταδύσεων	Υποθαλάσσια λιβάδια Ποσειδωνίας. Τύποι οικοτόπων προτεραιότητας, με βάση την οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Προστατεύονται από τη Σύμβαση της Βαρκελώνης («Περί προστασίας της Μεσογείου από τη ρύπανση»)	Εξερεύνηση σπηλαίων, ναυαγιοκατάδυση, νυκτερινή κατάδυση, κατάδυση από σκάφος, κατάδυση σε ξέρα
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	Πολλές Σχολές Καταδύσεων	Υποθαλάσσια λιβάδια Ποσειδωνίας	Εξερεύνηση «Γαλάζιων Σπηλιών» στις Βολίμες και στο Κερί
	ΛΕΥΚΑΔΑ	Καταδυτικό Κέντρο στη Νικιάνα Trekking Hellas στη Βασιλική	Υποθαλάσσια λιβάδια Ποσειδωνίας	
	ΙΘΑΚΗ	Πλούσιος βυθός	Υποθαλάσσια λιβάδια Ποσειδωνίας	
	ΠΑΞΟΙ	Πλούσιος βυθός	Υποθαλάσσια λιβάδια Ποσειδωνίας	
12. ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ – ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ	ΚΕΡΚΥΡΑ	Τοπική γαστρονομία και συνταγές (σοφρίτο,		

ΠΡΟΪΟΝΤΑ		παστιτσάδα, μπουρδέτο) Παραδοσιακά προϊόντα (γραβιέρα, βούτυρο) και γλυκά (κουμ – κουάτ)		
	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	Τοπική γαστρονομία και συνταγές – ρετσέτες, κεφαλλονίτικες πίτες <u>Παραδοσιακά προϊόντα:</u> (ονομαστή φέτα), μέλι, μικρή φράουλα, γλυκοπατάτες, κοκκινογούλια, μάντολες, μαντολάτο, κυδωνόπαστο Ελαιόλαδο, είδη αμπέλου: Κακοτρύγης, Πετροκόρινθο, Μοσχάτο		
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	Τοπική γαστρονομία και συνταγές Παραδοσιακά προϊόντα (λαδοτύρι, τοπικό κρασί Verdea, τοπική κολόνια Μπουγαρίνι κ.ά)		
	ΛΕΥΚΑΔΑ	<u>Τοπικά προϊόντα:</u> Σαλάμι αέρος Λουκάνικα Σουμάδα Μέλι (θυμαρίσιο και ελάτης) Φακή στην Εγκλουβή		

		Κρασί «Βερτζαμί» ή barzamino <u>Συνταγές:</u> Μαριδόπιτες, μπακαλιάρος βραστός, σαβόρο, σοφιγάδο		
	ΙΘΑΚΗ	<u>Τοπικές συνταγές :</u> σαβόρο, τσερέπα, μπουρμπουρέλια (ποικιλία από όσπρια μαγειρεμένα με ρύζι), γλυκό ροβανί <u>Προϊόντα:</u> λάδι, μέλι, κρασί, κατσικίσια φέτα και κεντήματα		
	ΠΑΞΟΙ	<u>Τοπικές συνταγές:</u> μπουρδέτο, σοφρίτο, παστιτσάδα, μπιάγκο, στακοφίσι, τσιλιχουρδόπιτα <u>Προϊόντα:</u> ελαιόλαδο, μέλι, σουμάδα, τσιτσιμπύρα, αμύγδαλα, κρασί Αντιπαξιώτικο		
13. ΟΙΝΙΚΟΣ	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	Ποικιλία Ρομπόλα – προϊόν Ο.Π.Α.Π.	Γιορτή Ρομπόλας τον Αύγουστο	Επισκέψιμα Οινοποιεία Διαδικασία παραγωγής – εμφιάλωσης
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	Ποικιλία Verdea		

	ΠΑΞΟΙ	Παραδοσιακοί αμπελώνες στους Αντίπαξους		
14. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΑ	ΚΕΡΚΥΡΑ	Γυναικείος Εμπορικός Βιοτεχνικός Συνεταιρισμός Π.Ε. «ΑΛΚΥΟΝΕΣ»	Βιοτεχνία παραδοσιακών στολών, τουριστικών ρούχων και ειδών ένδυσης	
		Παραδοσιακοί οικισμοί (33) Από αυτούς τους οικισμούς, τρεις αποτελούν και Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους: Άγιοι Δέκα Πέλεκας και η περιοχή σε ακτίνα 2 χλμ. από αυτόν, καθώς και ο δρόμος που οδηγεί από αυτόν στην Γλυφάδα Γαστούρι	Άγιοι Δέκα, Άγ. Μάρκος, Άγιος Ματθαίος, Άγ. Προκόπιος, Αγραφοί, Άνω Γουρούνα, Αργυράδες, Αυλιώται, Βαρυπατάδες, Βίρος, Γαρδελάδες, Γαστούρι, Γιαννάδες, Γιμάριον, Δουκάδες, Εβρόπουλοι, Καβαλλούριον, Καλαφατιώνες, Καμάρα, Καστελλάνοι, Κάτω Γουρούνα, Κουραμάδες, Κουσπάδες, Κυπριανάδες, Λιαπάδες, Νύμφαι, Πέλεκας, Περουλάδες, Ποταμός, Σιναράδες, Σκρίπερον, Χλομός, Χωροεπίσκοποι	
	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	Κεντήματα από το Χαροκόπειο εργαστήριο Αγροτουριστικά καταλύματα, επιδοτούμενα στο πλαίσιο του Κανονισμού 950/97		

	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	Παραδοσιακοί οικισμοί (28)	Βαρύ, Καρυά, Κοθρέας, Κομπάτα, Νεοχώρι, Μεσοβούνια, Πλαγιά, Τουλιάτα, Αγγιλιάς, Μαγγάνος, Χαλικέρι, Τσελεντάτα, Κατσαράτα, Ευρέτη, Παλιοστάρι, Ψιλιθριάς, Γερμενάτα, Βασιλικάδες, Κούλουμοι, Δαμουλιανάτα, Καμιναράτα, Μονοπολάτα, Κοντογενάδα, Χαβριάτα, Χαβδάτα, Ρίφιον, Κάστρο, Σβορωνάτα	
		Ορεινή Ζάκυνθος (περιοχή των οικισμών της Ρίζας)	Δυνατότητα βελτίωσης υποδομών για την ανάπτυξη αγροτουρισμού, σε συνδυασμό με την αναστήλωση των Μονών, την ανάδειξη των σπηλαίων και με προϋπόθεση την αλληλοσυμπληρωματικότητα με νέες μορφές γεωργίας	
	ΛΕΥΚΑΔΑ	Λευκαδίτικα κεντήματα και υφαντά Παραδοσιακές νυφιάτικες και γαμπριάτικες στολές		
		Παραδοσιακοί οικισμοί (5)	Βλαχοπουλάτικα,	

			Κατσιμάτικα, Μαγαζιά, Άγιος Νικήτας, Σύβοτα,	
		Ορεινή Λευκάδα	Δυνατότητες παρεμβάσεων για διακριτικές παρεμβάσεις ώστε να αναπτυχθεί ο αγροτουρισμός (π.χ. εναχρησιμοποίηση – αλλαγή χρήσης παλαιών κτιρίων ως ξενώνες)	
	ΙΘΑΚΗ	Αγροτουριστικά καταλύματα, επιδοτούμενα στο πλαίσιο του Κανονισμού 950/97		
		Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Περαχωρίου	Ενοικιαζόμενα δωμάτια	
		Παραδοσιακοί οικισμοί (3)	Κόνι, Σταυρός, Ανωγή	
15. ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ	ΠΑΞΟΙ	Ιαματικές πηγές. Οι περισσότερες είναι θειούχες	Πηγάζουν από το υπέδαφος και χύνονται στη θάλασσα. Έχουν διαμορφωθεί πισίνες	Χρησιμοποιούνται για τις θεραπευτικές τους ιδιότητες (ρευματισμοί)